

USIMAMIZI WA MISIKITI

M Bashir Khatri
Dibaji na Ibrahim Hewitt
Dibaji na Prof Ali Aboud

Usimamizi wa Misikiti kwa Ufanisi

M Bashir Khatri BA(Hons)(Lon) MBA (Durham)
Fellow of the Chartered Management Institute
Fellow of the Institute of Financial Accountants
Fellow of Federation of Tax Advisors
ACCA Certificate in International Auditing
Master Diploma in Islamic Finance (AIMS UK)
Certified Islamic Accounting Professional (AIMS UK)
Money Laundering Reporting Officer

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

"Soma! Kwa Jina la Mola wako Aliyeumba (yote yaliopo)"
(al-Alaq 96:1) ASF

Dibaji na Ibrahim Hewitt

Dibaji na Prof Ali Aboud

PKA Books Limited

Iliyochapishwa kwa Kiingereza kwanza Oktoba 2015
Ilitafsiriwa kwa Kiswahili Januari 2021
Imechapishwa na PKA Books Limited, 10 Hamble Road, Oadby, Leicester LE2 4NX
Hakimiliki © M BashirKhatri 2015, 2021 and 2023
ISBN: 978-0-9543911-0-2

Kumbukumbu ya kitabu hiki inapatikana kutoka Maktaba ya Uingereza

Vitabu vya Kiislamu vilivyochapishwa na PKA Books Limited haviuzwi. Inaweza kusambazwa fisabilillah.

Angalizo

Mwandishi na Mchapishaji wa kitabu hichi hawatawajibika kwa mtu yeyote anayefuata au anayepuka kuchukua hatua zinazopendekezwa na habari iliyomo kwenye chapisho hili.

Imechapishwa na Flexpress

Qur'ani Tukufu iliyofasiriwa na : Sheikh Ali Muhsin Al-Barwani 1995 marejeo : AMB
<https://www.iium.edu.my/deed/quran/swahili/index.html>

Qurani Takatifu iliyofasiriwa na : Sheikh Abdullah Saleh Al-Farsi 1969 marejeo : ASF
<https://islamic1articles.home.blog/2018/12/29/quran-swahili-translation/>

Wakfu, Shukrani	iv
Simulizi fupi	v
Dibaji	vi
Sura	Sehemu 1 - Mtazamo wa jumla
1 Utangulizi	2
2 Usimamizi katika Uislamu	3 - 4
3 Maqasid al- Shariah	5
4 Usimamizi kwa Mkakati wa Kiislamu	6 -15
5 Usimamizi wa Kijapani na Hekima ya kanuni za Kiislamu	16
	Sehemu 2 - Mtazamo wa Vitendo
6 Usimamizi wa Msikiti ya Uingereza - Umepitwa na wakati?	18 - 19
7 Kusimamia Usimamizi wa Msikiti	20 - 21
8 Waqf	22 - 25
9 Uaminifu wa Hisani	26 - 27
10 Uhasibu wa Mfuko wa Msikiti	28 - 29
11 Maswala ya Shariah na hatari za kutofuata kanuni.	30
12 Kuripoti Hisani na Uhasibu	31 - 32
13 Udhibiti wa Fedha wa Ndani	33 - 34
14 Taarifa za Uhasibu wa Fedha za Msikiti - Mfano	35 - 42
15 Katiba ya Msikiti.	43 - 47
16 Uchambuzi wa mkakati	48 - 50
17 Changamoto kwa Jamii za Waislamu zinazoishi Uingereza	51 - 52
	Sehemu 3 - Tukio la kuhitimisha: Mtazamo wa Kiroho
18 Kuwepo kwa Muumba	54 -56
19 Kanuni za Uislamu	57 - 59
20. Vipengele Vikuu vya Uislamu	60 - 61
21 Khutba ya Hajj-ul-Wida	62
22 Kumheshimu Fatima Al Fihri	63 - 64
Marejeleo	65 - 66

Wakfu

Kitabu hiki nakiwe ni kumbukumbu ya mama yangu, Rehmat Ayub Khatri,
na baba yangu, Ebrahim Haji Umar Khatri,
ambao wamekuwa chanzo kikubwa cha msukumo wa mafanikio kwangu.
Mwenyezi Mungu (swt) awape Jannatul Firdaus ... Ameen.

Shukrani

Sifa na shukrani zote ni za Mwenyezi Mungu (swt) ambaye aliniwezesha kuandika kitabu hiki. Amani na baraka za Mwenyezi Mungu (swt) ziwe juu ya Mtume Muhammad (saw), mjumbe wa mwisho wa wajumbe na manabii wa Allah (swt). Baraka za Mwenyezi Mungu (swt) ziwe pia kwa familia na, maswahaba wake watukufu Mtume Muhammad (saw) na wale wote wanaofuata nyayo zake hadi mwisho wa wakati.

Ningependa kutoa shukrani zangu kwa:

watu wa familia yangu ambao wamekuwa na subira na wavumilivu;

mwenzangu Rahul Parmar, ambaye alibuni jalada la mbele la kitabu hichi kutoka picha ya msikiti iliyotolewa na rafiki yangu wa utotoni, mpiga picha, Hassan Adam wa huko Dar es Salaam;

Prof Ali Aboud kwa kuhariri na kutoa maoni kuhusu tafsiri yangu kutoka Kiingereza hadi Kiswahili.

Shukran za kipekee ziende pia kwa msaada mkubwa toka kwa Phil Wood, ambaye ni mfanyabiashara mwenzangu na mtaalam wa vifaa vya kuchapisha.

Simulizi fupi

Kwa Jina la Mwenyezi Mungu, Mwingi wa Rehema, Mwenye kurehemu.

Kilichonisukuma kuandika kitabu hiki ni kwamba hivi sasa kuna ukosefu wa uelewa juu ya umuhimu, fadhila na jukumu la misikiti huko Uingereza. Yasikitisha kuona kwamba jukumu la msikiti limepunguzwa na kuwa kana kwamba ni mahali pa matambiko tu. Kuna ombwe kubwa la 'Kufikiria kimkakati'. Je! Tunafikiria na kutenda 'kwa busara' katika chochote tunachofanya maishani, iwe ni maisha ya faragha, kusimamia jamii, shirika au taifa? Yote ambayo yanaweza kuonekana kwa nchi zinazoitwa za Kiislamu, jamii na mashirika leo ni kinyume kabisa. Kwa sababu hii, dhima yangu katika andiko la kitabu hiki ni kuchangia kwa kadri niliyojaaliwa na Subhana Wataala katika kuyaendea maendeleo ya kisasa ya usimamizi wa miskiti. Sasa ndio wakati wa kubadili mwenendo huo na kufufua jukumu la taasisi hii kama vile ilivyokuwa wakati wa zama za dhahabu ya ustaarabu wa Kiislamu kati ya karne ya 7 na 13. Karne hizo Ulaya ilikuwa katika zama za giza. Ustaarabu ulitokana na ule msikiti huko Arabia na kuenea hadi Indonesia kwa Mashariki hadi Uhispania na sehemu za Ulaya ya Magharibi.

Leo hii misikiti mingi yajulikana kwa ukosefu wao wa mwelekeo na upeo wa muda mrefu. Wale ambao wanasimamia misikiti hawana maadili halisi ya Kiislam lakini wamejikita katika taswira za kihafidhina za kushughulika na watu. Wataalamu wanazuiwa kushiriki katika usimamizi. Vikundi vya kihafidhina havithamini pale mdau anapowasilisha maoni au maswali juu ya mas-ala ya msikiti.

Aya zifuatazo zinatambia kwamba ikiwa tunataka kuyafanya maisha yetu kuwa sawa, lazima tubadilisha mitazamo yetu.

إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ

"Hakika Mwenyezi Mungu habadili yaliyoko kwa watu mpaka wabadili wao yaliyomo nafsinu mwao."
(Ar Ra'd 13:11) **AMB**

Mafanikio ya shirika huja kutoka kwa usimamizi mzuri. Kitabu hiki kinaonesha mtazamo wa Kiislam wa usimamizi wa kimkakati; huku kikisisitiza kumwamini Mwenyezi Mungu (swt) na akhera. Lengo la usimamizi wa kimkakati wa Kiislamu ni kufikia "lengo la mwisho" la Uislam ambalo ni takwa kwa Mwenyezi Mungu na Ihsan kwa walimwengu. Mwishowe, mwishoni mwa juhudi zetu zote, tunapaswa kujua kwamba kila kitu kinatokea kwa matakwa ya Mwenyezi Mungu:

وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ

"Wakapanga mipango yao, na Mwenyezi Mungu akapanga yake. Na Mwenyezi Mungu ndiye mborwa wa mipango".
(Al-Anfal 8:30) **AMB**

Msomaji anapaswa kukichukulia kitabu hiki kama mwongozo; pale apatwapo na shaka juu ya jambo liliomo basi vyema akafanye rejea kwa maandiko na mamlaka zinazofaa.

Nia yangu iko wazi na natenda haya kwa nia njema kabisa. Nataka kusaidia Ummah wetu kwa ajili ya Allah (swt).

Mwenyezi Mungu (swt) atuongoze sote.

M Bashir Khatri
October 2015

Dibaji

Usimamizi wa misikiti katika nchi ambazo sio za Kiislamu ni mada ya majadiliano ambayo imepuuzwa sana. Mara nyingi zaidi, usimamizi wa msikiti, kama ulivyo, unawazunguka waanzilishi wa uanzishwaji na washirika wa karibu. "Kamati ya msikiti" ya kawaida yenye nguvu zote inaundwa na wanaume Waislamu kutoka asili zinazofanana au zinazofanana za kikabila na shule ya fikra.

Kama mwandishi anavyopendekeza, muundo kama huo wa usimamizi na vifaa na shughuli zinazotolewa haziridhishi kwa kuwa misikiti ya Uingereza inachunguzwa zaidi na serikali, vyombo vya habari na wapinzani, haswa ikiwa tunataka iwe na jukumu kamili na la maana katika jamii. Misikiti inapaswa kuwa mahali ambapo wanajamii wote wa Kiislamu wanakaribishwa, na wageni sio tu wanahimizwa lakini pia wanafanywa kujisikia nyumbani. Ingawa tuna safari ndefu kabla ya nafasi kama hiyo kufikiwa - ikiwa, kwa hakika, itawahi kufikiwa - mabadiliko lazima yaanzie mahali fulani. Kitabu hiki ni mahali pazuri pa kuanzia. M Bashir Khatri anaweza kuwa au hakutoa mwongozo kamili - labda hajatoa; ni nadra kupata ukamilifu katika jaribio la kwanza- lakini angalau ametupa kitu cha kuanzisha mjadala, ambao umechelewa kwa muda mrefu. Mapendekezo, dhana na kiunzi aliowasilisha yanatokana na aya za Qur'ani Tukufu na Hadith za Mtume Muhammad (saw) na inajumuisha mazoezi mazuri kutoka kwa nyanja zingine.

Kujitathmini na kujitafakari ni dhana kuu za Kiislamu kwa Waislamu wanaoamini katika kufikia malengo na kazi za Akhera kwa matendo yetu katika maisha haya. Kwa hiyo, misikiti na kamati zilizopo zingefanya vyema kuchunguza mapendekezo ya M Bashir Khatri na kuona ni ipi inayoweza kutumika kwenye vituo vyake kwa manufaa ya kila mtu wa jirani, insha'Allah (Mwenyezi Mungu Akipenda). Natumai na kuomba kwamba wachukue nafasi kufanya hivyo.

Ibrahim Hewitt

Leicester UK

Rajab 1437 / April 2016

Tangu kipindi chote cha uhai wake akiwa Madina, Mtume wetu Muhammad (saw) alianzisha misikiti sio tu kwa ajili ya kuswali bali pia eneo ambalo lilisimamia masuala yote ya jumuiya ya waumini. Umakini mkubwa sana, msikiti ulitumika kama taasisi ya wanajamii. Mfumo huu ulionyesha weledi mkubwa katika usimamizi wa jamii, ambao uliendelea hata baada ya zama za makhalifa wakubwa wa kwanza.

Baada ya kuanguka kwa tawala za Kiislamu, umuhimu wa msikiti ulirudi nyuma na kubakia kuwa nyumba za ibada tu. Ndugu yangu M Bashir Khatri amesikitishwa sana na hali hii hasa baada ya kushuhudia kuporomoka kwa maadili na viwango vya elimu miongoni mwa vijana wa kizazi kipya nchini Uingereza. Amejitwika jukumu zito la kurekebisha madhaifu yaliyopo, akianza na kitabu hiki kuwa mwongozo wa namna bora ya kuusimamia msikiti, kupanga na kuandaa mikakati na ushiriki wa vijana wa kiume na wa kike katika shughuli za misikiti na jamii kwa ujumla. Anasisitiza sana haja ya kuteua viongozi wenye sifa na uwezo kwa nyakati hizi na kuondokana na uhafidhina uliojenga uzio kati ya vijana na wazee katika masuala ya dini.

Tafsiri hii ya Kiswahili ni rahisi kusoma na mifano kadhaa imetolewa ili kutoa ufafanuzi kwa msomaji. M Bashir Khatri anapaswa kupongezwa kwa jinsi alivyotumia uzoefu wake katika nyanja ya usimamizi wa kimkakati na maendeleo ya Kiislamu. Hii ni kazi nzuri ambayo itakuwa na msaada mkubwa kwa jamii za Kiislamu kila mahali. Shukrani kwa M Bashir Khatri na Insha'Allah, Mwenyezi Mungu atamlipa duniani na Akhera.

Prof Ali Aboud

Morogoro, Tanzania

Muharram 1445 / August 2023

Sehemu 1

Mtazamo wa jumla

وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ

"Na Mwenyezi Mungu akazipindua hila hizo. Na Mwenyezi Mungu ni mbora wa kupindua hila (za watu wabaya)."

(Al-Anfal 8:30) **ASF**

Walakini,

Mpango wa Mwenyezi Mungu haupaswi kutuzuia kupanga, maadamu tunakubali ukuu wake.

Aya za Quran juu ya Ahadi na Uongo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ

"Enyi mlio amini! Kwa nini mnasema msiyo yatenda?"

(As-Saff 61:2) **AMB**

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ

"Yanachukiza vikubwa mno kwa Mwenyezi Mungu kuwa mnasema msiyo yatenda."

(As-Saff 61:3) **AMB**

Lengo: kuelewa kanuni za usimamizi ambazo zinaambatana na Maadili ya Kiislamu.

Sura ya 1 Utangulizi

Uislamu ni dini ya ulimwengu kwa kuwa Nabii Muhammad (saw) alitumwa kwa watu wote ulimwenguni, bila kujali rangi utamaduni, mila au eneo lao la kijiografia. Jamii ya Kiislamu inamaanisha Ummah ambao unawasilisha mapenzi ya Allah (swt); ambapo jamii nzima ya Waislamu imefungwa pamoja na uhusiano wa imani na kushiriki katika shughuli za kijumuiya bila kujali asili yao. Msikiti ndio kitengo kikuu cha kuandaa na inachukuliwa kama taasisi muhimu zaidi ya kidini. Ni shirika la misaada la Kiislamu na linapaswa kutawaliwa au kusimamiwa kwa utaratibu na kanuni za usimamizi wa Kiislamu.

Neno "Masjid" kwa lugha ya kiarabu linamaanisha mahali pa kusujudu, tendo lenye kuashiria unyenyekevu kamili. Ni mahali ambapo Waislamu hukutana kila siku ili kuadhimisha nguzo ya pili ya dini ya Uislamu. Kulingana na Sahih Bukhari 335, Nabii Muhammad (saw) alisema: "Dunia yote ni msikiti na njia ya utakaso kwangu, kwa hivyo popote ambapo mtu wa Umma wangu anaweza kuwa wakati wa sala ukifika na akasali." Nabii Muhammad (saw) alijenga msikiti wa kwanza katika ua wa nyumba yake huko Madina mnamo 622A.D. Masajid huko Makkah, Madinah na Jerusalem una hadhi maalum katika Uislamu. Kadiri Ukhalifa ulivyokua, idadi ya msikiti iliongezeka na hata leo, Waislamu wanajenga msikiti karibu kila mahali walipokaa. Msikiti ya kwanza kurekodiwa nchini Uingereza ulikuwa ni Msikiti wa Liverpool. Msikiti huu ulijengwa na taasisi ya Waislamu iliyoanzishwa na Abdullah Quilliam mnamo mwaka 1891. Msikiti wa Liverpool ulifuatiwa na msikiti wa Woking uliopo kadiri kilometa 50 toka London. Msikiti huu ulijengwa mwaka 1889 chini ya usimamizi wa mtaalamu wa masuala ya Mashariki ya Mbali Bw. Gottlieb Wilhelm Leitner kwa ufadhili wa Sultani wa Bhopal, mtawala mwanamke, aitwaye Shah Jahan Begum. Msikiti huu ni maarufu kwa jina la Shah Jahan, ukiwa ni jengo la kwanza kujengwa kwa nia ya msikiti tangu usanifu wake. Kulingana na takwimu za 19/10/2014 makala ya "Muslims in Britain" ilionyesha kuwa kulikuwa na takriban msikiti 1774 nchini Uingereza.

Msikiti ni Nyumba za Allah (swt). Hii haimaanishi kuwa Mwenyezi anakaa ndani yao, bali kusudi la msikiti ni kumuabudu Allah (swt). Sehemu ya ibada inapaswa kuenziwa kwa heshima na uchaji inayostahili na wale wanaohudhuria. Ni mahali ambapo Waislamu hupokea mawaidha yao ya kila wiki katika mahubiri ya Ijmaa juu ya majukumu yao kwa Allah (swt). Ni mahali ambapo maarifa na hekima hutawanywa na kuenea. Msikiti ni mahali ambapo pamehifadhiwa kwa mambo ya kiroho na vile vile ni kitovu cha shughuli za jamii ya waislamu wa eneo husika. Msikiti ni mchanganyiko kamili wa mambo mema ya dunia yenye tija huko Akhera.

Hapo zamani msikiti ulikuwa taasisi muhimu, sio tu mahali pa ibada lakini ilishikilia umuhimu mkubwa kijamii, kiuchumi, kielimu, kisiasa na kiutawala. Msikiti ilihusika na shughuli za kijamii kama maendeleo ya jamii, ujifunzaji, burudani na majadiliano. Shughuli zote kama hizo za matendo mema zilihesabika kama ibada katika Uislamu. Ikilinganishwa na jukumu la masjid katika siku za zamani na sasa, kuna tofauti kubwa. Siku hizi, jukumu la msikiti limesharauliwa na baadhi ya watu. Kazi kuu inayojulikana sana na Waislamu wengi ni kwamba masjid ni mahali pa kusali. Kulingana na Dk Hatem al Hajj (2014), 'tuna picha hii ya akili ya Msikiti kama mahali tasa, tulivu sana ambapo watu husali pamoja na kutawanyika baadaye. Hii inasababisha wengine kuweka viziwi vingi kwenye Msikiti jambao ambalo huufanya msikiti pasipo rafiki kwa watoto, kinamama na hata kwa wanaume wazima.

Matukio ya hivi karibuni kama harakati za kupambana na Uislamu na mashambulio ya msikiti yametikisa jamii na usalama na kuleta taharuki kwa watu wengi. Fikra mpya na mikakati mahsusi inahitajika kulinda msikiti. Hii inahitaji rasilimali ambazo zinahitaji kupangwa zaidi kuliko ilivyo sasa. Pia inajumuisha uwazi zaidi, ushiriki mkubwa wa wanajamii, kutenga rasilimali kukuza miungano na mshikamano katika jamii yote. Dk Hatem al Hajj anaandika: 'Waislamu tunapaswa kuwasiliana na majirani zetu wasio Waislamu na kuwaalika kwenye msikiti yetu. Hii inaweza kuondoa woga mwingi unaotokana katika jamii na kueleweshwa jamii kuhusu Uislamu. Lazima kuwe na mawasiliano ya kidini na mazungumzo. Tunapaswa kuanzisha, kushiriki, na kuendeleza shughuli zote za faida kwa jamii tunayoishi. Ikiwa kituo cha Kiislamu kina vifaa sahihi, mikutano ya kujadili maswala ya kawaida inapaswa kufanywa kwenye msikiti, kama vile juhudi za usalama wa kitongoji, na mipango ya ao dhidi ya mambo maovu kama vile dawa za kulevya, na kadhalika'. Kuna fursa ya kufungua msikiti na kufanya da'wah kwa umma. Hatua zingine muhimu ni mafunzo ya wafanyikazi na uongozi wa msikiti. Mwishowe, jamii ya Waislamu inapaswa kutumia uwezo na uwezekano wote wa kuunda shirika madhabuti na lenye ufanisi na muundo thabiti wa usimamizi ili kufikia malengo haya ya juu ya maadili.

Sura ya 2 Usimamizi katika Uislamu

Usimamizi katika Uislam ni wa wataalamu ambao wanaomcha Mungu vilivyo. Ni dhana za utawala ambao hutoa thamani ya Kiislamu kwa kanuni zilizopo za usimamizi. Ni mchakato wa uratibu, wa uendeshaji na udhibiti wa shughuli za shirika ili kufikia malengo yaliyofafanuliwa, ambayo ni kumtumikia Allah (swt). Utaratibu wa usimamizi kama vile kupanga, kuandaa, kuongoza na kudhibiti yote lazima uwe sawa na kanuni za kiislamu.

Uislamu hutoa kanuni nzuri za usimamizi ambazo ni za kudumu. Ikichukuliwa kutoka kwa al-Qur'an na hadithi ya Mtume (saw), kanuni hizi zimetumika kwa zaidi ya miaka elfu moja na mia nne. Kulingana na Zaman et al (2013), kanuni kuu za usimamizi katika Uislamu ni kama ifuatavyo:

(1) **Taqwa** (Uchamungu): Kiongozi atafanya majukumu yake na atatimiza kazi yake kwa kumcha Mwenyezi Mungu (swt).

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ
"Na saidianeni katika wema na taqwa"
(Al-Maaida 5:2) **ASF**

(2) **Ihsan** (Wema): Kiongozi atafanya majukumu yake kwa kuzingatia mwongozo wa Mwenyezi Mungu.

(3) **Adli** (Uadilifu): Uislamu unahitaji viongozi kuunda na kudumisha mazingira ya haki na uadilifu. Mtume (saw) alitoa uthibitisho wa maandishi kuhusu usawa wa wanadamu wote.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ
"Hakika Mwenyezi Mungu anaamrisha kufanya uadilifu, na hisani ..."
(An-Nahl 16:90) **AMB**

(4) **Amanah** (Uaminifu): Uaminifu ni thamani ya msingi ya kuendesha uhusiano wa kijamii.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ
"Enyi mlio amini! Msimfanyie khiana Mwenyezi Mungu na Mtume, wala msikhini amana zenu, nanyi mnajua."
(Al Anfaal 8:27) **AMB**

(5) **Sidq** (Ukweli): Ukweli na uaminifu ndio kizngiti msingi mkuu katika usimamizi

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ
"Enyi mlio amini! Mcheni Mwenyezi Mungu, na kuweni pamoja na wakweli. (kwa maneno na matendo)"
(At-tawba 9:119) **AMB**

(6) **Ikhlas** (Dhati): Unyoofu na ahadi ya kutimiza ni kanuni muhimu za Kiislamu katika usimamizi:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ
"Enyi mlio amini! Timizeni majukumu yenu"
(al-Maida 5:1) **AMB**

(7) **Shura** (Ushauri): Shura ni dhana muhimu ya usimamizi wa Kiislam ambao unaongoza viongozi na walio chini yao kuishi kwa usawa na haki. Haipaswi kufuata mtindo wa kimabavu wa usimamizi. Al-Qur'an inasema:

وَأْمُرْهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ
"...na mambo yao yakawa ni kwa kushauriana baina yao,..."
(Ash-Shura 42:38) **AMB**

Ufafanua wa Usimamizi:

Ufafanuzi rahisi wa jadi wa Usimamizi ni "kufanya mambo kupitia wengine".

وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا

"...tukawanyanyua baadhi yao juu ya wengine kwa daraja nyingi; kwa hivyo baadhi yao wanawafanya wengine wawatumikie."
(Az-Zukhruf 43:32) **AMB**

Ayah (hapo juu) inajumuisha falsafa nzima na hekima ya usimamizi. Ayah inasimamia kazi ya kufikiria, kuamua nini kifanyike, lini, vipi na nani kazi hiyo anapaswa kufanya. Inasisitiza mgawanyiko wa majukumu kulingana na uwezo wa mtu binafsi.

Uchambuzi wa Ufafanuzi

Usimamizi unaratibu shughuli za kazi ili zikamilike vyema na kupitia watu wengine. Inamaanisha matumizi bora ya rasilimali na kupunguza upotezaji.

Al Qur'an imezungumza dhidi ya upotezaji kama ifuatavyo:

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا

"Na ambao (wachaMungu) wanapotumia hawatumii kwa fujo (israfu) wala hawafanyi ubahili, bali wanakuwa katikati baina ya hayo"
(Al-Furqan 25:67) **ASF**

Uislamu umewapa Waislamu sheria ya dhahabu ya kutopoteza chochote.

إِنَّ الْمُبِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا

"Hakika wabadhirifu ni ndugu wa Mashet'ani. Na Shet'ani ni mwenye kumkufuru Mola wake i."
(Al-Israai 17:27) **AMB**

Upotevu wa rasilimali unapaswa kuepukwa kabisa.

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

Enyi wanaadamu! Chukueni pambo lenu kwenye kila pahala wakati wa ibada, na kuleni, na kunyweni na wala msifanye ubadhirifu. Kwa hakika Yeye hapendi wanao fanya israfu.
(Al-A'raaf 7:31) **AMB**

Ihsan (Ukamilifu / wema) katika Usimamizi:

Rafik Beekun (2007) anasema kuwa Shari'ah inaelezea wazi mwenendo mzuri mashirika ya Kiislamu ndani ya dhana ya Ihsan. Inaelezea katika hadithi inayosema Allah (swt) amejaalia ubora katika kila kitu. (Sahih Muslim).

Kulingana na S A Rosly 2004, wakati mashirika ya Kiislamu yanapopanga kuingiza maadili ya Kiislamu katika shughuli zao za kibiashara, umakini wa kimkakati unaonekana kuendana na miongozo ya Shari'ah. Walakini hili sijambo linalotajwa sana katika shughuli za waislamu katika kazi zao za kila siku za kibiashara. Anaandika kuwa ili kufanya mambo kuwa rahisi, utafiti wa shirika lolote la Kiislam linaweza kugawanywa katika kanuni za Tabi' na Shar'i. Ya kwanza ni ya msingi wa ulimwengu, yaani Muamalat na a pili ni kwa msingi Sharia. Kila kitu kinaruhusiwa isipokuwa ikiwa kimekatazwa katika Qur'an na Sunnah. Pia kila kitu ni marufuku isipokuwa kama kimefunuliwa vyenginevyo katika Qur'an na Sunnah. Zote mbili zitabaki hazitenganiki. Mantiki na ukweli inaendeshwa na maadili ya kiroho ya Quran.

Rafik Beekun anaeleza kanuni hizi. Kanuni ya Shar'i hutumiwa kuchunguza ruhusa ya shughuli. Mara hii inapokuwa wazi basi shughuli hiyo ni halali na hapo sasa kanuni ya tab'i inatumika. Kwa hivyo, maamuzi hufanywa kwa msingi huu katika kuchagua shughuli ambayo itaongeza mapato. Shughuli kama hizo ambazo ni kwa mujibu wa kanuni ya Shar'i huzingatiwa kama ibada katika Uislamu. Kwa hivyo, wanatimiza mahitaji ya Akherah kwa mtazamo wa ulimwengu wa Kiislamu.

Sura ya 3 Maqasid al-Shariah

Kabla hatujaelewa usimamizi wa kimkakati wa Kiislamu, lazima tuelewe Maqasid al-Shariah. Maqasid inahusu kusudi au lengo na Shari'ah inamaanisha Sheria ya Kiislamu. Maqasid al-Shari'ah maana yake ni "malengo makuu" ya Sheria ya Kiislamu. Usimamizi wa Mkakati wa Kiislamu ni shughuli iliyojumuishwa ya usimamizi kwa kusudi la kufikia "malengo ya mwisho" ya Uislamu. Qur'an ilielezea kusudi kuu la Shari'ah inapotangaza:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

"Nasi hatukukutuma, ewe Muhammad, ila uwe ni Rehema kwa walimwengu wote."
(Al-Anbiya 21:107) **AMB**

Wanazuoni wa Kiislamu, kwa hivyo, walichukulia "Rahma" kuwa lengo kuu la Shari'ah, ambayo ni sehemu muhimu ya Sheria ya Kiislam (fiqh) na falsafa ya sheria ya Kiislam (usul al-fiqh). Dk MA Laldin, katika kitabu chake 'Shari'ah & Legal Maxims' (2007), anasema kuwa lengo kuu la Shari'ah ni utambuzi wa faida (masalih) kwa watu, kuhusu mambo yao duniani na akhera. Uislamu unakusudia kuinua na kudumisha haki za wanadamu wote katika nyanja zote, iwe za kiuchumi, kijamii au kisiasa kupitia "Ijtihad" (kufikiria kwa kina) au "Qiyas" (hoja za kufanana). Muhammad Ayub, anaandika katika kitabu chake, Understanding Islamic Finance (2007): Malengo ya Shari'ah yametambuliwa na wanasheria kama Ghazali, Shatibi na baadaye Tahir ibne Ashoor kupitia uchunguzi wa ndani wa Qur'ani Tukufu na Sunnah.

Kulingana na Dk. M H Kamali, katika Maqasid yake (Malengo ya Juu) ya Shari'ah (2015), lengo la Shari'ah linaweza kugawanywa katika vikundi 3 kwa umuhimu:

(1) Daruriyyat: Matano yafuatayo yanazingatiwa kama malengo makuu:

(i) Dini (al-Deen) - Kulindwa kwa al-Din (Uislamu), (ii) Maisha (al-Nafs) - Kulindwa kwa maisha, (iii) Heshima (al-Ird) - Ulinzi wa kizazi, (iv) Akili (al-Aql) - Ulinzi wa Akili au Kitivo cha Sababu, na (v) Mali (al-Mal) - Ulinzi wa Rasilimali.

Dk Kamali anaelezea kuwa muhimu ni mambo ambayo dini na mambo ya kidunia ya watu hutegemeana. Kupuuza daruriyyat kunaweza kusababisha madhara makubwa kwa maisha ya binadamu na kuishi. Kanuni hizi zinaonekana kama mahitaji kamili kwa uhai na ustawi wa kiroho wa watu binafsi, kwa kiwango ambacho uharibifu au kuanguka kwao kutazua machafuko na mwisho wa utaratibu wa kawaida katika jamii. Wizi, uzinzi, na unywaji wa pombe ni makosa ya adhabu kwani huleta tishio kwa ukiukaji wa mali ya kibinafsi, ustawi wa familia, na uadilifu wa akili ya mwanadamu.. Shari'ah pia inahimiza kutafuta maarifa na elimu ili kuhakikisha maendeleo ya kiakili ya watu na maendeleo ya sanaa, sayansi, na ustaarabu. Haya ndio malengo ya makuu au "Maqasid al-Shariah" kwa wanadamu kuweza kuishi kwa amani katika ulimwengu huu.

(2) Hajiyyat (Mahitaji): Haya sio muhimu sana kwa maisha ya mwanadamu, lakini hulengwa na Shari'ah kwa kusudi la kuondoa ugumu katika maisha ya mwanadamu. Uislamu unahimiza na kudhibiti mahitaji kama vile ndoa, biashara, njia za usafirishaji na kadhalika. Walakini, ukosefu wa mahitaji haya sio suala la maisha na kifo, haswa kwa mtu binafsi. Idadi kubwa ya rukhas (makubaliano), kama vile kufupisha Sala na kuacha kufunga kwa wagonjwa au msafiri, inaweza kuainishwa kama Hajiyyat.

(3) Tahsiniyyat (Mapambo au anasa): Tahsiniyyah ni kwa madhumuni ya kupamba kama vile kutumia manukato, mavazi maridadi, au nyumba za kupamba. Haya ni mambo ambayo Uislamu huhimiza, lakini pia inasitiza jinsi inapaswa kuchukua kipaumbele kidogo katika maisha ya mtu. Shari'ah kwa hivyo inahimiza usafi wa mwili na mavazi kwa madhumuni ya 'Ibadah, na inapendekeza, kwa mfano, matumizi ya manukato wakati wa mkutano wa sala ya Ijuma.

Sura ya 4 Usimamizi kwa Mkakati wa Kiislamu

Kulingana na vitabu vingi vya usimamizi, usimamizi unafanya kazi kupitia kazi nne za kimsingi: kupanga, kuandaa, kuongoza na kudhibiti. Walakini, Profesa Shaya'a Othman (2010) anafikiria kwamba ufafanuzi wa usimamizi wa Taylor (1903) ulikuwa haujakamilika kwa sababu ya ugumu wake. Kwa hivyo, Dk Othman alianzisha neno "kufikiria / kubuni" na anafafanua usimamizi wa Kiislamu kama:

"Shughuli zilizojumuishwa za kufikiria / kubuni, kupanga, kuandaa, kuongoza na kudhibiti, zenye kuunganishwa na maamuzi, utumiaji wa rasilimali (binadamu, fedha, wakati, habari, na kadhalika) ili kufikia malengo yaliyo kusudiwa kwa ufanisi."

Akifafanua zaidi Dk Othman anaeleza kwamba Uislamu unatoa msisitizo maalum juu ya fikra za 'kibunifu' zenye lengo la **kufanikisha kitu** sio tu kibiashara bali kwa manufaa ya jamii. Kwa hivyo, **Maqasid al Shari'ah** inasisitiza **"usimamizi jumuiishi"** ambao kwa hakika ni usimamizi wa Shariah utakao muhusu kila mwanajamii. Kila mwanajamii was masjidi anahusika na usimamizi wa Shariah katika ngazi zote kama: Kufikiria / kubuni, Kupanga, Kuandaa, Kuongoza, na Kudhibiti.

Shaya Othman (2010) anafafanua upya Usimamizi wa Kimkakati wa Kiislamu kama: "Kupanga, kuandaa, kuongoza na kudhibiti kutokana na fikra bunifu na kuunganishwa na maamuzi, yanayohusisha matumizi ya rasilimali (binadamu, fedha, wakati, habari na kimwili) kwa malengo ya kufikia jambo tamaniwa ya Maqasid al-Shariah, kwa njia ya uathari na ufanisi".

Al-Qur'an inatukumbusha mara kwa mara kwamba Allah (swt) ndiye mpangaji bora. Mpango wake unajumuisha kila kitu. Walakini, mpango wa Mwenyezi Mungu haupaswi kutuzuia kupanga, maadamu tunakubali ukuu Wake.

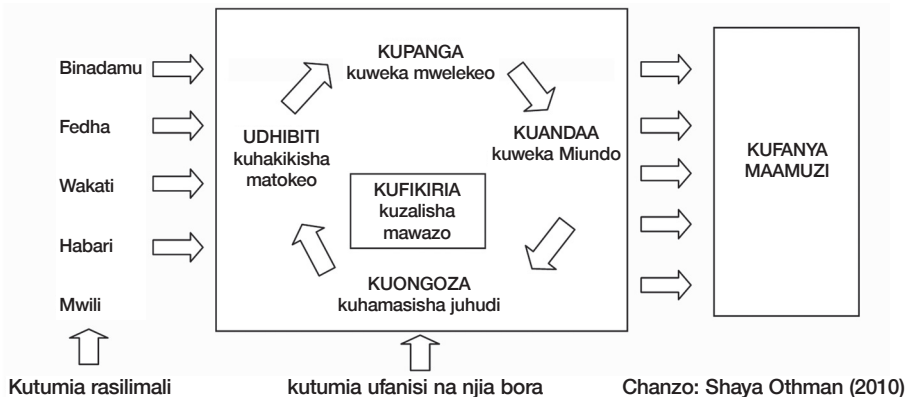
وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ

"Wakapanga mipango yao, na Mwenyezi Mungu akapanga yake. Na Mwenyezi Mungu ndiye mbora wa mipango".

(Al-Anfal 8:30) **AMB**

Mfano wa Usimamizi wa Kiislamu wa Shaya'a Othman Lengo ya mwisho kufikia jambo tamaniwa ya Maqasid al-Shariah

(Kulindwa kwa maisha ya Binadamu, Dini, Akili, kizazi na Rasilimali)

Mpango wa kimkakati ni muhimu kwa viongozi katika shirika lisilo la faida kama msikiti. Malengo ya msikiti ni **utendaji wa hali ya juu** na **faida ya shindani**.

Dk Shaya'a Othman anasema kuwa Usimamizi wa Kimkakati ni muhimu kwa sababu, ikiwa imepangwa vizuri, kutekelezwa, na kufuatiliwa, inawezesha hatua kuelekea Ihsan (ubora) katika uendeshaji wa shirika. Hasa usimamizi wa kimkakati unajumuisha mawazo ya kimkakati kwa kuzingatia maamuzi ya muda mrefu; unasaidia kuelekeza rasilimali kwa maeneo muhimu na kulingana na mpango; unaruhusu maamuzi kutegemea njia mbadala bora; unawezesha utekelezaji wa mkakati na hupunguza upinzani wa mabadiliko; unaboresha utendajikazi na unauunganisha msimamo wa nidhamu katika shirika; unaboresha uelewa wa washiriki na motisha kupitia maono wazi na thabiti.

Kazi za Usimamizi

(I) Kufikiria/Kubuni - ndio kazi ya kwanza ya usimamizi. Allah (swt) anatumkumbusha katika aya kadhaa katika Qur'ani Tukufu kama ifuatavyo:

أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ

Basi je, Kwa nini hamfikiri?"
(Al- An'aam6:50) **ASF**

أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Basi je, Kwa nini hamtumii akili yenu?
(Al Mu'minin 23:80) **ASF**

Uislamu unatoa mkazo maalum juu ya "kufikiria" kwa kila tunachofanya; katika kusimamia maisha yetu ya kibinafsi, kusimamia jamii, kusimamia shirika au kusimamia taifa.

Nabii Muhammad (saw) alisema kuwa hakuna akili iliyo kubwa kuliko kupanga. Matukio mengi maishani mwake yalidhihirisha mipango ya kimkakati. Wahamiaji kutoka Makkah kwenda Madina mnamo 622 CE walifuata njia ambayo ilikuwa kinyume kabisa na ile wale waliowafuata walitarajia.

Kulingana na Profesa Shaya'a Othman, meneja anayejifunza kufikiria na kutoa maoni yake na kusimamia maoni au mawazo yake kabla ya kwenda kupanga zaidi, kuongoza na kudhibiti shirika lake, ana nguvu zaidi ya kusimamia shirika lake, na kuongoza ni kuelekea kufikia malengo ya shirika.

Kwa jicho la Allah (swt), wale wanadamu ambao hawatumii akili zao wako chini kuliko wanyama:

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصَّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ

"Hakika vinyama viovu mbele ya Mwenyezi Mungu ni wale viziwi na bubu wasio tumia akili zao."
(Al Anfal 8:22) **AMB**

(II) Kupanga - Shughuli za kupanga zinazingatia kufikia malengo. Uamuzi ni sehemu ya mchakato wa kupanga ambao unajumuisha kuchagua njia ya kuchukua miongoni mwa njia kadhaa zenginezo. Kupanga ni mchakato wa kuchagua malengo na matendo sahihi ambayo hupelekea kufikiwa kwa malengo ya shirika. Hii inajumuisha kuamua (i) malengo ambayo shirika litayaainisha kuyafikia; (ii) ni hatua gani za kuchukua, na (iii) jinsi ya kutenga rasilimali (binadamu, fedha, wakati, habari na mwili) kufikia malengo ya muda mrefu (malengo).

Matumizi bora na sawa ya rasilimali kufikia ustawi wa yote yanawezekana tu ikiwa rasilimali zinatumika kwa uwajibikaji na kigezo kinachoamuliwa na Maqasid al-Shariah (Chapra 1991).

(a) Dhamira - Shirika lazima liwe na taarifa wazi ya dhamira yake na kuiweka bayana kama dira kutumia katika kupanga shughuli zake. Katika shirika la Kiislamu, taarifa ya dhamira inapaswa kuwa sawa na utume wa jumla wa Uislamu, ambayo ni ibada ya Allah (swt). Mafundisho ya Uislamu yanatilia mkazo lengo la muda mrefu. (N Jabnoun 2012).

Dhamira ni tamko rasmi la malengo makuu ya shirika au biashara mtu atendayo. Kwa miskiti dhamira ni kuhudumia mahitaji ya jamii kwa ubora na kulingana na miongozo na maadili ya kidini yaliyowekwa. Kwa maneno mengine, dhamira yetu katika ulimwengu huu ni kumwabudu Allah (swt).

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Sema: Hakika Sala wangu, na ibada zangu, na uhai wangu, na kufa kwangu, ni kwa ajili ya Mwenyezi Mungu, Mola Mlezi wa viumbe vyote."

(Al An'aam 6:162) **AMB**

(b) Maono - ni msimamo wa muda mrefu wa shirika na hutoa maono ya shirika linakoelekea. Katika utendaji yapswa ionekane wazi kwamba msikiti unakuwa ni kituo cha Kiislamu mahiri ambacho kinashughulikia mahitaji ya kidini, kielimu na kijamii ya jamii za Waislamu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

"Enyi mlio amini! Takeni msaada kwa subira na Sala. Hakika Mwenyezi Mungu yu pamoja na wanao subiri."

(Al Baqara 2:153) **AMB**

Taarifa ya maono hutoa mtazamo kamili wa wapi shirika linaelekea. Maono ya Waislamu ni katika Akhera, kupata kuingia mbinguni na kuepuka kuzimu (N Jabnoun 2012).

(c) Malengo - ni malengo ya kati au mahususi kufikia malengo ya Maqasid al-Shari'ah; yaani Dharuriyyat, Hajiiyyat na Tahsiniyyat. **Lengo la muda mrefu** (goal) ni matokeo yanayoweza kufikiwa ambayo kwa ujumla ni mapana na ya muda mrefu; **lengo la muda mfupi** (objective) ni la muda mfupi na hufafanua hatua zinazoweza kupimika ili kufikiria lengo la jumla.

Malengo ni kufanya kazi kwa bidii na bila kuchoka kwa kuandesha sala za kawaida za mkutano (Swalah 5 za kila siku, Ijumaa na Iddi) na programu katika msikiti; kuwa sehemu muhimu ya jamii ya mahali hapo kwa kutoa huduma za kielimu, kiroho na kijamii kama shule za mwishoni mwa wiki / likizo, masomo ya Kurani jioni, baada ya shule, shule ya muda wote ya hifz, semina za elimu na mihadhara, madarasa ya elimu kwa vijana na watu wazima, jamii afya, benki za chakula, ushauri na mafunzo ya kazi.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

"...Mola wetu Mlezi, tupe duniani mema, na Akhera mema, na utulinde na adhabu ya Moto!"

(Al Baqara 2:201) **AMB**

(d) Je! tunatumiaje Mchakato wa Uamuzi wa Usimamizi wa Kiislamu?

Mchakato sahihi wa kufanya uamuzi ni 'Shura', ambayo inamaanisha uamuzi kwa njia ya mashauriano. Ni kiini cha uongozi - kushajihisha wengine kwa mapana zaidi. Katika kutekeleza majukumu 5 ya usimamizi kuhusiana na utumiaji mzuri wa rasilimali zote, maamuzi mengi yanapaswa hufanywa. (Shaya'a Othman, 2008).

Mwenyezi Mungu (swt) alimhimiza Mtume (saw) kutumia 'Shura'.

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ

"Na wanao mwitikia Mola wao Mlezi, na wakashika Sala, na mambo yao yakawa ni kwa kushauriana baina yao, na kutokana na tulicho waruzuku wakawa wanatoa,"

(Ash Shura 42:38) **AMB**

Ulimwengu wa nyakati hizi ulitambua umuhimu wa mashauriano ya pamoja (Shura) na kazi ya pamoja wakati Wajapani waliweka msingi wa mtindo wake wa usimamizi na kuuthibitisha ulimwengu ufanisi wake.

وَأْمُرْهُمْ شُرُورَىٰ بَيْنَهُمْ

"...na mambo yao yakawa ni kwa kushauriana..."
(Ash Shura 42:38) **AMB**

Wasiliana tu, amua na umwachie mengine Mwenyezi Mungu (swt). Una chaguzi mbili ama kuwa na wasiwasi juu ya matokeo ya uamuzi au kuweka imani kwa Allah (swt).

Dk Shaya'a Othman anaandika, fanya Salat Istikhara [Maombi ya mwongozo kutoka kwa Allah (swt)] baada ya kufanya mashauriano lakini kabla ya uamuzi kufanywa. Halafu mwishowe, weka tumaini lako kwa Allah (swt) kwa kutekeleza Salat Hajat [maombi ya kumuomba Allah (swt) kubariki uamuzi uliofanywa].

(III) Kuandaa - Kuandaa ni kuunda utaratibu wa kuweka mipango katika utekelezaji. Hatua hii ni mchakato wa kuanzisha muundo wa shirika wa uhusiano wa kufanya kazi. Inaruhusu washiriki wake kufahamiana na kushirikiana ili kufikia malengo yaliyowekwa. Kwa maneno mengine, ni mpangilio rasmi wa kazi na unapaswa kuzingatia mwongozo wa Kiislamu juu ya mamlaka, na uwajibikaji.

Maslahi binafsi ya kikundi cha watendaji hayapaswi kuchukua nafasi ya kwanza kuliko maslahi ya shirika kwa ujumla. Kulingana na hadithi (Bukhari) ambapo Mtume (saw) alisema: "Naapa kwa Yeye ambaye anamiliki maisha yangu, hakuna mtu anayeweza kuwa mwaminifu, isipokuwa ni mpaka apende vitu kwa ndugu yake (Umma wa Kiislam) ambavyo ajipendeavyo yeye mwenyewe."

Uislamu unaonyesha utaratibu mzuri katika maswala ya kidunia na ya kiroho. Mtume Muhammad (saw) alikuwa msimamizi mzuri, na mpangaji aliyefanikiwa; hata katika biashara yake kwa niaba ya mkewe Bibi Khadija (ra) haikushindwa kamwe kupata faida.

Wajibu - Kila mtu anawajibika kwa kila kitu kilicho chini ya mamlaka yake. Ni jukumu la watu kuboresha hali zao.

إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ

"Hakika Mwenyezi Mungu habadili yaliyoko kwa watu mpaka wabadili wao yaliyomo katika nafsi zao."
(Ar Ra'd 13:11) **ASF**

(a) Muundo - ni mpangilio rasmi wa majukumu, wajibu na mamlaka. Ni njia ambayo imetengenezwa kufikia malengo. Bila uongozi kila mshiriki wa kikundi atakwenda kwa mwelekeo wake badala ya kufuata uamuzi wa kikundi au kushiriki katika kazi ya pamoja. Kanuni hii inatokana na hadithi ya Mtume (saw) inayosema: "wakati watu watatu wanaposafiri pamoja, wanapaswa kumfanya mmoja wao kuwa kiongozi wao. (Abu Dawood no: 2608).

Utii na heshima kwa mamlaka ndio hitaji la kimsingi la kuchukua kazi kutoka kwa wengine na kuimaliza.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ

Enyi mlioamini! Mtiini Mwenyezi Mungu na mtiini Mtume na wenye mamlaka juu yenu, walio katika nyie (Waislamu wenzenu).
(An Nisaa 4:59) **ASF**

Aya hii ni amri na sio ombi. Kuwa Muislam mzuri, ni wajibu kwa muumini kuzingatia uamuzi huo kwa utayari na uaminifu.

Muundo kawaida huonyesha maadili ya watu. Muundo wa serikali ya Waislamu, wakati wa Mtume (saw) ulikuwa karibu na wanajamii; haukurasimishwa kabisa na viongozi walipewa kwa muda mfupi. Mawasiliano yalikuwa wazi kati ya wanajamii wote. Muundo huu ulisababisha ufanisi mkubwa kwa hali ya kuridhika na kubadilika. (N Jabnoun 2012).

(b) Uwajibikaji - Katika Uislam, uwajibikaji unatazama kutoka kwa mitazamo miwili tofauti. Uwajibikaji wa binadamu kwa Allah (swt) unachukuliwa kama uwajibikaji wa kimsingi ambao uko katika mfumo wa wamsingi. Uwajibikaji wa mwanadamu kwa wanadamu wengine (jamii) huhesabiwa kama uwajibikaji wa ngazi ya pili ambao uko katika hali ya usawa, kwa mfano mikataba ya wakala kati ya wamiliki na viongozi, mikataba kati ya waajiri na wafanyikazi, au mikataba kati ya wakubwa na wasaidizi (Shahul H 2000). Moja ya vifungu 6 vya imani ni imani katika Siku ya Uwajibikaji (Siku ya Hukumu / Siku ya Ufufuo). Waislamu wanaamini kwamba watahesabiwa kwa kila watakachofanya hapa duniani huko akhera. Kwa waumini, maisha baada ya kifo ndio lengo. Wajibu unahusu uwajibikaji katika ulimwengu huu na akhera. Umuhimu wa uwajibikaji kwa maisha ya mwanadamu pia umeonyeshwa katika Hadithi ifuatayo (Al Bukhari Juz: 2 Hadithi 592):

Abdullah bin Umar (ra) alisimulia kwamba alimsikia nabii (saw) akisema:

"Kila mmoja wenu ni mlezi na kila mlezi anawajibika kwa kila kitu chini ya uangalizi wake".

Kila mtu atawajibika kwa matendo yake mwenyewe:

أَلَا تَرُرُّ وَازْرَرَةٌ وَزُرَّ أُخْرَى

"Ya kwamba hakika nafsi iliyo beba madhambi haibebi madhambi ya mwengine"
(An Najm 53:38) **AMB**

Hakuna mtu atakayewajibika kwa matendo ya mwingine.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

"Basi anaye tenda chembe ya wema, atauona! Na anaye tenda chembe ya uovu atauona!"
(Az Zalzalah 99:7-8) **AMB**

Katika muktadha wa uwajibikaji, swali la kujiuliza ni lini msikiti wako ulifanya kikao cha tathmini kutathmini mkakati, wadhamini, usimamizi, maimamu na mahitaji ya Waislamu?

Kisingizio cha kawaida tulichonacho ni kwamba uwajibikaji ni jambo baina ya mtu na Allah (swt). Misikiti mingi huendeshwa na watu wanaojitolea, lakini hiyo sio kisingizio cha pengo tulilionalo katika mfumo wowote wa uwajibikaji. Kwa kadiri hii inavyohusika, Khalifa wa pili Umar bin Khattab (ra) mara kwa mara alikuwa akitafuta watu wamuwajibishe, ni nani sisi kusema kwamba hatuhitaji? Ni viongozi wangapi, iwe masjid, au hata kiongozi wa kamati ndogo katika jamii zetu wanawajibika? Hakuna kisingizio cha pengo tulilionalo katika mfumo wowote wa uwajibikaji. Tunapaswa kukumbuka kuwa lengo kuu la uwajibikaji wa Kiislam ni kumuongoza mwanadamu kwa falah (ustawi au mafanikio katika ulimwengu huu na akhera (Khan, 1985).

Mfumo wa uwajibikaji ni mojawapo ya zana muhimu zaidi ambazo tunahitaji ikiwa jamii ya Waislamu wa Uingereza wana nia ya juu ya kuajiri wataalamu katika taasisi zetu. Tunao watu wanaokuja kwenye msikiti ambao wana ujuzi lakini viongozi wa zamani hushikilia utamaduni wao wa kihafidhina. Tunahitaji tu kuwa na nia wazi kuwakaribisha washiriki kama hao kushiriki. Tunahitaji kuwasikiliza wataalamu hawa wanapopendekeza jinsi ya kuboresha taasisi zetu.

(c) Uwazi - Ikiwa shirika litafanikiwa kukuza utamaduni wa uwazi, basi uwajibikaji unaweza kuhojiwa kwani wadau mbali mbali watakuwa na maoni ya nani anafanya nini. Wengi wangesema: uwajibikaji wetu na uwazi hatimaye ni kwa Allah (swt), Muumba wetu. Walakini, hiyo haina maana yoyote kupunguza umuhimu wa kuwa wazi kwa uwajibikaji kwa wanajamii wote. Kwa kweli mtu anaweza kusema kwamba kuzingatia mambo haa miongoni mwetu ni dhahirisho la sisi kuamini uwajibikaji mbele ya Muumba wetu. Kwa hivyo thamani halisi ya uwazi, hata hivyo, iko katika kile kinachotuwezesha kufanya kama viongozi. Inasaidia kukuza mchakato halisi wa Shura ambao uko katikati ya utawala kwa njia inayolingana na maadili ya Waislamu.

Uwekaji mzuri wa kumbukumbu ni moja a njia bora za uwajibikaji na uwazi. Katika Aya a 282 surat Albaqara Mwenyezi Mungu (swt) hata pale tunapokopeshana basi mambo yote yawekwe wazi kwa maandishi ili kuepuka udhalimu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ ۚ وَلْيَكْتُب بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ

Enyi mlioamini! · Mnapokopeshana deni kwa muda uliowekwa, basi iandikeni.

Na mwandishi aandike baina yenu kwa uadilifu...."

(Al Baqarah 2:282) **ASF**

Ni muhimu kutambua kwamba uwajibikaji unahitaji viwango vya juu vya uwazi kwa sababu ni vigumu kuwawajibisha watu kwa vitendo vya siri. Kukosekana kwa uwazi, huepeleka watu wengi kuokirir kuwajibika a kushutuma kamati na hata mabaraza ya misikiti. Kuepuka hali hii apswa kuwepo uwekaji wa kumbukumbu za mikutano na nakala kupatikana kwa kila mwanajamii wa msikiti husika.,

(d) Mkusanyiko - Sisi Waislamu lazima tuwe wamoja. Allah swt anatuonya dhidi ya mgawanyiko:

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا

"Na shikamaneni kwa Kamba ya Mwenyezi Mungu nyote pamoja, wala msifarikiane."

(Ali Imran 3:103) **AMB**

Sisi Waislamu lazima tufanye kazi katika vikundi vilivyopangwa. Mkazo wa Uislamu juu ya hiari ya mtu binafsi na uwajibikaji, lakini ujumuishaji unachukua jukumu kuu katika jamii ya Waislamu. Kanuni za Qur'ani zinasisitiza umuhimu wa kufanya kazi kwa faida ya pamoja, kuwatunza wengine na kudumisha umoja mbele ya upinzani au tishio.

وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَىٰ الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

"...Na saidianeni katika wema na taqwa, wala msaidiane katika dhambi na uadui.

Na mcheni Mwenyezi Mungu; hakika. Mwenyezi Mungu ni Mkali wa kuadhibu."

(Al Maida 5:2) **ASF**

Ushirika wa Kiislamu unaweza kupatikana katika: Familia za Kiislamu, usawa na huruma huunda uti wa mgongo wa utaratibu wa kijamii wa Waislam; Wanaume na wanawake wa Kiislamu huhesabiwa kuwa ndugu na dada katika dini; Mkutano wa Ijumaa msikitini; Waislamu ambao hawakuwahi kukutana lakini waliunganishwa na upendo wao kwa Mwenyezi Mungu; tusaidiane kwa ajili ya Mwenyezi Mungu; Wajibu wa Zaka na kadhalika.

وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

"Na uwe kutokana na nyinyi umma unao lingania kheri na unao amrisha mema na unakataza maovu.

Na hao ndio walio fanikiwa."

(Ali Imran3:104) **AMB**

(e) Utamaduni - ni mfumo wa maadili ya pamoja na kukubalika, imani na mazoea yasiyo rasmi ya shirika. Uzuri mkubwa wa Uislamu ni katika utamaduni wake. Utamaduni wa masahaba wa nabii (saw) unaweza kuzingatiwa kama utamaduni wa "Tauheed". Na hii ndiyo ilikuwa sababu kubwa zaidi ya mafanikio yao. Pia, jiwe la msingi la utamaduni huo ilikuwa haki, ambayo ni moja ya malengo makuu ya Uislamu.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

"Kwa hakika Mwenyezi Mungu anaamrisha uadilifu, na kufanya hisani, na kuwapa jamaa (na wengineo); na anakataza uchafu na uovu, na dhulma. Anakunasihini ili mupate kufahamu (mfuate)."

(An Nahl 16:90) **ASF**

Kuna mambo katika utamaduni wa Kiislamu ambayo ni ya kila wakati na ambayo yanakubaliwa na Waislamu wote; lakini pia kuna mambo katika utamaduni wa Kiislamu ambayo ni tofauti kutoka nchi kwa nchi na watu kwa watu. Tunapaswa kushirikiana na watu wa tamaduni anuwai.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ
أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

Enyi watu! Hakika Sisi tumekuumbeni kutokana na mwanamume na mwanamke.
Na tumekujaalieni kuwa ni mataifa na makabila ili mjuane. Hakika aliye mtukufu zaidi kati yenu kwa
Mwenyezi Mungu ni huyo aliye mchamungu zaidi katika nyinyi.
Hakika Mwenyezi Mungu ni Mwenye kujua, Mwenye khabari.
(Al Hujarat 49:13) **AMB**

Hotuba ifuatayo ilitolewa na Mtume wetu mpendwa (saw) Siku ya Tisa ya Dhul-Hijjah 10 A.H
katika 'bonde la Uranah la Mlima Arafat' huko Makka: (dondoo)

"Wanadamu wote wametoka kwa Adamu na Hawa, Mwarabu hana ubora zaidi ya asiyekuwa
Mwarabu wala asiye Mwarabu hana ubora wowote juu ya Mwarabu; pia mweupe hana ubora
kuliko mweusi wala mweusi kuliko yoyote mweupe - isipokuwa kwa uchamungu na mwendo
mwema (Taqwa)" (The Khutbah of Hajj-ul-wida)

Kanuni ya fursa sawa inabainisha kuwa washiriki wote wa shirika watapata nafasi sawa na
nzuri za kukua, kuchangia, na kutuzwa sawa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ
"Enyi mlioamini! Ingeni katika hukumu za Uislamu zote, wala msifuute nyayo za Shetani; kwa hakika.
yeye kwenu ni adui dhahiri."
(Al Baqarah 2:208) **ASF**

(IV) Uongozi: Uislamu unakubali utumiaji wa uongozi. Hii ni dhahiri katika aya ifuatayo:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ
"Enyi mlio amini! Mt'iini Mwenyezi Mungu, na mt'iini Mtume na wenye madaraka katika nyinyi."
(An Nisaa 4:59) **AMB**

Uongozi ni mchakato wa kushawishi wengine kufanya kazi kwa hiari kufikia malengo
yanayotarajiwa ya shirika. Hii inamaanisha kuelezea maono na kuwahamasisha, kuongoza au
kuongoza wafanyikazi. Inajumuisha utumiaji wa nguvu ya hoja , msukumo, ushawishi na stadi
nzuri za mawasiliano. Ufanisi wake unategemea kiongozi, wafuasi na hali.

Wajibu wa Kiongozi

Kiongozi lazima afanye kwa misingi ya kanuni za msingi:

- (i) Daima huandaa mashauriano (Shura) na uwezo wa kasimu madarak na majukumu
- (ii) Kuhakikisha maslahi ya wafanyikazi na katika mradi.
- (iii) Kudumisha uhusiano mzuri kati ya washiriki wote wa kikundi.
- (iv) Kushughulikia haki na kutosheleza matakwa ya watu w alio chini yake.

Bodi: ni chombo cha wanachama waliochaguliwa / walioteuliwa ambao kwa pamoja
wanasimamia shughuli za msikiti. Bodi ndio inashikilia dhamira na maono ya shirika; inaunda
sera, inaweka mwelekeo na maono ya kimkakati. Bodi inazingatia upangaji wa muda mrefu na
huteua timu ya watendaji wenye uwezo na kuwapa mwelekeo wa jumla na kadhalika. Watu
wenye hekima huajiriwa, ambao wana ujuzi wa kifedha, ufahamu wa sheria, na pia maarifa ya
Kiislam kukuza, kuwezesha na kusimamia mipango ya kimkakati kwa jamii.

Kamati ya Utendaji: ni taasisi inayohusika na kusimamia mipango na programu zote, na pia kuendeleza mipango na kuendesh a shughuli za kila siku za masjid. Kamati hii inahitaji mfumo tofauti kabisa ya ustadi, kama usimamizi wa mradi, usimamizi wa rasilimali watu, ukuzaji wa programu, usimamizi wa rasilimali na uhusiano wa jamii. Kuunda mienendo ya shirika yenye afya na yenye usawa. Kamati inahitaji kuwa na bidii katika kuripoti kwa bodi na kufanya kazi na bodi kutoa mipango ya kila mwaka kutoka kwa mkakati wa muda mrefu. Mkuu wa kamati ni mkurugenzi mtendaji, ambaye anapaswa kuungwa mkono na kuwajibishwa na bodi.

Shida: Kuunganisha sehemu mbili (Bodi na Mtendaji) kuwa moja ni tatizo la kawaida na mashirika mengi ya Waislamu huanguka. Kusimamia kituo, kutunza vitabu, kuendesha programu sio jukumu la bodi. Hii itasababisha uchovu wa usimamizi na umakini mdogo sana utaelekezwa kwa mipango ya muda mrefu na maswala ya utawala.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ

"Hakika Mwenyezi Mungu anakuamrisha kutoa amana kwa wale ambao wanastahili.

Na mnapo hukumu baina ya watu mhukumu kwa uadilifu."

(An Nisa 4:58) **AMB**

(a) Rasilimali Watu - kusimamia / kugawa majukumu yaliyotengenezwa kwa watu au vikundi anuwai. Hii ni kuunda utaratibu wa kuweka mipango katika utekelezaji.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَتَبْنَا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا

كَتَبْنَا وَسَلُّوا إِلَٰهَ مِنْ فَضْلِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

Wala msitamani alichu wafadhili Mwenyezi Mungu baadhi yenu kuliko wengine. Wanaume wana fungu katika walio vichuma, na wanawake wana fungu katika walio vichuma.

Na muombeni Mwenyezi Mungu fadhila zake. Hakika Mwenyezi Mungu ni Mjuzi wa kila kitu.

(An Nisa 4:32) **AMB**

(b) Kuhamasisha - kuongoza shughuli za wanachama wa shirika katika mwelekeo ambao unasaidia shirika kuelekea kutimiza malengo. Tunahitaji kutambua utendaji mzuri, kwa sababu kutofanya hivyo kutakatisha tamaa wafanyakazi na kuvunja moyo watendaji wa chini.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا

"Hakika wale walioamini na kufanya vitendo vizuri (tutawalipa kwa mema yao hayo).

Hakika sisi hatupotezi ujira wa wale 'wanaofanya vitendo vizuri'."

(Al Kahf 18:30) **ASF**

Kuwafanya watu wakamilishe kile wanachotakiwa kufanya inahitaji kiwango fulani cha kujitolea, ambacho kinaweza kupatikana tu kupitia motisha.

Al Qur'an inazungumza juu ya sheria ya dhahabu:

وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ

"Na lau ungesi kuwa mkali, mwenye moyo mgumu, bila ya shaka wangueli kukimbia.

Basi wasamehe, na waombe maghfira, na shauriana nao katika mambo'."

(Al Imraan 3:159) **AMB**

Sheria hii ya dhahabu ina jukumu muhimu katika motisha ya walio chini na huwafundisha roho ya kujitolea na shauku ya kazi.

Wafanyakazi lazima walipwe mshahara mzuri na wa haki kwa huduma zao. Mtume (saw) alisema kwamba mfanyikazi lazima walipwe kabla jasho lake halijakauka. Hii husaidia kuweka wafanyakazi wenye furaha na motisha.

(c) Matumizi ya Uwezo Bora

Aya zifuatazo kutoka kwa Al-Qur'an zinafunua kanuni nyingine ya dhahabu ambayo msimamizi wa Kiislamu anapaswa kujifunza kutoka kwake na kufanya katika maisha yake ya kila siku. Kanuni hiyo inasisitiza juu ya ukweli kwamba uwezo wa mwili, kihemko, na kiakili wa mtu ni mdogo na sio kamili. Kwa kuwa kila mtu ni wa kipekee katika talanta na hali yake, na katika ustadi wake, ni muhimu kutompatia mtu jukumu ambalo liko nje ya uwezo wake kushughulika nalo.

لَا تُكَلِّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا

Wala halazimishwi mtu ila kwa kadiri ya uwezo wake.
(Al Baqara 2:233) **AMB**

أَلَا تَرَىٰ وَازِرَةً وَّرَزَّٰ خَرَىٰ وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ

Ya kwamba hakika nafsi iliyo beba madhambi haibebi madhambi ya mwengine?
Na ya kwamba hatapata mtu ila aliyo yafanya mwenyewe?
(An Najm 53:38-39) **AMB**

رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ

"Mola wetu! Na usitubebeshe mzigo mkubwa kuliko uwezo wetu wa kubeba"
(Al Baqara 2:286) **ASF**

Aya hapo juu zinamaanisha:

1. Usititwishe rasilimali yoyote, iwe ni mwajiriwa au mashine zaidi a kipimo cha uwezo wake.
2. Kila jambo na lifanywe kwa kadri wake uwezo halisi, iwe ni mashine yoyote au mfanyakazi; na usawazishe mzigo wa kazi kwa mashine tofauti au kwa wafanyikazi ili pasiwepo hata mmoja wao amelemewa kupita kiasi au amebeshwa mzigo mdogo kuhusiana na uwezo wao.

(d) Ushindani - unaweza kuwa mzuri na mzuri kimaadili. Inaweza pia kuwa mbaya ambayo imekataliwa na Uislamu. Ushindani ambao Uislamu unakataza ni ule ambao unahusisha wivu na chuki.

خَتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ

"Mwishoni ni miski. Na katika (kupata) haya washindane wenye kushindana"
(Al Mutaffifeen 83:26) **ASF**

Watu wengi hupima mafanikio na heshima kwa utajiri, wakati Allah (swt) ametufafanulia kuwa mafanikio ya kweli ni kukwepa kuzimu na kuingia peponi.

(e) Migogoro - ni ya kawaida katika mashirika. Tendo baya kila wakati linachukuliwa kuwa tendo baya katika Uislamu. Waislamu wanahitajika kuwa waadilifu, hata na maadui zao. Mwenyezi Mungu (swt) ametaja:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

"Enyi mlio amini! Kuweni wasimamizi madhubuti kwa ajili ya Mwenyezi Mungu mkitoaushahidi kwa haki. Wala kuchukiana na watu kusikupelekeeni kutofanya uadilifu. Fanyeni uadilifu. Hivyo ndio kuwa karibu mno na uchungu. Na mcheni Mwenyezi Mungu. Hakika Mwenyezi Mungu anazo khabari za mnayo yatenda."
(Al Maida 5:8) **AMB**

Wadhamini wanapaswa kukesha na kufuata mazoea bora wakati wowote kunapokuwa na mzozo katika utawala na usimamizi. Inapaswa kuwa na sera iliyoandikwa juu ya mgongano wa maslahi. Hii ingezuia tuhuma na madai ya kufanya vibaya. Hatua stahiki zinapaswa kuchukuliwa wakati wowote kunapotokea mzozo juu ya mambo ya udanganyifu, upendeleo au ulaghai dhidi ya uongozi. Taratibu sahihi zinapaswa kufuatwa ili kubaini ikiwa kuna mzozo. Mtu anayevutiwa anapaswa kujitokeza na kubaini mzozo huo. Kila mtu katika Msikiti anapaswa kuwa mwangalifu ikiwa mzozo upo. Mtu anapaswa kusema wakati mzozo unaonekana kuwapo.

(V) Udhhibiti: Kudhibiti ni mchakato endelevu wa usimamizi. Ni sehemu ya tano ambayo inatathmini jinsi shirika linafanya vizuri. Ni mchakato ambao mipango hutekelezwa na malengo hufikiwa. Malengo na viwango vimewekwa kupitia kupima utendaji na kisha kulinganisha utendaji halisi na viwango. Ikiwa viwango havijafikiwa, mameneja huchukua hatua za kurekebisha pale inapohitajika kudumisha au kuboresha utendaji. Kwa maneno mengine, inahakikisha kuwa shughuli halisi zinaambatana na shughuli zilizopangwa.

Dhana ya Kiislam ya udhibiti wa shirika lazima ifanane na kanuni za al-Qur'an na Sunnah. Lazima iwe na lengo kuu la kumwabudu Allah (swt). Uislamu una jukumu muhimu katika maisha ya Waislamu. Mwislamu huchukua imani na maadili yake mahali pa kazi; ingawa hii haijadiliwa rasmi au kuchukuliwa kuwa muhimu kwa udhibiti wa shirika. Kwa Mwislamu, mazingatio ya kiuchumi yanaongozwa na viwango vya maadili na maadili yanayopatikana katika Qur'an na Sunnah. Ili shirika lifikie mafanikio, sheria na uhusiano wake lazima ufafanuliwe katika mfumo uliopendekezwa. Kwa hivyo, mtu huyo hatashiriki tu katika utengenezaji wa bidhaa na huduma kwa malengo ya kiuchumi, lakini pia atafanya 'ibadah' (kuabudu) na kuongeza 'taqwa' (usafi na utauwa).

Thawabu na adhabu ni utaratibu wa kudhibiti. Ikiwa mfanyakazi anafanya kazi yake vizuri, anapaswa kutuzwa kama njia ya kukuza kazi. Ikiwa mwajiriwa hafanyi kazi yake ipasavyo na kusababisha hasara kwa mwajiri, anapaswa kuwajibishwa.

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ

"Mwenyezi Mungu hamlemei mtu zaidi ya uwezo wake. Anapata thawabu kwa yale (mema) aliyoyachuma, na anaadhibiwa kwa yale (maovu) aliyoyachuma"

(al Baqarah 2:286) **AMB**

Kwa hivyo, viwango vilivyowekwa na mwanadamu kila wakati vinaweza kukaguliwa kwa sababu ya ujira wake wa siku zijazo. Kwa imani kwamba Mwenyezi Mungu (swt) anaangalia utendaji wao siku zote, itawazuia kufanya makosa yoyote.

Sura ya 5 Usimamizi wa Kijapani na hekima ya kanuni za Kiislamu

Mafanikio makubwa ya viwanda vya Japani yametokana na uzngativu wa kanuni muhimu za usimamizi. Kanuni hizi taari zilishaelekezwa katika Qur'an takriban miaka 1400 iliyopita. Al Qur'an hata iliweka mfumo wa kitaasisi wa kufanikisha kanuni hizi. kanuni hizi ni:

(1) Kwa Wakati Tu (JIT): Hii inamaanisha kuwa mtaji, nguvu kazi, na vifaa vya uzalishaji vinapangwa kwa uangalifu na hutumiwa vyema ili 'kuondoa upotezaji kabisa'. Kwa jinsi kazi huenda kwa mtiririko mwepesi unaoepusha kupoteza muda na kuzaa matokeo haraka. Hivyo muda uliokolewa unatoa fursa ya kuzalisha zaidi. Mwislamu anapaswa kuishi maisha ya mtaalam wa JIT. Al Qur'an inamuamrisha katika 2:219 kwamba ajitumie mwenyewe kadiri atakavyohitaji na kutoa ziada kwa njia ya Allah (swt).

وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ

"Na wanakuuliza watoe nini?" Sema: "nini unaweza kuokoa (yani vilivyokuzidieni)"
(Al Baqara 2:219) **ASF**

Kuhodhi hakuna faida kwetu sisi, au kwa mtu mwingine yeyote. Tunapaswa kutumia utajiri tunahitaji; matumizi ya ziada yoyote ni lazima tutumie katika kazi nzuri au katika misaada. Inahakikisha mtiririko wake kwenye njia za uwekezaji mwishowe kusaidia usambazaji wake wa asili.

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

"Na wale wakusanyao dhahabu na fedha wala hawazitoi katika njia ya Mwenyezi Mungu, wape habari za adhabu inayoumiza (inayowangoja)."
(At Tauba 9:34) **ASF**

(2) Udhhibiti wa kuona (Kijapani huita Genchi Gembitsu): Ili kutatua shida yoyote, meneja lazima aende kujionea mwenyewe shida, kuichambua, na kuchukua hatua stahiki. Habari za mapokeo tu bila kushuhudia ichukuliwe kuwa isiyoaminika na haiwezi kukubalika. Mwislamu anapaswa kujua kwamba al-Qur'an inamwamuru kuwa mwangalifu sana juu ya habari anayopokea na kuithibitisha kwa usahihi wake kabla ya kufanya uamuzi wowote au hukumu au maoni.

Kanuni hii ya kimsingi imetajwa katika Qur'ani:

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا

"Wala usiyafuate usiyo na ujuzi nayo.
Hakika masikio, na macho, na moyo - hivyo vyote vitasailiwa."
(Al Isra 17:36) **AMB**

(3) Mfumo wa Usimamizi wa Uboru unazingatia sera bora na lengo la uboru ili kufikia uboru thabiti wenye kukidhi mahitaji ya mteja. Mashirika ya kisasa mwishowe yaligundua kuwa kuridhika kwa wateja ni muhimu kwa maisha yao na ukuaji. Sheria hii ya thamani ya ustaarabu wa kisasa imetajwa katika Qur'ani Tukufu katika ayah zifuatazo:

فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

"... Basi kamilisheni kipimo na mizani, wala msizuie watu haki yao, wala msilete ufisadi katika nchi baada ya kuwekwa sawa. Hii ni bora kwako ikiwa una imani."
(Al Araaf 7:85) **ASF**

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ

"Toa kipimo kamili, wala msiwe katika wanao punja."
(Ash Shua'raa 26:181) **AMB**

Sehemu 2

Mtazamo wa Vitendo

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

"Enyi mlio amini!

"Msimfanyie khiana Mwenyezi Mungu na Mtume, wala msikhini amana zenu (mnazoamiana wenyewe kwa wenyewe) hali mnajua (kuwa hivyo ni vibaya)".
(Sûrah al-Anfâl 8:27) **ASF**

"Kiburi ni kukataa Ukweli kwa kujua na kudharau watu wengine" (Sahih Muslim). Mtume (saw) aliilaani kiburi na akasema, 'Yeyote ambaye ana uzito wa chembe ya kiburi moyoni mwake, hataingia Peponi.' Kiburi ni kukataa ukweli na kuona kuwa wengine wote wako chini yako.' (Sahih Muslim).

لَا جَرَمَ أَنْ اللَّهُ يَعْلَمَ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ

"Bila shaka Mwenyezi Mungu anajua wanayoyaficha na wanayoyadhihirisha.
Kwa hakika Yeye hawapendi wanaotakabari."
(An Nahl 16:23) **ASF**

Lengo: Kuwaangazia waumini juu ya Muamalat na Ihsan katika Usimamizi.

Sura ya 6 Usimamizi wa Msikiti : Umepitwa na Wakati?

Misikiti nchini Uingereza ilianzishwa na waazilishi wenye nishati na waliokuwa na uwezo kidogo katika njia ya pesa na rasilimali. Walakini, kizazi cha zamani cha wahamiaji kwenda Uingereza kutoka ulimwengu usioendelea ambapo pia iliokosa elimu, walijenga maeneo ya ibada na walitumia uhabiti wa kitamaduni zao. Waendeshaji wa misikiti walikuwa bila mikakati na kwa hivyo hawakukaribisha vikundi vya kidini vilivyokuwa na hamu kushiriki katika kuendeleza dini na maelewao baina ya jumuiya mbali mbali na madhehebu tofauti. Pia, wanaonekana kuwa wajinga sana wakileta shida za lugha sio tu kati ya utaifa lakini hata na kizazi chao wenyewe waliozaliwa Uingereza ambao walizungumza na kuota kwa Kiingereza. Kizazi kipya kilijikuta kimechanganyikiwa kwa sababu ya kukosa mwongozo. Wengine hawakupata elimu rasmi lakini walipelekwa Madrassa ambapo walifundishwa kwa mitindo ya kukariri. Wengine walijikuta wakigombana na wazee na wakatoshwa. Wakati kizazi kipya kilipoanza kuingia vyuo vikuu kwa idadi ya kutosha, waliathiriwa na wanafunzi wa Kiislam walioelimika kutoka nje ya nchi na kupata udugu wa ulimwengu halisia. Walitambua tofauti kubwa katika mazoea yao ya kawaida na kukataa mazoea ya kitamaduni. Kwa hivyo Uislamu unaotegemea Tauheed ukawa maarufu miongoni mwa vijana wa kizazi kipya.

Mahitaji ya Jumuiya ya Waislamu

Misikiti hutoa huduma za kijamii lakini kwa kiasi kidogo sana na isiyo na muundo. Hii sio njia sahihi; ambayo kwayo taasisi ya Kiislam inafanya kazi kwa kujitenga na "kuishi kama kisiwa kwa jamii inayoizunguka". Tunapaswa kujiuliza: Je! Misikiti ndio kitovu cha jamii ya Waislamu? Je! Misikiti yetu, Maimamu na kamati zetu wanatoa kile kinachohitajika kwa jamii yetu? Jibu la maswali haya ni 'hapana'. Wacha tuone ni shida zipi wanakabiliwa nazo Waislamu:

(1) Maimamu: Wengi wa Maimamu leo huongoza sala na kusahau kuhusika katika shughuli za kila siku za jamii. Mahubiri ya Ijumaa yanahubiriwa katika lugha ambazo vijana hawaelewi. Utamaduni wa imam kutoka nje na fikira zake zinaathiri jamii. Hii inaeleweka kwa sababu kamati ya nyuma haitafuti Imam msomi aliyezungumza rasmi kwa Kiingereza kwa sababu jambo hilo lina gharima zaidi.

(2) Umaskini na kukosa makazi: Hakuna kamati ya kuwatunza walio na njaa na maskini kwa kushirikiana na mashirika mengine ya misikiti na misaada. Shida hutokea wakati wa hali ya hewa kali haswa wakati wa msimu wa baridi. Huduma hii inapaswa kupatikana kwa mwaka mzima.

(3) Watoto: Watoto wanachukua kukaa chini kwa masaa na kusoma al-Qur'an bila kuelewa. Misikiti yetu inapaswa kuwa na mfumo wa elimu (mtaala) ambao sio mtindo wa kasuku lakini wa vitendo. Watoto wanapaswa kufundishwa kwa lugha wanayoelewa na katika mazingira ya furaha na kufurahisha wakitumia nenzo zinawapa wepesi wa kufahamu kinachofundishwa.

(4) Vijana: Vijana wana hatari zaidi ya madawa ya kulevya, shinikizo la rika na kadhalika. Kituo cha jamii ya Kiislamu kinapaswa kuwa na kilabu cha vijana ambapo wanaweza kukaa nje; kucheza michezo ya viwanjani au nje, na kadhalika. Jamii inahitaji kupanga wafanyikazi wa vijana ambao watafanya kazi na vijana.

(5) Wanawake na Ndoa: Misikiti mingi inakosa vifaa kwa wanawake. Wasomi wa kike wa Kiislamu ni wachache hata kwenye tovuti. Hakuna kamati za wanawake ambazo zinaweza kuandaa hafla kutoka kwa duru za masomo, mazungumzo, na semina na warsha. Jamii inapaswa kuhudumiwa kwa mambo yote muhimu ya kijamii kama vile ushauri wa ndoa. Matatizo ya kifamilia na ndoa ni mambo ambayo yanasumbua sana nyumba za Waislamu na wanahitaji msaada.

(6) Wazee: Misikiti inapaswa kuanzisha kamati ya wazee ya huduma ya kijamii ambayo itazingatia kuhudumia mahitaji ya wazee katika jamii. Inapaswa kuwaweka wazee wakikaa na kushikamana na Waislamu wenzao kwa jumla. Wajitolea wa msikiti wanapaswa kuangalia wazee kwa kupiga simu, kutembelea kibinafsi na kadhalika. Wazee hawapaswi kutengwa na jamii kabisa.

(7) Waislamu wapya: Kuna haja kubwa ya kuanzisha vikundi vya msaada kwa Waislamu wapya wanaokabiliwa na shida nyingi. Kile ambacho waongofu kuwa Waislamu wamejifunza na kuhamasishwa katika al-Qur'ani na Sunnah za Mtume (saw) kidhihirike kwa wafuasi wapya. Kwa kuongezea, waumini wapya hukabiliwa na shida nyingi kama vile maisha ya familia yasiyo na uhakika, marafiki wanawaacha, vyombo vya habari vinavyopinga Waislamu, ugumu, magonjwa, unyonge, na kadhalika. Utafiti uliofanywa huko USA na Dr Ilyas Ba-Yunus anabainisha kuwa 75% ya watu waongofu kuwa Uislamu huacha dini baada ya miaka michache. Huu ni mkasa ambao unaonyesha ukosefu wa msaada kutoka kwa jamii ya Waislamu.

(8) Ujuzi na Mafunzo: Ni vigumu sana kwa Waislamu kupata ajira kutokana na "hofu ya Uislamu". Viongozi wa jamii ya Kiislamu wana jukumu la kuunda mazingira ya kuwasaidia wale ambao wanajitahidi kupata ajira. Wanapaswa kuanzisha nakuendesha kumbi za mikutano na mihadhara. Washauri wa taaluma wanaweza kuongoza na kusaidia vijana kufanya chaguzi halisi juu ya masomo yao, mafunzo na kazi. Wanaweza kushughulika na watu anuwai, kutoka kwa watoto wa shule zaidi ya umri wa miaka 13 hadi watu wazima ambao wangependa kupata mabadiliko ya kazi au kuhitaji msaada na mafunzo zaidi.

(9) Elimu: Kwa kushirikiana na mamlaka ya mtaa, kituo cha jamii kinapaswa kuanzisha maktaba ya umma na darasa kwa watu wanaohitaji elimu. Maktaba ya umma inahitajika ambapo vitabu vyote vya Kiislamu na vya kawaida vinapatikana. Inapaswa kuwa na kituo cha vijana kusoma, kupata maarifa na kujiandaa kwa mitihani.

(10) Mfumo wa magereza: Wachungaji vya Kiislamu wanahitajika kuongoza wafungwa wajifunze juu ya Uislamu na undugu wa Waislamu. Kuna haja ya programu za ufundi na elimu ndani na nje ya mfumo wa magereza. Wafungwa ambao wameachiliwa wanahitaji msaada kupitia mpango maalum wa marekebisho ya maisha wa Kiislamu. Hii itaepusha wale ambao jamii ya waislamu itawatega baada ya kutoka gerezeni kutoka katika uislamu.

(11) Mazungumzo ya dini tofauti: Hii ni njia nzuri ya kushinda kutengwa na njia ya kujenga daraja. Pia ni njia ya kujifunza kutoka kwa vikundi vingine vya imani. Itawaruhusu Waislamu kukuza polepole ajenda za nyumbani ambazo zinaweza kusaidia maoni yao ya haki kuhusu maswala ya haki ya kimataifa na itasaidia watu wa imani zingine kukuza hisia za maswala ya Waislamu.

(12) Huduma za malalamiko: Lazima kuwepo mamlaka inayofaa ya malalamiko msikitini ambapo shida zinaripotiwa na kushughulikiwa ipasavyo. Muislam aliyezaliwa anaweza kuwa anaabudu na amevaa mavazi ya kuonekana kama mcha Mungu lakini anaweza kukosa Ikhlāq. Kuzuia njia za jirani, kuvunja sheria kama vile maegesho kwenye mistari miwili ya manjano, tabia mbaya ndani au nje ya msikiti na hata desturi zisizofaa ni mambo yanayopaswa kukemewa.

Imam anapaswa kuwa mtu muhimu sana katika mazingira ya Kiislamu. Anapaswa kuchukua jukumu la kiongozi kwa vijana, kuwanaoshauri wanajamii na pia kuwafaraji wale ambao wenye kufikwa na misiba au kukabiliwa na hali za huzuni. Imam anapaswa kuwa mhitimu katika elimu ya "kisekula" na yakidini ili kukabiliwa na changamoto za leo na kuwajibika kwa bodi ya wadhamini na jamii. Zaidi ya hayo, msikiti yetu haipaswi kuwa jengo la ibada tu. Inapaswa kuwa kituo cha jamii ya Kiislam ambapo watu wanaohitaji wanapata suluhisho la shida zao. Miskiti inalo jukumu la Kiislam la utunzaji na huruma na kuwakaribisha wale ambao wanahitaji. Inapaswa kushughulika na maswala mengi yanayokabili jamii ya Waislamu. Pesa ya zaka inaweza kutumika kusaidia watu kusimama kwa miguu yao iliyopendekezwa na Qur'ani Tukufu. Msikiti inapaswa kuwa kitovu cha Uislamu kuonyesha maisha ya Mtume wetu mpendwa.

Sura ya 7 Kufanya Usimamizi wa Msikiti Kuwa wa Kisasa

Kulingana na Baraza la Kitaifa la Mashirika ya Hiari (NCVO), Misaada kwa ujumla inatawaliwa na bodi ya wadhamini ambayo inachukua jukumu la jumla kwa kazi yake. Utawala ni neno linalotumiwa kuelezea jukumu la wadhamini katika:

- mwelekeo wa muda mrefu wa misaada, pamoja na malengo au madhumuni yake
- kutekeleza sera na shughuli kufikia malengo
- kufuata mahitaji ya kisheria
- uwajibikaji kwa wale walio na 'hisa' katika misaada

Utawala bora unapaswa kutokea wakati wote wa misaada. Bodi ya wadhamini inawajibika kwa utawala bora lakini wanategemea watu wengi tofauti kuweza kutawala vizuri kwa mfano wafanyikazi, wajitolea, washauri na wadau.

Hatari kubwa

Misikiti mingi haijaundwa kutenganisha utawala na usimamizi. Wameishi kwa miaka mingi na kazi moja ya kutoa huduma za kila siku. Iwapo msikiti unaweza kuendelea na shughuli moja, msikiti ungeweza kufanya vyema kama ungesimamiwa kitaalam tangu siku ya kwanza. Hii inamaana kwamba hatuungalii mikakati bali shughuli za kila siku. Hatufikiri juu ya siku zijazo. Kizazi kijacho hakipo kwenye msikiti na hii haisaidii jamii ya Kiislamu. Shida na sisi ni kwamba viongozi wetu wa jamii ni wajinga na wenye kuona fupi na hawawezi kutazama zaidi ya siku zijazo. Utamaduni wa nyuma na mawazo ni kikwazo ambacho ni kinyume kabisa na kanuni za Kiislamu.

Kupunguza hatari

Pale ambapo msikiti utafanya kazi kwa viwango vya hali ya juu, kiwango cha utendaji kingekuwa cha juu na vijana wengi wangeokolewa na wasingeachwa. Wangeweza kufuata masomo ya Kiislamu na pia ya 'kisekula' rasmi na kuelimika zaidi juu ya walimwengu wote, kujitolea zaidi kumtumikia Allah (swt), na uwezo mzuri wa kuwakilisha Uislam katika jamii yao kuliko kizazi kilichopita. uongofu kwa Uislam kungefaidika zaidi na familia nyingi zingepewa ushauri na kusaidiwa. Watu wengi wenye nia nzuri wangeweza kuvutiwa na masjid inayofanya kazi vizuri ambayo inakuza maadili mazuri. Mafanikio yangetakuwa Deen ya Uislamu, na Sunnah ya Mtume wetu mpendwa (saw) inayohusu kufikia ubora (Ihsan). Uendeshaji wa siku kwa siku sio vigezo. Utawala unapaswa kutoa ufahamu, hekima na uamuzi. Lengo la msikiti yetu lazima iwe utendaji bora na lazima ielekee Ihsan.

Hatari ndogo

Tunahitaji kujibadilisha ili tuangalie ustadi na uboreshaji wa baadaye. Misikiti yetu inahitaji wataalamu wa ujuzi anuwai. Wakurugenzi na wasimamizi lazima wawe na sifa za kiwango stahiki cha chini cha elimu na lazima wawe na ujuzi wenye nguvu wa uongozi. Tunahitaji wahasibu, wachumi, wanasheria, wataalamu wa IT, wahandisi na kadhalika kuunga mkono usimamizi kwa njia ya kimkakati zaidi. Misikiti iangukuwa na wataalamu wengi waliohitimu vizuri katika makutano yao. Tunahitaji kufungua utamaduni wetu wa uongozi na kuufanya uwe wa kukaribisha, ili tuweze kufikia rasilimali hizo ndani ya jamii. Kuwa na watu wachache wasio na uwezo katika uhibitaji wa usimamizi kunaweza kusababisha shida na kuitenga weka ustadi na talanta mbali katika jamii. Ni jukumu la viongozi wa msikiti kuunda utamaduni wa kukaribisha. Kutaalam shughuli ni jukumu la kamati kuu. Wadhamini ni sehemu ya kuanzisha na kuunda hisia na muundo wa uwajibikaji.

Wacha tuchunguze muundo na tuangalie kila sehemu ya shirika:

Utawala: Maeneo muhimu ni pamoja na uwezo wa bodi, ambazo zinahitaji ujuzi anuwai na wanachama anuwai kama vile vijana na wanawake. Msikiti lazima iwe na maono wazi na shabaha na malengo, bodi ya uwazi na muundo wa kamati, ukaguzi mkali, na kuweka sera na taratibu. Wadhamini wanapaswa kukuza katiba ambayo inajumuisha uwakilishi mkubwa wa

Waislamu na kwa hivyo shughuli zaidi ya da'wah. Inapaswa kupanga kufanya kazi pamoja na misikiti nyingine na kuwa kama mshauri wa utawala bora.

Kulingana na F Burham & M D Berdine (2015), kuweka shabaha, kupanga na kubuni mikakati ni kuhakikisha utimilifu wa malengo yote yanaambatana na mazoezi ya Mtume Muhammad (saw). Kupanga, kwa hivyo, lazima iwe katika Kituo cha maisha ya Muislamu, katika shughuli zake zote za maadili, kisiasa, kijamii na kiuchumi. Kwa bahati mbaya, Sunnah hii ya thamani, hata hivyo, haionekani katika maisha na shughuli za Waislamu leo. Kukosekana kwa Sunnah hii ndiko kumechangia sana kutofaulu kwetu na mateso.

Usimamizi: Tunahitaji uboreshaji wa viwango vya utendaji ambavyo mtu angetegemea kwa malengo ya hisani; usimamizi wa mabadiliko; kusimamia shughuli na fedha kwa taratibu na mifumo sahihi, kuhakikisha shirika linaendesha kwa ufanisi na uathari. Usimamizi mzuri ni ufunguo wa mafanikio na katika ulimwengu huu na Akhera.

Programu: misikiti inapaswa kutoa vifaa vya elimu na burudani ambavyo vinawagusa vijana Waislamu. Viongozi wa programu wanapaswa kuunda mipango mizuri namuudo mzuri ambao unagawa madaraka na kuhakikisha uwajibikaji. Malengo ya programu yanapowekwa, jukumu limepewa kiongozi wake, na madaraka ya kutosha ili iwe sawa kumuwajibisha kiongozi endapo itatokea kutotimizwa kwa malengo yaliyotajwa.

Rasilimali: zinajumuisha fedha, binadamu, miliki, na kadhalika. Hii ni ndani ya muktadha wa mashirika ya misaada. Je! Misikiti inaweza kufanya nini kuboresha rasilimali za binadamu na kifedha? Rasilimali za Misikiti zinahitaji kupangwa zaidi kuliko ilivyo sasa. Hii inajumuisha weledi, uwazi zaidi, ushiriki mkubwa wa raia, kutenga rasilimali kukuza miungano na ushirikiano katika jamii yote, na pia kiwango cha juu cha matumizi katika ulinzi wa kisheria na usalama wa mwili wa jamii. Hatua zingine muhimu ni mafunzo endelevu ya wafanyikazi na uongozi wa misikiti, na zaidi ya yote, kuwasaidia majirani zetu kuelewa sisi ni nini na tofauti kati yetu na wale ambao huipa jina baya imani yetu.

Sasa ni wakati wa misikiti kuajiri wafanyikazi wa kudumu na wenye ustadi mzuri wa mawasiliano. Misikiti mingi haina bajeti ya da'wah wala hawana kamati ya da'wah. Hili ni jambo zito. Misikiti anapaswa kutenga kiasi fulani cha fedha, labda theluthi moja ya mkusanyiko ya kila wiki, kwa shughuli kama hizo na kukabili changamoto. Taasisi za huduma za kijamii na wafanyikazi wa kitaalam hazipo katika jamii zetu. Misikiti mingi haina mpango wa kuwafikia watu, ambao utasaidia kushiriki Uislamu na majirani na jamii kwa ujumla. Wanawake wengi walioelimika sana na digrii za kitaalam uwezo wao hautumiwi kikamilifu kwa misikiti.

Mifumo: Shirika linatazamwa kama kitengo kimoja kilicho na sehemu nyingi. Pia shirika ni sehemu ya mazingira makubwa. Kwa hivyo, Waislamu wanapaswa kuamini umoja wa wanadamu na umuhimu wa mahusiano baina yao. Katika aya ifuatayo, al-Qur'an inaangazia utofauti wa wanadamu. Tofauti kama hiyo ni rehema. Haikukusudiwa watu kuwa maadui; badala yake, wanapaswa kujaribu kujua na kuelewana. (Dr Naceur Jabnoun 2012).

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

"Enyi wanadamu! Kwa hakika tumekuumbeni (nyote) kwa (yule) mwanamume (mmoja; Adamu) na (yule yule) mwanamke (mmoja; Hawwa). Na tumekufanyeni mataifa na makabila (mbali mbali) ili mjuane (tu basi; siyo kudharauliana). Hakika ahishimiwaye sana miongoni mwenu mbele ya Mwenyezi Mungu ni yule amchaye Mungu zaidi katika nyinyi. Kwa yakini Mwenyezi Mungu ni Mjuzi, Mwenye habari (za mambo yote)."
(Al Hujaraat 49:13) **ASF**

Sura ya 8 Waqf

Historia ya Kiislamu ya 'awqaf'

Katika maoni yake kwenye Kesi ya Chuo cha Merton, M M Gaudiosi (1988), anaandika kwamba wanasheria wa Kiislamu walianzisha taasisi ya kisheria inayojulikana kama waqf, amana isiyo ya kifedha isiyo na ushirika, kati ya karne ya 7 na 9 AD. Fomu ya waqf ilitumiwa sana kupitisha masajid, madrasa, taasisi za matibabu na kadhalika. Ilikuwa sheria ya Kiislamu ya waqf ambayo iliathiri maendeleo ya uaminifu huko Uingereza. Mfano mzuri wa hii ni kuanzisha Chuo cha Merton, Chuo Kikuu cha Oxford, kabla ya mwaka 1264. Merton Foundation haraka ikawa mfano wa kuheshimiwa huko England na ikaigwa na msingi wa Peterhouse, chuo kikuu cha zamani zaidi cha Vyuo Vikuu vya Cambridge. Kuibuka kwa uaminifu kunalingana na kipindi cha mawasiliano yaliyoongezeka kati ya Uropa na ulimwengu wa Kiislamu wakati wa Karne ya 13.

Awqaf inasemekana ni ya tangu wakati wa Mtume (saw) lakini ilipata hadhi wazi ya kisheria chini ya sheria ya Kiislamu katika karne ya 1 Hijria. (CIPA2007). Kulingana na Profesa Murat Cizakca, waqf ni moja wapo ya mafanikio makubwa ya ustaarabu wa Kiislamu. Licha ya mafanikio haya makubwa, historia ya awaqf ni ya machafuko. Kwa karne nyingi hatima ya taasisi hizi zilihusishwa kwa karibu na hatima ya majimbo ambayo walifanya kazi. Hakuna mahali popote katika historia hii ndefu ya kushuka kwa thamani, hata hivyo, awqaf walipata uharibifu wa ulimwengu na wa makusudi ambao walipewa wakati wa karne ya 19 na 20. Uharibifu huu ulitokana na kwa ubeberu wa kimagharibi. Walakini, uharibifu mkubwa haukufanyika katika eneo lililotawaliwa na serikali kuu, lakini ni ndai na Uturuki, moja ya nchi adimu katika ulimwengu wa Kiislamu.

Waqf ya Kiislamu ni nini?

Waqf hufafanuliwa kama taasisi ya Kiislamu, ambayo mali inayomilikiwa na binafsi, hupewa dhamira ya dhati kwa kudumu na mapato yanayopatikana hutumika kwa kusudi lililodhamiriwa na mwekaji wa dhamira hiyo (Profesa Murat Cizakca). Kuna vifaa vinne vya msingi kwa zawadi yoyote ya waqf (www.amanahawqaf.org), ambazo ni:

Mtoa Majaliwa (waqif/a): anathibitisha uamuzi wake wa kutoa zawadi na kisha kumteua mnufaika. Miradi yote lazima ipewe kwa uamuzi kamili na kama uamuzi wa mwisho; kwa maneno mengine, ahadi na masharti hayakubaliki.

Mnufaika anaweza kuwa mtu mmoja au zaidi au taasisi. Waqf lazima azingatie Shari'ah kama kusaidia maskini na wahitaji.

Mdhamini au menejimenti: huteuliwa na kupewa nguvu ya kisheria kuhakikisha kuwa matakwa yao yanatekelezwa. Mdhamini ana haki ya kukagua waqf, uwekezaji wake na malipo yake kwa walengwa.

Jaliwa mtaji: Uwezo wa waqf unaweza kutolewa kwa pesa taslimu au kama mali na hisa. Kama zawadi ya waqf ni upendo ya kuendelea (sadaqah jariya); lazima iwe ya kudumu na isiyoweza kuharibika (chakula hakiwezi kupewa) na inaweza kuwa sehemu ya mali isiyohamishika.

Dk M Ibrahim anatarifu kwamba mali, baada ya kutangazwa kama waqf, umiliki wake hauwezi kuuzwa, kutolewa, kurithiwa au kunyang'anywa na haibaki tena katika umiliki wa wafadhili. Ni mali ya Allah (swt). Aina ya mapato tu ya mali ndio inayotawanywa kulingana na matakwa ya Waqf. Kulingana na Hajj Ahmed Thomson, jukumu la mdhamini katika Shari'ah ni sawa na ile ya mdhamini chini ya sheria ya Uingereza. Walakini, chini ya sheria ya Uingereza kama ilivyo sasa, umiliki hauchukuliwi kamwe kuwa "mali ya Mungu" - umiliki lazima kila wakati uwekewe kwa wadhamini kwa sasa, au katika kile kinachojulikana kama kushikilia wadhamini, au chombo ambacho kinachukuliwa kuwa na kitambulisho chake halali.

Waqf huamua aina ya usimamizi wa waqf. Meneja wa waqf anamiliki jina la mali ya waqf, anasimamia udhibiti wa kisheria na amefungwa na jukumu la upendeleo kulinda na kusimamia waqf kwa faida ya walengwa na kwa mujibu wa sheria ya hati ya waqf (waqifiyah). Meneja wa waqf anatarajiwa kufuata dhamira halisi na kusudila tamko la waqf. Masharti ya waqifiyah yana nguvu ya kisheria sawa na amri za mbunge. (www.amanahawqaf.org).

Kuna aina mbili za waqf: waqf ahli (imani ya familia) na waqf khairi (kwa faida ya jumla). Aina zote mbili za awqaf zimekuwa na ni taasisi muhimu sana za kijamii na kiuchumi katika ulimwengu wa Kiislamu. Awqaf inaweza kuwekwa kwa sababu ningi kama vile utunzaji wa misikiti, madrasa, makao ya watoto yatima, hospitali, visima vya maji, vituo vya usambazaji wa chakula, utunzaji wa wanyama, mbuga, vyumba vya kupumzika na kadhalika. Ni utaratibu wa kugawanya utajiri tena katika Uislamu na hupunguza athari mbaya za ukosefu wa usawa katika jamii na kukabiliana na tabia ya kujilimbikizia mali.

M T Usmani (2005) alitoa maoni kuwa inaonekana kuwa waqf ni taasisi tofauti ya kisheria na ina sifa sawa na za mtu wa asili. Hii ni wazi kutokana na maamuzi yaliyotolewa na fuqaha. Ikiwa mali imenunuliwa na mapato ya waqf, mali iliyonunuliwa haiwezi kuwa sehemu ya waqf, lakini inachukuliwa kama mali inayomilikiwa na waqf. Wanasheria wamefafanua kwamba pesa zilizopewa msikiti kama mchango sio sehemu ya waqf, lakini msikiti unakuwa mmiliki wa pesa. Inaonyesha kuwa waqf inaweza kumiliki mali. Swali ni ikiwa 'mtu wa kisharia' anakubalika katika Shari'ah au la. Sasa ni wazi kuwa wanasheria wa Kiislamu wamekubali kwamba waqf inaweza kumiliki mali. Awqaf sio mwanadamu, lakini wamemchukulia kama mwanadamu kwa njia ya umiliki. Mara umiliki wake unapoanzishwa, itafuata kimantiki kuwa inaweza kuuza na kununua, inaweza kuwa mdaiwa au mkopeshaji na inaweza kushtaki na kushtakiwa, na kwa hivyo sifa zote za 'mtu wa kimahakama' zinaweza kuhusishwa nayo.

Uwajibikaji wa Waqf

Kuna mambo mawili muhimu ambayo mtu anatakiwa kuyashughulikia anapotazama taasisi ya awqaf. Ya kwanza ni kuhusu mazoea yake ya kufichua na ya pili inalenga kutathmini utendakazi kwa kuboresha. "Statement of Recommended Practice" (SORP) inatolewa na UK Charity Commission ili kutoa mwongozo kwa mashirika ya kutoa misaada kuhusu jinsi ya kutumia "Financial Reporting Standards for Smaller Entities" kuanzia tarehe 1 Januari 2015.

Mazoea ya kufichua

Mazoea ya kufichua mambo ni muhimu mkubwa ya taasisi ya waqf kwa sababu kadhaa muhimu. Hizi ni:

- (i) Mchangiaji wa waqf kwa ujumla anavutiwa kuamua hali ya kifedha ya shirika ili mwendelezo wake uhakikishwe.
- (ii) Mfadhili atavutiwa kujua ikiwa pesa zimetolewa vizuri kwa walengwa.
- (iii) Jamii ina haki ya kujua jinsi fedha hizo zimetumika na jinsi fedha hizo zinasimamiwa.
- (iv) Meneja wa waqf (mdhamini) anapaswa kuhakikisha kuwa fedha za waqf zimesimamiwa kulingana na matakwa ya waqif.

Kipimo cha Utendaji

Utendaji wa mashirika ya kibiashara hupimwa kawaida kupitia faida au hasara; bali yale mashirika yasiyo ya faida utendaji wake huhukumiwa kwa vigezo vya ufanisi na namna yalivyoacha athari katika jamii.

Kulingana na Anthony & Young (2002), kipimo cha utendaji wa misaada hufanywa kutimiza angalau malengo mawili:

(1) Ufanisi: ni ubadilishaji wa rasilmali kuwa matokeo (kwa maneno mengine rasilimali zilizotumika). Shirika linasemekana kuwa na ufanisi ikiwa linapata pato kubwa na kiwango fulani cha rasilimali. Ufanisi wa taasisi ya waqf hutazamwa jinsi inavyotumia vizuri mali za uwekezaji wakati wa shughuli zake za kila siku ili kupata mapato zaidi ili kukidhi waliookusudiwa.

Kiashiria

Sababu ya kuchaqua Kiashiria

Viashiria vya mafanikio vinaweza kupimwa kupitia matokeo kadhaa:

Matokeo:

- % ya kupunguza umasikini katika lengo idadi ya watu
- % ya kupunguza elimu ya chini kwa lengo idadi ya watu
- % ya faida iliyopatikana kutokana na matumizi ya mali za awqaf

Pima kuonyesha kutimiza mpango wa taasisi ya awqaf

Kuna uwiano kadhaa ambao unaweza kutumika kama viashiria vya kupima utendaji:

(a) Uwiano wa ufanisi wa Programu:

Gharama za programu
Jumla ya gharama za kazi

Inaonyesha ni pesa ngapi zinazozalishwa na mali za awqaf zinatumika kufanikisha lengo la awqaf. Uwiano huu unapaswa kuwa angalau 65%.

Misaada inapaswa kutumia asilimia kubwa ya bajeti kwenye mipango na huduma.

(b) Uwiano wa ufanisi wa gharama:

Gharama za uendeshaji
Jumla ya gharama za kazi

Taasisi ya Awqaf inahitaji fedha ili kuendesha shughuli zake kama vile gharama ya mshahara pamoja na gharama zingine za msimamizi.

Asilimia ya jumla ya gharama za utendaji zinazotumika kwa usimamizi / jumla (chini ni bora)

(c) Tija ya shughuli za kukodisha:

Mapato ya kukodisha - Gharama za kukodisha
Mapato ya kukodisha

Lengo: uundaji wa mali
Uwiano huu utakuwa muhimu kuona jinsi taasisi za awqaf zinavyosimamia mali yake ya awqaf.

(d) Kurudisha kwenye uwekezaji:

Mapato ya Uwekezaji
Wastani wa uwekezaji

Lengo: ustawi wa kiuchumi
fedha za waqf zinapaswa kuwekeza katika vyombo vinavyoambatana na Shari'ah kama vile hifadhi za Kiislam, sukuk na kadhalika.

(e) Uwiano wa kuongeza ufanisi wa fedha:

Jumla ya Mfuko wa kuongeza gharama
Jumla ya Mfuko uliopatikana

Uwiano huu unaweza kuonyesha ikiwa taasisi za awqaf zimekuwa na ufanisi katika kuanza shughuliza kutafuta fedha ili kutoa mfuko unaolengwa wa kutosha. Haipaswi kuwa zaidi ya 35%.

(f) Uwiano wa ufanisi wa usambazaji:

Faida ya Kusambazwa
Mapato ya Uwekezaji

Uwiano huu unaarifu ikiwa fedha za awqaf zimesambaza vyema mapato yao kwa walengwa wanaostahiki. Ya juu uwiano huu, ni bora zaidi.

(2) Uathari ni uhusiano kati ya pato (kupatikana kwa matokeo) na malengo (malengo ya shirika muhimu kwa utekelezaji wa dhamira yake).

Kulingana na M Sulaiman & M Zakari (2015), uathari unahakikisha kuwa malengo yanayopimika yapo na mchakato wazi wa kutathmini mafanikio ya programu zilizotekelezwa katika kutimiza malengo ya shirika la waqf na pia kubainisha njia za kushughulikia upungufu.

Kuna aina mbili za uathari:

(a) Athari katika utawala: kuona kwamba mambo sahihi yanafanyika kuelekea kufikia malengo yaliyowekwa.

(b) Athari katika programu: kuona kwamba kiwango ambacho matumizi katika mipango yanaambatana na malengo ya shirika.

Yote kwa yote, la muhimu ni kuona kwamba mambo yanafanyika kwa usahihi na ufanisi. Katika muktadha wa waqf, mali za waqf zilizochangwa huja na malengo maalum yaliyotajwa na wafadhili. Kufanikiwa kwa malengo kama haya kwa sababu ya mipango iliyofanywa au kama matokeo ya shughuli zake za kiutawala huhuakisi ufanisi wa taasisi. Wafadhili wa Waqfu hupendezwa pale inapofahamika kuwa wadhamini wanatumia kwa busara rasilimali kwa ufanisi kutekeleza majukumu yao kulingana na hati ya waqf (kufanya jambo sahihi).

Sura ya 9 Uaminifu wa Hisani

Moja ya Maqasid ya Shari'ah ni Daruriyyat (mambo muhimu). Daruriyyat imeorodheshwa kama mambo matano (rejea ukurasa: 5) ambayo 'al-Deen' ni mmoja wao. Al-Deen inamaanisha kufanikisha kusudi la Ibadat ambayo ni thamani muhimu zaidi ambayo lazima ilindwe na Waislamu. Sheria ya Uingereza inalingana na Shari'ah. Walakini, kuna mahitaji ya kisheria ya kuanzisha misikiti ambayo wadhamini wanahitaji kuzingatia ili kufanya kazi kwa ufanisi. Lazima mtu atafute huduma za wakili anayejua Sunnah na Shari'ah, na sheria ya Uingereza.

Ni nini 'dhamana'? Hakuna ufafanuzi wa kisheria wa dhamana. Neno la Kiislamu "al-Amanah" linaweza kutafsiriwa kwa Kiingereza kama "Trust". katika Qur'an na Sunnah "al-Amanah" hutajwa kwa maana pana sana na ya kina.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ

"Hakika Mwenyezi Mungu anakuamuru wape amana kwa wale ambao wanaozistahiki.

Na mnapohukumu baina ya watu mhukumu kwa haki."

(An Nisa 4:58) **ASF**

Tume ya Hisani (Charities Commission) ya England na Wales ni bodi kinachodhibiti misaada chini ya Charities Act 2011. Ni bodi ya ushirika (corporate body), hufanya kazi za Tume (Commission) kwa niaba ya Taji (Crown), lakini halitii mwongozo au udhibiti wa Waziri yeyote wa Taji (Minister of the Crown). Tume iko chini ya usimamizi wa Mahakama Kuu (High Court) katika utekelezaji wa mamlaka yake. Kusudi lake ni maendeleo ya dini; maendeleo ya elimu; kuzuia au kupunguza umaskini; na kadhalika. Ili Wadhamini (Trustees) wabaki katika udhibiti wa jumla wa Hisa (the Charity), Hati ya Dhamana (the Trust Deed) inapaswa kuweka wazi kuwa maamuzi yote ya kamati ya usimamizi (wadhamini pamoja na wanachama wasio wadhamini) yanastahili idhini ya Bodi ya Wadhamini (Board of Trustees).

Kulingana na Ahmed Thomson (2014), kuna miundo 4 ya kisheria ya misaada:

- (1) Charitable Unincorporated Association (Jumuiya ya Hisani Isiyojumuishwa)
- (2) Charitable Company Limited by Guarantee and not having share capital (Kampuni ya Hisani Inayopunguzwa na Dhamana na kutokuwa na mtaji wa hisa)
- (3) Charitable Incorporated Organization (Jumuiya ya Hisani Iliyojumuishwa)
- (4) Charitable Trust (Dhamana ya Hisani) ambayo ndiyo pekee iliyo karibu na Waqf katika Uislamu.

Asasi yoyote ya Kiislamu ya kutoa misaada, kama vile msikiti, inapaswa kusajiliwa kama Dhamana ya Hisani na Kamisheni ya Sadaka na isimamiwe kwa mujibu wa Shari'ah na Sunnah za Mtume (saw). Hakuna uchaguzi wa mara kwa mara. Utawala kimsingi ni jukumu la kikundi cha Wadhamini ambao wanaweza kuchagua Kamati ya Utendaji na ambao wanapaswa kushauriana na jumuiya yao kabla ya maamuzi makubwa yanayoiathiri kufanywa. Hii inaitwa Shura.

Ahmed Thomson anaonyesha hasara kuu. Chini ya sheria ya Uingereza, haizingatiwi kuwa na kitambulisho chake cha kisheria. Kuna njia za kushinda ubaya wa Dhamana ya Hisa na hizi ni:

Ubaya:

Kukabiliana na hasara:

- (i) Haiwezi kumiliki mali
 - Weka mali kwa angalau katika wadhamini wawili wa sasa
 - Memoranda kutekelezwa kama Hati ambapo mali ya uaminifu imepewa dhamana zinazoendelea / wadhamini wapya wakikwepa kupeleka tena kila wakati.
 - Tume ya Msaada (the Charity Commission) inamiliki uaminifu mali ya Dhamana ya Hisani (the Charitable Trust), kwa hivyo hakuna upelekwaji upya unaohitajika wakati kuna mabadiliko katika wadhamini.

- (ii) Haiwezi kushtaki au kushtakiwa - Mtu ambaye amekabidhiwa haki za kisharia anaweza kuchukua hatua kwa niaba ya Dhamana ya Hisa (Charitable Trust).
- (iii) Sio bodi ya ushirika - Wadhamini wanaweza kuomba Cheti cha Ujumuishaji (Certificate of Incorporation) - Wadhamini wanakuwa taasisi nayotambulika kisheria bila dhima yoyote iliyoipewa wadhamini.

Katika sheria ya Uingereza:

- Wadhamini wanawajibika kibinafsi na wanahisabika kwa matendo yao kama udanganyifu wa kukusudia na kupuuza kwa makusudi.
- Wadhamini hawaruhusiwi kulipwa kwa kazi yao kama wadhamini, isipokuwa watoe huduma ya kitaalam na Hati ya Amana (the Trust Deed) kuidhinisha malipo ya huduma hizo.
- Sasa inaruhusiwa kupokea ujira kwa huduma zinazotolewa kuwa hii ni muhimu na ya busara. Tume ya kutoa misaada (The Charity Commission) itakubali tu kifungu cha malipo kama halali ikiwa kilijumuishwa katika hati ya awali ya Ushuru.

***Jumuiya ya Hisani Isiyojumuishwa
(Charitable Unincorporated Association)***

Chama cha Hisani Isiyojumuishwa ni kwamba baraza lake linalosimamia liko chini ya uchaguzi wa mara kwa mara. Hii inamaanisha kuwa Jumuiya ya Waislamu inaweza kugawanyika katika vikundi tofauti ambavyo viongozi wao mara nyingi wanatafuta kupata nguvu na sifa, badala ya kutumikia jamii. Hii sio Sunnah ya Mtume (saw), ambayo imejikita katika kuiunganisha jamii, sio kuigawanya. Muundo wa jadi wa ada ya lazima ya uanachama inawapa wanachama waliolipwa kusimama na kupiga kura katika uchaguzi wa kila mwaka au wa kila mwaka kwa nafasi za Kamati ya Utendaji (the Executive Committee). Sio Sunnah kutoza ada ya uanachama na mtindo huu unasababisha tabia ambayo iko mbali na Deen. Sunnah ni kwamba mwenye maarifa mengi katika jamii amchague kiongozi. Utawala ni kwa hekima na sio kwa idadi.

(Kampuni ya Hisani Inayopunguzwa na Dhamana na kutokuwa na mtaji wa hisa (The Charitable Company limited by guarantee and not having a share capital)

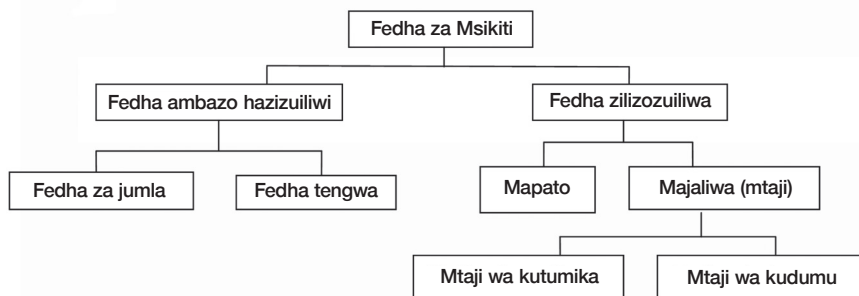
Kampuni ya Hisani Inayodhibitiwa na dhamana na haina mtaji wa hisa ni kwamba iko chini ya mahitaji ya Sheria ya Kampuni ya Uingereza (UK Company Law) na vile vile Sheria za Hisani ya Uingereza (UK Charity Law). Sheria nyingi za kampuni zinaelekezwa na Dunya. Kwa mtazamo wa Kiislamu ni ndoto mbaya ya kiurasimu na inajumuisha kila aina ya shughuli za haram kama vile riba ambayo imekatazwa na Allah (swt).

Dhamana Kubwa za Hisani (Larger Charitable Trusts) zinaweza kubadilishwa kuwa Kampuni ya Hisani inayodhibitiwa na dhamana na haina mtaji wa hisa (Charitable Company limited by guarantee and not having a share capital) au Chama cha Hisani Iliojumuishwa (Charitable Incorporated Organisation), ikiwa tu vifungu vyao au Katiba (Constitution) vimeandikwa kwa njia ya urafiki ya Waislamu, ili misaada hiyo iweze kusimamiwa kama ni Dhamana ya Hisani (Charitable Trust).

Sura ya 10 Uhasibu wa Mfuko wa Msikiti

Uhasibu wa mfuko ni mfumo wa uhasibu unaotumiwa na mashirika yasiyo ya faida, kama Misikiti, ikisisitiza uwajibikaji badala ya faida. Katika mfumo huu, mfuko ni seti ya akaunti ya kusawazisha, iliyotengwa kwa madhumuni maalum kulingana na sheria na kanuni. Ni mfumo wa kuweka rekodi ya jinsi pesa zinatumiwa, badala ya jinsi zilivyopatikana, tofauti na biashara. Rekodi zao za uhasibu zinachukua fomu ya mkusanyiko wa fedha, kila mfuko una madhumuni tofauti, kuanzia gharama za uendeshaji hadi kufadhili shughuli mbali mbali za Msikiti.

Uainishaji wa Fedha za hisani

Hizi ni aina kuu mbili za mfuko wa Msikiti

(a) Fedha ambazo hazizuilwi : Michango yote inachukuliwa kuwa haina kizuizi isipokuwa imeelezwa maalum katika rufaa ya kutafuta fedha au haswa iliyotolewa na wafadhili. Fedha zilizozuilwa zinapatikana kwa matumizi kwa hiari ya wadhamini. Fedha hizo zinaweza kutumiwa 'kuongezea' matumizi yaliyotokana na fedha zilizozuilwa. Fedha zisizo na vizuizi zinaweza kutumiwa kukidhi upungufu wowote wa fedha kwa mradi maalum. Wadhamini wanaweza kuchagua wakati wa kuripoti kutenga sehemu ya fedha ambazo hazizuilwi zitumike kwa mradi fulani wa baadaye. Wanaweza kuwa na nguvu ya kutangaza uaminifu maalum juu ya fedha ambazo hazizuilwi.

(b) Fedha uliozuilwa: Michango yote ambayo imeelezwa haswa katika mfuko huo inaongeza maagizo maalum au yaliyokusudiwa na wafadhili. Wadhamini wanaweza kuwa na nguvu ya kutangaza dhamaa maalum chini ya sheria ya misaada huchukuliwa kama Fedha Zilizozuilwa. Msikiti unaweza kuwa na pesa kadhaa zilizozuilwa za kila mtu, kila moja kwa kusudi fulani la misaada. Fedha hizo zimegawanywa zaidi katika 'Fedha za Mapato Zilizozuilwa' na 'Fedha za Mtaji wa Majaliwa'.

(i) Fedha za Mapato Zilizozuilwa: Msikiti inaweza kutumia mapato yaliyopatikana kutokana na uwekezaji huo kwa dhamira yake ya kimkakati.

(ii) Mfuko Majaliwa (Mtaji): Sheria ya Dhamana inahitaji ushirika kuwekeza mali ya zawadi, au kuhifadhi mali kwa matumizi ya shirika ili kuendeleza kusudi lake la hisani, badala ya kuzitumia au kuzitumia kama mapato.

Wakati mali ya kudumu inayoonekana inafadhiliwa kupitia rufaa au kwa njia ya ruzuku au mchango, matibabu ya uhasibu wa mali iliyopatikana itategemea hali ya kila kesi. Katika kubainisha kama mali imeainishwa kuwa yenye vikwazo au isiyo na vikwazo, wadhamini lazima wazingatie ikiwa masharti ya zawadi:

- kuhitaji hisani kushikilia mali za kudumu zilizopatikana kwa misingi inayoendelea kwa 'madhumuni mahususi' au

- yanatimizwa mara tu mali iliyoainishwa inapopatikana, hivyo kuruhusu shirika la usaidizi kutumia mali iliyopatikana misingi wa haizuilwi kwa madhumuni yoyote ya hisani.

Katika kudumisha rekodi za uhasibu, mskiti lazima ubainishe wazi kila mfuko uliozuliwa na mapato yaliyopokelewa na matumizi yaliyotokana na kila mfuko uliozuliwa.

Gharama zinazotowa kwa mfuko uliozuliwa

Gharama zinahusiana na shughuli zilizofanywa ili kuendeleza malengo maalum ya hisani ambayo mfuko ulianzishwa kusaidia. Mbali na ugawaji mzuri wa gharama za msaada, gharama zingine zinazohusiana na kuongeza, kuwekeza na kusimamia fedha zilizozuliwa kawaida zinapaswa kulipishwa kwa mfuko ambao gharama zinahusiana.

Mfuko Majaliwa:

Zawadi ya mtaji majaliwa, ambapo hakuna nguvu ya kubadilisha mtaji kuwa mapato unajulikana kama mfuko wa majaliwa ya kudumu. Pale ambapo wadhamini wana nguvu ya kubadilisha fedha za majaliwa kuwa mapato, fedha hizo hujulikana kama majaliwa ya unaoweza kutumika. Iwapo wadhamini wataamua kutumia au kutumia mtaji wa zawadi inayoweza kutumika, fedha husika zinakuwa fedha ambazo hazina vizuizi au fedha za mapato zilizo na vizuizi. Inawezekana kwamba shirika la misaada linaweza kuwa na fedha kadhaa za karama; mapato kutoka kwa kila majaliwa yamezuliwa kwa kusudi fulani. Dhana ya kudumu haimanishi kwamba shirika la misaada lazima liendeleo kushikilia mali katika mifuko ya vipawa kwa njia ambayo walipewa mwanzoni. Uwekezaji au mali inayoshikiliwa ndani ya mfuko wa majaliwa inaweza kubadilishwa. Kwa mfano, shirika la kutoa misaada linaweza kutumia mapato kutoka kwa uuzaji wa ardhi iliyohifadhiwa na majengo kununua mali mpya ya mali ambayo itakuwa sehemu ya zawadi.

Gharama zinazohusiana na majaliwa:

Sheria ya uaminifu inaruhusu tu gharama kulipishwa kwa dhamana ya kudumu inapopatikana katika usimamizi au ulinzi wa uwekezaji au mali ya majaliwa. Kwa mfano, ada inayotowa katika kusimamia uwekezaji, gharama ya ada ya uthamini, gharama ya maboresho na upotezaji wa thamani kwa sababu ya kushuka kwa thamani au kuharibika.

Uhamisho kati ya fedha

Mstari wa uhamisho katika Statement of Financial Activities (SoFA) hutumiwa kurekodi uhamisho kati ya fedha. Uhamisho wa jumla uliorekodiwa kati ya aina za mfuko katika kipindi cha kuripoti ni lazima daima wavu hadi sifuri.

Uwasilishaji

Utufautishaji wa mfuko hapo juu ni sifa muhimu katika uwasilishaji wa msikiti wa Taarifa ya Shughuli za Fedha, Taarifa ya Nafasi ya Fedha na Taarifa ya Mtiririko wa Fedha.

Ufichuzi ya fedha katika maelezo kwa hesabu:

- (i) Rekodi za uhasibu za hisani lazima zitambue shughuli kwa kila moja ya fedha zilizoshikiliwa.
- (ii) Vitu vilivyorekodiwa katika SoFA lazima zichambuliwe kati ya fedha ambazo hazizuliwi, zimezuwa fedha na fedha za majaliwa.
- (iii) Fedha hizi za majaliwa zinapaswa kuchanganya uwasilishaji wa wa kudumu na wa matumizi majaliwa.
- (iv) Dokezo kwa akaunti lazima zitoe maelezo kuhusu salio ya kifedha ya mtu binafsi, mienendo katika kipindi cha kuripoti na madhumuni ambayo fedha hizo zinashikiliwa.
- (v) Vidokezo lazima zitofautishe fedha zisizo na kikomo (zote mbili jumla na zilizoinishwa), fedha za mapato yenye vikwazo, fedha zilizojaliwa kudumu na majaliwa yanayoweza kutumika.

Sura ya 11 Maswala ya Shari'ah na hatari za kutofuata kanuni

<i>Hatari</i>	<i>Maswala ya Shari'ah:</i>	<i>Shari'ah Kutofuata</i>
(1)	Tenga mfuko uliozouliwa na mfuko usiozouliwa	Matumizi mabaya ya mfuko zilizouliwa na fedha zisizouliwa
(2)	Fedha zote zilizouliwa zinapaswa kutengwa	Matumizi mabaya ya fedha zilizouliwa kwa mfuko mwingine uliozouliwa

Kuna aina kuu mbili za mfuko wa Msikiti: (a) Hazina isiyozouliwa na (b) Mfuko uliozouliwa. Rejea "Uhasibu wa Mfuko wa Msikiti" kwa maelezo (sura ya 10)

Hatari (1) matumizi Mabaya ya Mfuko Wenye Vizuizi kwa Kusudi Lisilokuwa na Vizuizi:

Mfuko hizi mbili zinaweza kuchanganyika ikiwa hakuna ubaguzi sahihi kati ya mfuko.

Mgawanyo wa fedha hizo mbili ungeweza kutekelezwa kimwili.

Ni muhimu kurekebisha mfumo wa uhasibu ambao unaweza kutoa mfano wa mgawanyo kamili wa fedha hizo mbili ambapo mtiririko wote wa ndani na nje unaweza kuamua hasa kutoka kwa fedha zao.

Hatari (2) Wezekano wa Matumizi mabaya ya Mfuko uliozouliwa "X" kwa Madhumuni yaliyozouliwa ya Mfuko "Y"

Kivitendo, masjid inaweza kuwa na zaidi ya mfuko mmoja wenye vizuizi kulingana na malengo tofauti

Kwa mfano, mfuko mmoja maalum wa ujenzi wa Madrassah na mfuko mmoja maalum wa kusaidia kituo cha watoto yatima.

Hatari ya kutofuata kanuni za Shari'ah inaweza kutokea kutokana na matumizi ya mfuko mmoja wenye vizuizi kwa madhumuni kinyume na yale yaliokusudiwa na mfuko uliozouliwa. Hatari hii inaweza kuwa ni kwa sababu ya kutotengwa kwa pesa kati ya fedha zilizouliwa na zile zisizo na vizuizi.

Kwa hivyo, kuna haja ya mazoezi ya uhasibu ambayo yanaweza kupunguza hatari hii ya kutotii Shari'ah kwa kuamua vyanzo na matumizi ya kila mfuko uliozouliwa kwa malengo yake yaliyozouliwa ipasavyo.

Matumizi duni ya hazina iliyowekewa vikwazo katika mwaka huu inaweza kufichua kwamba imetumika kwa madhumuni mengine, ambayo yanaweza kukiuka asili yake iliyowekewa vikwazo.

Sura ya 12 Kuripoti Hisani na Uhasibu

Tume ya hisani inawajibika (huko England na Wales) kwa kudumisha rejista ya misaada. Wakati ujumuishaji kwenye rejista unavipa mashirika nambari ya misaada iliyosajiliwa, sio lazima shirika lisajiliwe ili kuwa shirika la misaada; kuna idadi kubwa ya misaada isiyosajiliwa lakini halali kabisa. Walakini, ni jukumu la kisheria kwa misaada yote iliyo na mapato ya kila mwaka zaidi ya £5,000 kujiandikisha na Tume ya Hisani (mbali na misaada ya msamaha).

Akaunti - Ripoti za Mwaka - Marejesho ya Mwaka (mnamo au baada ya 31 Machi 2015)

- (1) Ikiwa mapato ya shirika lako ni chini ya £10,000, bado lazima uhifadhi maelezo yako yaliyosajiliwa mpaka leo. Kwa mfano: mapato, matumizi, wadhamini na maelezo ya mawasiliano. Hisani yako lazima uwasilishe mapato ya kila mwaka ikiwa mapato yake ni zaidi ya £10,000.
- (2) Maelezo ya ziada kutoka kwa misaada yenye mapato zaidi ya £25,000.

Akaunti huandaliwa kwa msingi wa stakabadhi na malipo ya:
 - Mashirika yasiyo ya kampuni ambayo mapato yake yanazidi £25,000 lakini ni chini ya £250,000 na kuwasilisha ripoti zao za mwaka na wadhamini na Tume ya Hisani. (Kampuni za hisani haziruhusiwi na Sheria ya Kampuni kufuata njia hii.)
- (3) Akaunti za hisani zimeandaliwa kulingana na mapato ya
 - Mashirika yasiyo ya kampuni kama mapato yao yanazidi £250,000.
- (4) Uchunguzi huru unahitajika ikiwa mapato ya jumla ni kati ya £25,000 na milioni £1.
- (5) Vizingiti vya ukaguzi wa kisheria ni:
Mapato ya jumla ya zaidi ya £1milioni
Mali ya jumla ya zaidi ya milioni £3.26 na Mapato ya jumla ni zaidi ya £250,000 katika mwaka wa fedha.

Utihani wa kujitegemea

Mtahini huru anaweza kuandaa akaunti kutoka kwenye kumbukumbu za uhasibu. Ikiwa hana, basi mtahini atahusisha na uhakiki wa kumbukumbu za uhasibu na kuangalia kuwa akaunti zimeandaliwa vizuri kutoka kwa rekodi hizo. Mtahini hukagua akaunti na anazingatia vitu visivyovy vya kawaida au vidokezo ambavyo vinapaswa kuingizwa kwenye maelezo. Mtahini huangalia zaidi kumbukumbu za kwenye nyaraka za asili kama ankara ambapo itaonekana kama kuna tofauti au maswali. Mtahini hafanyi ukaguzi na kwa hivyo hahitajiki kufikiria ulaghai au kujaribu udhibiti wa kifedha wa ndani unaofanya kazi katika shirika hilo.

Utihani wa kujitegemea unatoa uhakikisho mdogo. Uhakikisho huongoza mtahini wako huru kutoa maoni yako juu ya ripoti iliyoandikwa kwa ajili yako kama wadhamini. Ripoti kwenye mitihani huru ineleza kwa upana kwamba hakuna rekodi zenye utata zilizomfikia mtahili wala rekodi za uhasibu ambazo hazijatunzwa na kwamba hesabu zimetayarishwa kufuata mahitaji ya uhasibu. Mtahini huru kwa hivyo hutoa kiwango cha chini cha uhakikisho na imeelezewa kwa maneno hasi. Aina hii ya zoezi huruhusu mtahini kuchukua mbinu rahisi zaidi ya zoezi hilo kwani sheria zilizozainishwa na Charity Commission kwa kampuni huru hazijaamriwa kuliko zile ambazo zinazohitaji kufuatwa kwa ukaguzi.

Ukaguzi wa hisabu

Ukaguzi unahusisha uthibitishaji wa miamala na salio ili kuhakikisha kuwa ripoti na akauti zinaweza kutegemewa na wasomaji. Mkaguzi hutafuta ushahidi kwamba rekodi za uhasibu ni kamili na sahihi. Kwa mfano, kuangalia kwamba vifaa vyote vipo na vinavyolingana na rekodi. Kwa kawaida ukaguzi utahusisha timu ya wakaguzi katika nyanja zote za miamala ya kifedha ya shirika, na kuangalia kama mifumo ya kuchakata mapato na matumizi inafaa kwa madhumuni. Mkaguzi pia atatafuta ushahidi kutoka kwa vyanzo vya nje, kama vile benki, mameneja wa uwekezaji na mawakala wa utimilifu.

Hapa, sheria ya hisani inamtaka mtahini kuwa mshiriki wa chombo kiliyoorodheshwa katika Sheria ya Msaada (Charities Act)

Yaliyomo kwenye ripoti ya mtahini imewekwa katika Kanuni za 2008 (2008 Regulations).

Kitaalam Ukaguzi wa Hisabu

Ukaguzi uliofanywa na mtu ambaye anastahiki chini ya Sheria ya Misaada (Charities Act), kawaida ni mkaguzi aliyesajiliwa. Mkaguzi anapaswa kutoa maoni ya kitaalamu kama hesabu zinatoa maoni 'ya kweli na ya haki' na wanafanya ukaguzi kwa mujibu wa viwango vinavyo husika vya ukaguzi. (Auditing standards).

Taarifa ya Mazoezi Iliyopendekezwa au Statement of Recommended Practice (SORP) re Hisani inatolewa na Tume ya Misaada (Charity Commission). SORP hutoa mwongozo wa mashirika ya kutoa hisani kuhusu jinsi ya kutumia Kiwango cha Kuripoti Fedha kwa Mashirika Madogo au Financial Reporting Standard for Small Organizations (FRSSE) kuanzia tarehe 1 Januari 2015. Mashirika yote ya kutoa misaada yanatayarisha akaunti za "Accrual" nchini Uingereza. Hii inamaanisha kuwa dhana hii inatambua mapato ya biashara na gharama zinazohusiana inapotumiwa chini ya FRSSE lazima ifuate mapendekezo ya SORP hii isipokuwa mfumo mbadala wa kuripoti au SORP nyingine itatumiwa. Nchini Uingereza, shirika la kutoa msaada lazima lifikie vigezo vya saizi vinavyofafanua kampuni ndogo au kikundi kidogo chini ya Sheria ya Makampuni ya 2006 (Companies Act) sec: 382 (3). Shirika la hisani linahitimu kuwa ndogo ikiwa vigezo viwili kati ya vitatu vifuatavyo vimefikwa katika miaka ya sasa ya kifedha na iliyotangulia:

Kampuni Ndogo
Kabla ya Dec 2015 Baada ya Dec 2015

(1) Mauzo ya kila mwaka (mapato ya jumla ya hisani)	< £6.50 milioni	< £10.2 milioni
(2) Jumla ya Laha ya Mizani	< £3.26 milioni	< £5.10 milioni
(3) Wastani wa idadi ya wafanyakazi	< 50.	< 50

Sura ya 13 Udhhibiti wa Fedha wa Ndani

Misikiti yote lazima iwe na udhibiti wa kutosha wa kifedha wa ndani. Kamati za usimamizi wa misikiti zinapaswa kuzingatia majukumu yao ya kulinda fedha za umma walizokabidhiwa. Kuwepo kwa udhibiti kama huo kutatoa hakikisho kwamba pesa za umma zinatumika na kuhesabiwa ipasavyo.

[I] Kwenye Kupokea Mapato:

Shughuli za kudhibiti ambazo ni muhimu kwa risiti za mapato ni (A) utunzaji wa fedha, (B) mgawanyo wa majukumu na (C) kurekodi miamala. Uchambuzi juu ya utunzaji halisi wa risiti za mapato umegawanywa katika hatua 3, ambazo ni, hatua ya kukusanya, hatua ya benki, na utunzaji wa usalama.

Jopo A: Udhhibiti wa kimwili

Ukusanyaji

- (1) Je! Masanduku yote ya ukusanyaji yamefungwa au yamemuhuriwa?
- (2) Je! Masanduku haya yote hufunguliwa mara kwa mara?
- (3) Kuna watu wangapi waliopo wakati wa ufunguzi wa masanduku ya ukusanyaji?
 - (i) Mtu mmoja
 - (ii) Watu wawili
 - (iii) Zaidi ya wawili
- (4) Je! Hesabu ya pesa kutoka kwenye masanduku ya ukusanyaji hufanywa mara moja, mara baada ya kufunguliwa?

Weka pesa kwenye Benki

- (5) Je! Fedha zote zinapokelewa kupitia michango ya umma au ya kutaniko huwekwa kwenye benki na kuhifadhiwa kwa angalau siku inayofuata ya kufanya kazi?
- (6) Je! Pesa zote zinazopokelewa zimewekwa kwenye benki zimehifadhiwa?
- (7) Je! Unatumia katika pesa zijazo ambazo hazijawekwa benki kulipa gharama yoyote (Yaani bila Kuweka kwenye benki-kwanza?)

Utunzaji wa usalama

- (8) Je! Pesa (taslimu / hundi) zote zilizopokelewa zimewekwa mahali salama (kwa mfano. Kisanduku cha kuhifadhiwa, kililochofungwa au droo iliyofungwa) ikiwa haiwezi kuwekwa benki siku hiyo hiyo?
- (9) Je! Ufikiaji wa kisanduku salama/kilicho fungwa ni kwa watu walio dhihinishwa tu?

Jopo B: Mgawanyo wa majukumu

- (10) Je! Ni kuhesabu pesa kutoka kwenye masanduku ya kukusanya kunafanywa na mtu tofauti na mtu anayerekodi daftari la fedha?

Jopo C: Kurekodi shughuli

Kurekodi

- (11) Je! Msikiti unatunza daftari la fedha taslimu/hundi zilizopokelewa?
- (12) Je! Hundi zinafanywa ili kuhakikisha risiti zinazolingia zinarekodiwa mara kwa mara?

Uthibitishaji

- (13) Je! Pesa taslimu na hundi zimezorekodiwa kwenye daftari la pesa zinazothibitishwa na hati za amana za benki mara kwa mara?
- (14) Je! Hati za amana za benki na stakabadhi za pesa zilizorekodiwa kwenye kitabu cha fedha zimethibitishwa kwa taarifa za benki husika?

[II] kwenye utoaji wa fedha

Hii imegawanywa katika shughuli tatu za udhibiti: uidhinishaji, mgawanyiko wa majukumu, na ulinzi wa kimwili wa fedha. Misikiti yote hutumia vocha za malipo kuidhinisha utoaji wa fedha.

Jopo A: Idhini

- (1) Malipo haya yanaungwa mkono na hati kama vile:
 - (i) Nukuu
 - (ii) Agizo la ununuzi
 - (iii) Ankara
 - (iv) Ujumbe wa utoaji / agizo
 - (v) Wengine
- (2) Je! Vocha za malipo zimeandaliwa wakati wa kufanya malipo?
- (3) Je! Kuna mipaka yoyote iliyowekwa kwenye idhini ya malipo katika viwango vya nafasi ya mjumbe wa kamati / wafanyikazi wa msikiti huo?

Jopo B: Mgawanyo wa majukumu

- (4) Je! Mtu anayeandaa vocha za malipo ni tofauti na yule anayeandaa hundi?
- (5) Je! Mtu anayeandaa nyaraka za malipo ni tofauti na yule anayesaini hundi?
- (6) Je! Mtu anayeidhinisha malipo ni tofauti na yule anayeandaa hundi?

Jopo C: Udhibiti wa kimwili

- (7) Je! Vitabu vya hundi vinawekwa mahali salama? (Mfano sanduku salama, lililofungwa au droo iliyofungwa).

Sura ya 14 Kielelezo:

Taarifa za Fedha za Msikiti

Inajumuisha:

Taarifa ya Shughuli za Fedha

Karatasi ya Mizani

Taarifa ya Mtiririko wa Fedha

Vidokezo vya Taarifa za Fedha

Masjidna Kituo cha Jamii

**Taarifa ya Shughuli za Fedha
Kwa mwaka ulioishia 31 Machi 2022**

	Madokezo	Fedha Zisizo na Vizuizi	Fedha zilizo zuiliwa	Waqf	Jumla
Rasilimali zinazolingia		£	£	£	£
Mapato ya Hiari	2	487000	225000	750000	1462000
Shughuli za Kuzalisha Fedha	2	30000			30000
Jumla Inayoingia Rasilimali		517000	225000	750000	1492000
Rasilimali Zilizotumiwa					
Gharama za Kuzalisha Mapato ya Hiari	3	-62000	-22000		-84000
Gharama za kutafuta fedha	3	-25500			-25500
Gharama za utawala	3	-3500			-3500
Rasilimali Jumla Zilizotumika		-91000	-22000	-	-113000
Mapato wavu kabla ya Uhamisho		426000	203000	750000	1379000
Uhamisho wa jumla kati ya Fedha	10		-140000	140000	-
Fedha kama ilivyo kwa 31 Machi 2022		426000	63000	890000	1379000

Masjid na Kituo cha Jamii

**Karatasi ya Mizani
Kufikia 31 Machi 2022**

	Madokezo	Fedha Zisizo na Vizuizi	Fedha zilizo zuiliwa	Waqf	Jumla
Mali ya kudumu		£	£	£	£
Mali ya kuona	6	425000	-	890000	1315000
Mali za sasa					
Wadaiwa na malipo ya mapema	7		33500		33500
Fedha katika benki na mkononi		1500	85000		86500
Jumla ya Mali za Sasa		1500	118500		120000
Wadai: Kiasi kinacho daiwa ndani ya mwaka mmoja	8	-500	-52500		-53000
Wavu Mali za Sasa		1000	66000		67000
Wadai: Kiasi kinacho daiwa zaidi ya mwaka mmoja	9		-3000		-3000
Mali halisi		426000	63000	890000	1379000
Fedha za Hisani		426000	63000	890000	1379000

Imeidhinishwa na Bodi ya Wadhamini tarehe 28 Septemba 2022 na kutiwa saini kwa niaba yao na

Mwenyekiti wa Wadhamini

Masjid na Kituo cha Jamii

Taarifa ya Mtiririko wa Fedha Kwa mwaka ulioishia 31 Machi 2022

£

Harakati wavu katika Fedha **1379000**

Mali ya Waqf -750000

Samani, vifaa na zana -400000

Magari -25000

Harakati wavu katika Fedha ukiondoa Waqf **204000**

Maridhiano kwa Fedha zinazozalishwa kutokana na Uendeshaji

Kuongezeka kwa wadaiwa -33500

Ongezeko la wadai - isiyozuiliwa 500

- Imezuiliwa 55500

226500

Waqf (Majaliwa Kudumu)

Ongezeko kwa Waqf (Majaliwa Kudumu) -140000

86500

Ongezeko wavu katika Fedha

Fedha katika Benki na mkononi mnamo 1 Aprili 2021

-

Fedha katika Benki na Mkononi mnamo 31 Machi 2022

86500

Masjid na Kituo cha Jamii

Madokezo kwa Taarifa za Fedha Kwa mwaka ulioishia 31 Machi 2022

Dokezo: 1

Sera kuu za Uhasibu (Mwongozo)

(a) Msingi wa maandalizi (habari za hivi punde)

Taarifa za fedha zimetayarishwa chini ya mkataba wa kihistoria wa gharama na kwa mujibu wa Kiwango cha Kuripoti Fedha kwa Mashirika Ndogo (FRSSE - kuanzia tarehe 1/1/2015) na mahitaji ya Taarifa ya Mazoezi Iliyopendekezwa (SORP) 'Uhasibu na Kuripoti na Mashirika ya Hisani' iliyotolewa Julai 2014 (SORP 2015).

(b) Taarifa ya mtiririko wa fedha (haitumiki)

Wadhamini wametumia fursa ya msamaha katika Kiwango cha Ripoti ya Fedha (FRS) Na: 1 kutoka kwa kuingiza taarifa ya mtiririko wa fedha katika taarifa za kifedha kwa sababu misaada ni ndogo.

(c) Mwendeleo - (jibu yafuatayo ili kuhakikisha uwepo wake wa baadaye).

Hisani imepata rasilimali za kutosha kuendelea na kazi yake kwa siku zijazo zinazoonekana?

Imewekwa vizurije kudhibiti hatari za baadaye na hali ya sasa ya uchumi?

Kuna athari gani inayowezekana kwa vyanzo mbalimbali vya mapato na matumizi?

Kutokuwa na uhakika yoyote ambayo inaweza kusababisha shaka uwezo wa hisani kuendelea?

(d) Uhasibu wa mfuko (aina za fedha zilizoshikiliwa na shirika la misaada)

- **Fedha za jumla ambazo hazijazuliwa:** Michango yote inachukuliwa kuwa haina kizuizi isipokuwa imeelezwa haswa katika rufaa ya kutafuta fedha au haswa iliyotolewa na wafadhili. Fedha ambazo hazizuliwi zinapatikana kwa matumizi kwa hiari ya Wadhamini.

- **Fedha zilizoziuliwa** zinapaswa kutumiwa kulingana na vizuizi maalum vilivyowekwa na wafadhili au masharti ya rufaa maalum kwenye sala za Ijumaa au chini ya masharti ya ukusanyaji wa Zaka ya umma kulingana na mafundisho ya Uislamu. Zakat ni ibada ya lazima ambayo inahitaji Waislamu ambao wanamiliki utajiri kwa kiwango cha juu cha Nisab kutoa 2.5% kwa wale wanaostahiki kama ilivyoagizwa katika Qur'ani Tukufu.

- **Waqf (Majaliwa Kudumu)** Fedha: Waqf ni msaada wa kudumu na ni Sadaqatu Jariah (sadaka inayoendelea). Mara Waqf ikiundwa haiwezi kutolewa kama zawadi, kurithi au kuuzwa ili kuunda mapato yanayoweza kutumika. Misaada katika suala hili hufanya kama mtekelezaji wa Waqf kutimiza matakwa ya mfadhili, kulinda Waqf na kuhakikisha uendelevu wake.

(e) Rasilimali zinazolingia zinajumuishwa katika Taarifa ya Shughuli za Fedha (SOFA) wakati shirika linastahiki mapato kwa na kiasi kinaweza kuhesabiwa kwa usahihi na kuna uhakika wa kupokea.

- **Mapato ya hiari** yanajumuisha rasilimali zote zinazolingia kutoka kwa michango.

- **Shughuli za kuzalisha fedha** zinajumuisha mapato yanayotokana na chakula cha jioni na hafla za kukusanya fedha.

- **Huduma Zilizotolewa:** Ambapo huduma zimetolewa; wamejumuishwa katika taarifa ya shughuli za kifedha kwa thamani ambayo Misaada italipa katika soko la wazi kwa huduma sawa na misaada. Kiasi sawa kitajumuishwa kama matumizi katika taarifa ya shughuli za kifedha.

- **Zawadi katika mali za aina** zilizotolewa kwa matumizi ya misaada zinajumuishwa kwenye akaunti kwa kadiri ya thamani ya soko wakati wa kupokea. Zawadi za aina ya usambazaji zimejumuishwa katika akaunti kwa kadiri la thamani ya soko wakati wa usambazaji.

- **Msaada wa Zawadi:** marejesho ya ushuru hufanyika kwa michango iliyopokelewa kabla ya mwisho wa mwaka ambayo vyeti vya 'msaada wa zawadi' hutumika.

(f) Rasilimali zilizotumika: Matumizi yote huhesabiwa kwa msingi wa 'accrual' ambayo hurekodi mapato na matumizi kabla ya malipo kupokelewa au kutolewa. Hii niambapo kuna wajibu wa kisheria au wa kujenga kulipa. Madeni yanatambuliwa kwa misingi ya 'accrual' kulingana na kanuni za kawaida za uhasibu.

- **Gharama za kuzalisha mapato ya hiari** ni gharama zilizopakana katika kuvutia mapato ya hiari.
- **Gharama za kutafuta fedha:** Gharama za biashara kwa malengo ya kutafuta fedha.
- **Gharama za utawala:** Gharama zinazohusiana na uendeshaji wa jumla wa Msaada. Hii ni pamoja na vitu kama ukaguzi wa ndani na nje, ushauri wa kisheria; gharama zinazohusiana na mahitaji ya kifedha ya kikatiba na kisheria na ni pamoja na gharama zinazohusiana na usimamizi wa kimkakati wa misaada hiyo.
- **Gharama za msaada:** Gharama za msaada kwa shughuli moja zimetengwa moja kwa moja kwa shughuli hiyo. Pale ambapo gharama za msaada zinahusiana na shughuli kadhaa, gharama za msaada zimetengwa kwa kila shughuli kwa msingi wa muda uliotumika katika kipindi cha shughuli husika. Kiasi cha muda uliotumika kwenye shughuli fulani huamuliwa na muda unaokadiriwa sawa uliotolewa na Wadhamini na Mabalozi kufanya kazi hiyo. Gharama za msaada zinawakilisha kazi za msaada wa usimamizi, fedha na akaunti, rasilimali watu, vifaa vya IT na ofisi.

Dokezo: 2	Haizuiliwi	Imezuiliwa	Waqf	Jumla
Rasilimali zinazolingia	Fedha	Fedha		
	£	£	£	£
Mapato ya Hiari				
Michango - huru ushikilia majengo			750000	750000
Michango - fedha taslimu	425000	139500		564500
Zawadi Msaada		55000		55000
Misaada kwa Aina		5000		5000
Minada		24000		24000
Zaka		1500		1500
Mchango huduma	62000			62000
	487000	225000	750000	1462000
Shughuli za Kuzalisha Fedha				
Tukio ya chakula	30000			30000
	517000	225000	75000	1492000

Dokezo: 3	Haizuiliwi	Imezuiliwa	Jumla
Rasilimali Zilizotumiwa	Fedha	Fedha	
	£	£	£
Gharama za Kuzalisha Mapato ya Hiari			
Kuzalisha Fedha		15000	15000
Minada		6500	6500
Zaka usambazadi		500	500
Mchango huduma kutumika	62000		62000
Gharama za kutafuta fedha			
Tukio ya chakula	25500		25500
Gharama za utawala			
Ada ya Ukaguzi	3500		3500
Rasilimali Zote Zilizotumiwa	91000	22000	113000

Dokezo: 4 Malipo ya Wadhamini

Wadhamini hawalipwi na hawana haki ya kudai gharama. Wadhamini wala mtu yeyote aliye na uhusiano nao, hawajapata malipo yoyote au wamedai matumizi wakati wa mwaka.

Dokezo: 5 Gharama za Wafanyakazi na Fidia

Shirika hilo halikuwa na wafanyikazi walioajiriwa wakati wa mwaka.

Dokezo: 6	huru ushikilia majengo	Samani, vifaa na zana	Magari	Jumla
Mali ya inayoonekana	£	£	£	£
Uthamini / Gharama				
Mnamo 1 Aprili 2021	-	-	-	-
Majaliwa Kudumu	750000			750000
Nyongeza	140000	400000	25000	565000
Mnamo 31 Machi 2022	890000	400000	25000	1315000
Kujilimbikiza Uchakavu				
Mnamo 1 Aprili 2021	-	-	-	-
Malipo kwa mwaka	-	-	-	-
Mnamo 31 Machi 2022	-	-	-	-
Wavu kitabu thamani				
Mnamo 31 Machi 2022	8980000	400000	25000	1315000

Dokezo: 7 Wadaiwa	Haizuiliwi Fedha	Imezuiliwa Fedha	Jumla
	£	£	£
Wadaiwa wa Biashara	-	3500	3500
Malipo ya mapema	-	30000	30000
	-	33500	33500

Dokezo: 8 Wadai	Haizuiliwi Fedha	Imezuiliwa Fedha	Jumla
	£	£	£
Kiasi kinacho daiwa ndani ya mwaka mmoja	500	52500	53000

Dokezo: 9 Wadai	Haizuiliwi Fedha	Imezuiliwa Fedha	Jumla
	£	£	£
Wadai: Kiasi kinacho daiwa Kutokana zaidi ya mwaka mmoja	-	3000	3000

Dokezo: 10
Uhamisho wa fedha

Fedha hizo zinahamishiwa kwa Waqf (Majaliwa Kudumu) kulingana na mtaji wa gharama za maendeleo za mradi ili kuleta Msikiti kutumika.

Haizuliwi Fedha £	Imezuiliwa Fedha £
-140000	140000

Dokezo: 11

Muhtasari wa Fedha

	Haizuliwi Fedha £	Imezuiliwa Fedha £	Fedha za Zaka £	Fedha za Waqf £	Jumla £
Salio kama ilivyokuwa mnamo 1 Aprili 2021	-	-	-	-	-
Jumla ya Rasilimali Zinazolingia	517000	223500	1500	750000	1492000
Jumla ya Rasilimali Zilizotumika	-91000	-21500	-500		-113000
Uhamisho wa fedha kwa Waqf		-140000		140000	
Salio kama ilivyokuwa mnamo 31 Machi 2022	426000	62000	1000	890000	1379000

Dokezo: 12
Michango ya mali

Pale ambapo mali za kudumu zimetolewa, zinajumuishwa kwenye kitabu cha mizania ya sasa katika tarehe ya zawadi na pia huwa imejumuishwa katika Taarifa ya Shughuli za Fedha kama rasilimali inayoingia.

Dokezo: 13
Ushuru

Taasisi ya hisani uliosajiliwa, Hisani hauhusiki na ushuru wa mapato na ushuru wa shirika kwa kiwango ambacho mapato na faida zake zinatumiwa kwa malengo ya hisani tu. Ushuru ya Ongezeko la Thamani (VAT) hautozwi kwa taasisi za hisani, na kwa hivyo imejumuishwa katika gharama husika katika taarifa ya shughuli za kifedha.

Sura ya 15 Katiba ya Msikiti

Jina la Shirika:

Hali ya Hisani Imesajiliwa kwa Tume ya Hisani chini ya nambari yao ya maoni:
Imesajiliwa kama hisani kwa madhumuni ya ushuru na ofisi
ya ushuru chini ya nambari yao ya maoni:

Sekta: Sio Faida Anwani: Barua pepe: Tovuti:

Inalengo: watii Qur'ani Tukufu na Sunnah

Kusudi: kiroho, kielimu, kijamii....

Malengo: Kumwabudu Muumba, Allah (swt) / kukuza Uislamu
Jamii nzima ya Waislamu idumisha pamoja mbele ya upinzani au utisho
Kituo cha Dawah kwa wasio Waislamu
Kuendeleza elimu
Kuondoa umaskini na dhiki
Kutoa vifaa vya kulinda afya na burudani kwa lengo ya kuboresha
hali ya maisha ya jamii.

Mamlaka: Wadhamini wanaweza kutumia mamlaka yoyote yafuatayo ili kuendeleza lengo:

(a) Kutoa, kudumisha na kuandaa majengo na vifaa kwa madhumuni ya dini, elimu na burudani;

(b) Kuboresha sura ya umma ya Uislamu na Waislamu kwa ujumla wote katika vyombo vya habari na katika jamii pana;

(c) Kukuza na kutekeleza au kusaidia kufanya utafiti na uchunguzi, na kuchapisha matokeo muhimu ya vile;

(d) Kuanzisha na kudumisha maktaba ya fasihi ya Kiislamu;

(e) Kuandaa au kusaidia kuandaa madarasa, mihadhara, mikutano, maonyesho, hafla na shughuli zinazoendana na vitu vya uaminifu;

(f) Kuingia mikataba ya kutoa huduma kwa au kwa niaba ya vyombo vingine;

(g) Kutenga mapato kama akiba dhidi ya matumizi ya baadaye lakini tu kulingana na sera iliyoandikwa juu ya akiba;

(h) Wekeza pesa za kituo hazihitajiki mara moja kwa vitu vyake ndani au juu ya uwekezaji au mali kama inavyodhaniwa inafaa, chini Walakini kwa hali kama hiyo na idhini kama hiyo inaweza kuwa kwa wakati huo kuwekewa sheria au kutakiwa na sheria na vivyo hivyo namna na kwa masharti sawa na wadhamini wa Dhamana kuruhusiwa kufanya kitendo cha mdhamini.

(i) Kutoa bima ya fidia au malipo kwa maafisa (ikiwa ni pamoja na Wadhamini, wafanyakazi na wajitolea rasmi) kwa mujibu wa, na kwa kuzingatia masharti yoyote.

(j) Kulipa kutoka kwa fedha za Dhamana, gharama ya kuunda na kusajili kama hisani.

(k) Dhamana itawajibika kwa kuchinja nyama ya halal na uthibitishaji inapoombwa kufanya hivyo.

(l) Kukubali zawadi na kukusanya fedha kwa njia ya michango, urithi, misaada na njia zingine halali; kwa kufanya hivyo, Wadhamini hawapaswi kufanya shughuli yoyote kubwa ya kudumu ya biashara na lazima izingatie kanuni zozote za kisheria;

(m) Kununua, kukodisha au kubadilishana, kuajiri au kupata vingine mali na Kuitunza na kuipatia matumizi;

(n) Kuuza, kukodisha au vinginevyo kuondoa yote au sehemu yoyote ya mali inayomilikiwa na Dhamana. Katika kutekeleza mamlaka haya Trust lazima ifuate inavyostahili masharti yoyote ya Sheria ya Hisani kwa wakati unaotekelezwa;

(o) Kushirikiana na mashirika mengine ya misaada, mashirika ya hiari na ya Kisheria mamlaka kubadilishana nao taarifa na ushauri.

(p) Kuanzisha au kuunga mkono amana zozote za hisani, mashirika au taasisi za misaada iliyoundwa kwa madhumuni yoyote ya hisani yaliyojumuishwa katika Vitu;

(q) Kupata, kuungana na au kuingia katika ushirikiano wowote au ubia wowote mpangilio na hisani nyingine yoyote

(r) Kuajiri na kuwalipa watumishi kama hao, ambao hawatakuwa wakurugenzi wa Vituo, kama inavyohitajika kwa ajili ya kutekeleza kazi ya Hisani.

Uanachama: Mwanachama Mkuu (asiyepiga kura) na wanachama wa Kupiga kura.

Masharti: Mwanachama Mkuu (asiyepiga kura): Umri wa miaka 18 + Anaamini Shahada. Mwanachama wa kupiga kura: (1) ni mwanachama wa jumla; (2) anaishi katika eneo hilo; (3) imekuwa ikifanya kazi kwa miezi 6 tangu usajili; (4) uanachama mbadala kila mwaka tarehe 1 Januari; (5) Bodi (Shura) ana haki kukataa, kusimamisha au kumfukuza mwanachama ikiwa mwanachama anatia kanuni za Uislamu au malengo / malengo ya Msikiti.

Mkuu Bunge: linajumuisha wanachama wa Upigaji Kura (tazama hapo juu)

Mikutano: Mara moja kwa mwaka au inavyohitajika ili kupiga kura juu ya uchaguzi; Inapohitajika kujadili na kuwasilisha mawazo kwa shura.

Akidi: 60% ya wanachama wanaopiga kura kwa mkutano wowote wa kutengeneza sera; Kushindwa kwa hii, a mkutano unaofuata utaitwa. Mkutano wa 2 hautahitaji yoyote asilimia iliyowekwa. Uamuzi wowote utakubaliwa na wengi rahisi.

Majukumu: Chagua Bodi ya Wakurugenzi (Shura); Piga kura juu ya marekebisho yoyote ya katiba; Idhinisha miradi yoyote mikubwa ya Msikiti.

Marekebisho Kwa Katiba:

Wanachama wote wa Shura lazima wakubaliane juu ya mabadiliko kwanza. Ikiwa theluthi mbili ya Wanachama wa Shura hawakubaliani, basi hakutakuwa na marekebisho ya Katiba. Bodi lazima iitische mkutano mkuu wa wajumbe kujadili na kupiga kura marekebisho. Ikiwa theluthi mbili ya wanachama wote wanakubaliana juu ya Marekebisho ya Katiba, basi Bodi itaanzisha mabadiliko.

Muundo:

(1) Bodi ya Wakurugenzi / Wadhamini (Shura):

Muundo: Wajumbe 5 hadi 7 wa kupiga kura waliochaguliwa na Mwili Mkuu - wote kwa heshima nafasi isipokuwa Imam kama mshiriki wa kupiga kura wa Shura.

Kazi: Wadhamini wa mali ya Msikiti; Pitia / huidhinisha shughuli za mali isiyohamishika; hukagua rekodi za mweka hazina; huidhinisha shughuli zote zinazohusu Msikiti; Tunga sheria, sera na sheria ndogo za utendaji mzuri wa Msikiti na mali zake; Pia kuanzisha kamati za kudumu, ushauri na kuchagua watendaji wapya ya maafisa wa kamati ya Utendaji; kuendeleza sera za kimkakati.

Muda: Baada ya Miaka 4 baraza la wadhamini linaweza kuchaguliwa tena kwa vipindi 2 mfululizo. Mdamini hatakuwa na haki ya kuhudumu tena kama Mdamini mpaka kipindi cha angalau miaka 6 umalizike.

Mikutano: Mara moja kwa mwezi au inapohitajika. Muhtasari wa mkutano unapaswa kurekodiwa na kuhifadhiwa kwenye kumbukumbu. Maswala kwenye ajenda yanapaswa kupitishwa / haikubaliwa na wengi rahisi baada ya mazungumzo. Uchaguzi wote unapaswa kuendesha kwa kura ya siri baada ya mazungumzo.

Kamati ya Uchaguzi:

Tume iliyoteuliwa na Bodi kuratibu na kusimamia Uchaguzi wajumbe 3 wa msimamo mzuri ambao wamekuwa na jamii kwa mwaka 1; wala hawapaswi kuwa wajumbe wa sasa wa Bodi wala hawatakuwa wagombea wa uchaguzi; lazima iwe huru na mamlaka kamili kuendesha uchaguzi kulingana na katiba.

Kusitisha: Mwanachama hufa au huhama nje ya eneo hilo; Mwanachama anajiuzulu kwa taarifa ya maandishi; Mwanachama anahukumiwa kwa uhalifu au kitendo cha hali mbaya.

Wajibu: Andaa ratiba ya muda na miongozo; kukusanya / kuchunguza / kuweka tarehe za mwisho / pata idhini ya uteuzi; thibitisha rekodi za uanachama / thibitisha usajili wa wapigakura; Kukusanya na kupanga kura kupigwa mwishoni mwa wakati na siku maalum, Imam na washiriki wawili wa shura (ambao muda wao haujafanya kumalizika muda / sio kugombea) itathibitisha matokeo. Angalau Mdhamini mmoja kuhudhuria kikao cha Kamati ya Utendaji ikiwa umealikwa na wakati unapoalikwa.

Mkurugenzi wa Bodi

Mteuliwa Lazima awe mwanachama wa kupiga kura kwa angalau mwaka mmoja kabla ya uchaguzi; lazima awe kufanya mazoezi ya Kiislamu; lazima awe na uwezo wa uongozi na utayari wa kutumia wakati na juhudi kwa shughuli za jamii; alishiriki na kusaidia hapo awali.

(2) Kamati ya Utendaji:

Kamati ya kudumu; Kamati ya ushauri; Kamati ya Muda.

Muundo: utakuwa na wajumbe 4 wa kupiga kura na watachaguliwa na Bodi

Jumuisha: Rais; Makamu wa Rais; Mweka Hazina; Katibu

Muhula: Miaka 3 anaweza kuchaguliwa tena kwa mihula 2 mfululizo. Mwenyekiti hatakuwa na haki ya kuhudumu tena kama Mdhamini mpaka kipindi cha angalau miaka 6 kiishe. Lakini anaweza kuteuliwa katika majukumu mengine anayostahiki.

Wajibu: Fanya malengo ya Masjid; Uendeshaji / matengenezo ya kila siku; Fomu kamati ndogo / kamati za muda; Dhibiti mapato / fedha Sasisho la kila robo mwaka la kifedha; Rasimu / wasilisha bajeti ya Masjid kwa wanachama wa jumla; Andaa ajenda / wito wa mkutano mkuu; Kudumisha / kusasisha wanachama wa sasa wa kupiga kura wa jamii

Kujuzulu: kujulishwa kwa Bodi ya wadhamini ambayo atateua mbadala.

Kukomesha: Mwanachama anafariki au anahama eneo hilo; Mwanachama anajiuzulu kwa maandishi taarifa; Jumla yoyote inayostahiki kutoka kwa mwanachama hajalipwa kamili ndani ya miezi 6; Mwanachama anahukumiwa kwa uhalifu au kitendo cha hali mbaya; Imeondolewa na azimio la Kamati ya Utendaji.

Akaunti ya Mfuko Usimamizi:

Akaunti tofauti huwekwa kwa miradi tofauti. Hizi akaunti ni imewekwa kando kwenye taarifa za kifedha za kila mwaka.

Ukaguzi: Akaunti za Masjid hukaguliwa kila robo mwaka.

Usuluhishi: Migogoro isiyo ya katiba hutatuliwa kwa njia isiyo rasmi / upatanishi.

Makazi: Kamati ya Utendaji itakuwa na jukumu la kumaliza Akaunti na kufikia madeni yote.

Marekebisho: Kamati ya Utendaji inaweza kuanzisha pendekezo la Marekebisho maalum / au ombi linaweza kusainiwa na 25% ya wanachama. Kamati itaita mkutano wa Mkutano Mkuu ndani ya wiki 4 baada ya kupokea mapendekezo hayo marekebisho - yatatangazwa.

Utaratibu wa uchaguzi Uchaguzi wa Shura:

Mkutano wa Baraza Kuu utaitishwa kwa tarehe iliopangwa kuchagua Bodi (Shura) kwa kura ya siri kwa muda wa miaka 4. Bodi itateua Kamati ya Uchaguzi yenye wajumbe 3 angalau mwezi mmoja kabla ya uchaguzi. Kamati ya Uchaguzi itaendesha uchaguzi. Kamati ya Uchaguzi itapokea uteuzi na Pendekezo kwa nafasi katika Shura (Bodi) kutoka kwa mjumbe yeyote wa anayepiga kura hadi wiki 2 kabla wakati wa uchaguzi. Kamati ya Uchaguzi itathibitisha uteuzi huo kwa kuzingatia kustahiki/kuwasiliana na wateule hao ili kuomba kibali chao. Lazima iwe kuwasilisha ana kwa ana kupiga kura. Katika kipindi cha Shura, kutotekeleza majukumu hadi mwisho wa muda wa Kamati ya Utendaji, nafasi yake itachukuliwa na mteule mpya kwa muda uliobaki.

Wajibu wa rais:

Kusimamia, kuratibu na kusimamia shughuli za Msikiti kulingana na katiba; Wito wa mikutano ya Shura; Simamia mikutano; Idhinisha shughuli za kifedha.

Makamu wa Rais:

Kaimu rais ikiwa rais hayupo.

Mweka Hazina:

Andaa bajeti kwa kushauriana na Shura; kukusanya malipo na ahadi; kuandaa taarifa za kifedha kwa mikutano ya mkutano mkuu; kutoa hundi kwa idhini ya Rais; utunzaji wa bili na matumizi; kudumisha / sasisha orodha ya wanachama wanaopiga kura.

Katibu:

Andaa ajenda ya mikutano na uwaarifu Shura na Mkutano Mkuu; Rekodi dondoo za mikutano; kuwajibika kwa wote mawasiliano; kuandaa ripoti ya mwaka iliyokaguliwa kwa mikutano mkuu wa mwaka; wasilisha kwa Mapato ya akaunti iliyokaguliwa kila mwaka kama ilihitaji Tume ya Msaada; ikiwa atajiuzulu, atamjulisha Kamati ya Utendaji kwa maandishi, ni nani atakayepanga ukaguzi, kabla ya Mweka hazina anaondoka. Atakaa madarakani hadi mrithi wake atakapoanza kazi.

Maswala ya Kamati ndogo ndogo (kama Kamati ya Masuala ya Dada):

itatayarisha, kupanga na kuendesha shughuli za akina dada kama vile kijamii, kitamaduni au kielimu. Atamteua dada kufanya kama kiunganishi kati ya akina dada na bodi.

Da'awa Kamati:

itakuwa na jukumu la kufundisha na kufuata maendeleo ya wale wanaokumbatia Uislamu.

Kamati ya Kuangalia Mwezi:

wana jukumu la kuona mwezi mpya haswa mwanzoni mwa mwezi miezi ya Sha'aban, Ramadhan na Dhul Haj. Kwa kushauriana na Imam, kamati itawasiliana na jamii mwanzo wa Ramadhan na sherehe za Eid mbili.

(3) Imam:

atakuwa na mamlaka kwa mambo yote ya kidini. Yeye ni mshauri wa Bodi, Kamati ya Utendaji na kamati nyingine zote ndogo.

Sura ya 16 Uchambuzi wa Mkakati

Uwezo - Uchambuzi wa Mazingira ya Ndani

- Waislamu wana nishati nyingi sana linapokuja suala la kujenga msikiti. Misikiti ni kitovu cha maisha ya jamii ya Kiislamu. Kuna ongezeko kubwa la idadi ya misikiti na vituo vya Kiislamu nchini Uingereza.

- Misikiti huko Magharibi inaweza kuwa karibu na Mtume (saw) kuliko wengi wa misikiti katika ulimwengu wa Kiislamu.

- Kizazi cha Waislam chenye nuru kinachoingia vyuo vikuu, wakikataa mazoea ya jadi, wanagundua ukweli juu ya Uislamu na udugu wa ulimwengu kwa maana ya kweli.

- Ukristo unazidi kupungua Magharibi na viwango vya maadili vinazidi kudorora na watu zaidi na zaidi wanavutiwa na aqidah na akhlaq katika Uislamu.

- Uwasilishaji kamili ambao Uislam unadai kutoka kwa wafuasi wake umeifanya kuvutia zaidi kwa waabudu na waongofu kutoka dini zingine. Uislamu unasema hapana kunywa, kuvuta sigara, kucheza kamari na ponografia, kusaidia wale wanaofuata sheria na maadili yake kuwa kamili na thabiti katika maamuzi yao.

- Mnamo mwaka wa 2011, iliripotiwa kuwa Uingereza ilikuwa na zaidi ya watu 100,000 waongofu kwenye Uislamu, ambapo 66% walikuwa wanawake. Kuna ongezeko la ushiriki wa wanawake katika vituo vya Kiislamu. Wamisikiti wengi ni makabila mengi. Neno 'kurudisha' linamaanisha kila mtoto alizaliwa katika dini ya asili ya Uislamu.

- Shule za wikendi, shule za Kiislamu za wakati wote, madarasa ya watu wazima, mihadhara, kutembelea wasio Waislamu, maduka ya vitabu, maktaba, mikutano ya kijamii, dada, kujitolea, kamati, watu wanaokubali Uislamu, madarasa kwa Waislamu wapya ni miongoni mwa sifa za kipekee.

Udhaifu - Uchambuzi wa Mazingira wa Ndani

- Msikiti haukukusudiwa kuwa mahali pa ibada tu bila ushiriki mdogo na Waislamu ndani yake zaidi ya hapo.

- Msikiti huo, katika nyakati za mapema za Kiislamu, ulikuwa lengo la jamii. Kulikuwa na mabadiliko na shughuli ambayo leo haipo kutoka kwa misikiti mengi.

- Misikiti huwa na mipango ya upanuzi wa ujenzi lakini ni nadra sana kuandaa mipango ya muda mfupi au ya muda mrefu kwa kuzingatia changamoto wanazokabiliwa nazo kulingana na tathmini yao ya udhaifu wa makutaniko yao.

- Misikiti haiwezi kubaki visiwa vya kutengwa.

- Mchakato wa kufikiria wa misikiti mingi leo inakosekana.

- Vituo vya Msikiti na Kiislamu lazima vitimize mahitaji ya jamii katika maeneo yote sio tu kutoa mahali pa kusali, shule ya wikendi na kadhalika.

- Kuna ukosefu wa umoja kati ya masjid.

- Kuna ukosefu wa ushiriki wa wataalamu katika kuendesha misikiti.

- Hakuna bajeti za da'wah au mahusiano ya umma. Hakuna kamati ya da'wah.

- Kufikiria tena fedha za jamii ni muhimu kwani mashirika mengi ya kitaifa hayawezi kulipa mshahara wa wafanyikazi wao.

- Taasisi na uongozi lazima uwajibike kwa utetezi wa kisheria na kimwili wa mali za Waislamu. Taasisi za huduma za kijamii na wafanyikazi wa kitaalam na nafasi ya kujitolea haipo katika jamii zetu. Mfano, idadi ya wafungwa gereza wameachwa kujitunza.

- Utafiti unaonyesha kuwa Waislamu wapya hupoteza mgovu na Uislamu kwa sababu ya ukosefu wa msaada kutoka kwa jamii.
- Misikiti mingi hawana mipango ya kuwafikia watu, ambayo itasaidia kushiriki Uislamu na majirani na jamii kwa ujumla.
- Watoto wa Kiislam / kizazi kijacho cha Waislam hawako tayari kuchukua uongozi wa jamii.
- Kuna haja ya maimamu ambao wamewekwa vizuri kufikia kizazi kijacho cha Waislamu.
- Maimamu ni wafanyikazi wa masjid na huajiriwa na kudhibitiwa na kamati za usimamizi, ambazo zinaongozwa sana na wazee wa kizazi cha kwanza. Maimamu hawana asili ya lugha au kitamaduni kushughulika na vijana wa Uingereza.
- Elimu inayopokelewa na Maimamu ni kutoka Dar al Uloom pekee. Hawana elimu rasmi. Lazima wasawazishe mahitaji ya washiriki wote wa mkutano wao, wa rika tofauti na jinsi zote.
- Maimamu wanahitaji kuwa na uwezo wa kuelewa na kushughulikia kikamilifu wasiwasi wa kila siku, juu ya tofauti zote zinazoonekana na halisi na ubaguzi, na vile vile uelewa kuu wa Uislamu nchini Uingereza.
- Wanahitaji kushughulika na maswala ndani ya jamii za Waislamu kama ndoa ya kulazimishwa, msimamo mkali na viziuzi vya lugha, na vile vile wasiwasi ambao unaathiri raia wote wa Uingereza, kuanzia ustawi wa jamii, hadi sera ya nje ya Uingereza na mkopo wa mikopo.
- Athari za shule za nyongeza zisizodhibitiwa (madrassas) zilizounganishwa na misikiti. Watoto wanalazimika kujifunza kusoma Kiarabu lakini sio kuelewa maana ya maneno.
- Kuna ukosefu wa vifaa vya wanawake katika misikiti. Wanawake wanateseka mara mbili: vifaa vya kutosha au hakuna vifaa kabisa.
- Misikiti haizidishi uwezo wa akina dada.
- Mahubiri ya sala ya Ijuma hufanywa zaidi katika lugha nyingine isipokuwa Kiingereza.
- Ni misikiti iliyo na rasilimali bora tu inayoweza kumudu imamu ambaye ana ujuzi wa Kiingereza.
- Misikiti ya Waingereza inaendeshwa na wanaume ambao wako Uingereza kimwili, lakini kisaikolojia bado wako katika Bara la Hindi; iliojaa mila za kijiji na madhehebu ambayo unazuia kukua wa Uislamu wa kweli.

Fursa - Uchambuzi wa Mazingira wa nje

- Kufikiria ukuaji wa jamii ya Waislamu katika eneo lake na katika kiwango cha kitaifa ni muhimu sana kwa matumizi sahihi ya rasilimali zake.
- Mbele ya mahitaji haya yanayoongezeka, kuna haja ya kweli ya kukuza aina ya msikiti ambayo iko vizuri ndani ya Uingereza ya kidemokrasia, kidunia, imani nyingi na ambayo inaonyesha umiliki mkubwa vijana wa Kiislam wanapaswa kuhisi juu ya jamuiya na nchi yao.
- Waislamu waliozaliwa na Waingereza waliosoma waislamu wanapaswa kuchukua nafasi ya kuendeleza hii.
- Swali ambalo kila msikiti unapaswa kujiliza ni nini inachangia katika masuala la rasilimali watu na fedha kwa ajili ya ukuaji wa Uislamu na taasisi zake.
- Misikiti lazima awe na ujuzi katika mawasiliano, uhusiano wa umma, IT na kadhalika.
- Misikiti anapaswa kufikiria tena jinsi pesa ya Zakat inatumiwa na jinsi ya kujenga tena jamii ya Waislamu wa makabila mengi?

- Wanawake waliosoma sana wanaweza kushiriki katika masajid.
- Uongozi wa kidini wa Msikiti hauwezi kushughulikiwa bila kufikiria tena hii.
- Utajiri mzima wa mawazo, nguvu na uzoefu upo nje haswa kati ya wanawake na vijana, na hii inahitaji kuunganishwa katika kuimarisha maisha ya masjid.
- Da'wah kwa wasiokuwa Waislamu na kwa wanaoweza kurejea: "Alika (wote) Njia ya Mola wako Mlezi kwa hekima na mawaidha mazuri; na ujadiliane nao kwa njia ilizo bora na yenye neema zaidi. Hakika Mola wako Mlezi ndiye ajuaye zaidi, ambao waliopotea Njia Yake, na wanapata uwongofu ". (An-Nahl 16: 125)
- Do Islah (waelimisha Waislamu juu ya 'pombe ambayo ni dhambi kubwa' katika Uislam): Mjumbe wa Mwenyezi Mungu (swt) alilaani watu 10 juu ya pombe - yule anayefanya, yule ambaye imetengenezwa kwa ajili yake, yule anayekunywa, yule anayebeba, yule ambaye huchukuliwa kwake, yule anayeiuza, yule anayegharimu bei yake, mwenye hesabu bei yake, yule anayeinunua, na yule kwa ajili ya nani kununuliwa. (al-Tirmidhi (1259) na Ibn Maajah (3381).

<https://www.alcoholconcern.org.uk/help-and-advice/statistics-on-alcohol/>

<http://www.theguardian.com/society/2015/jun/25/alcohol-related-hospital-admissions-rise>

Vitisho - Uchambuzi wa Mazingira wa nje

- Dhana potofu za kawaida juu ya Uislam huibuka katika fikra za wengi ambao sio Waislamu, kwa sababu wanasumbuliwa kila wakati na habari potofu juu ya Uislam.

Rejea: http://www.thecommentator.com/ckeditor_assets/attachments/333/sw_common_questions.pdf

- Waislamu wanaogopa haijulikani na wanaogopa madhara ya mwili na uchumi.
- Misikitini lazima achukue jukumu katika kuwasaidia Waislamu kukabiliana na hofu hizi kwa kuzitafsiri kuwa nishati.
- Umoja na upangaji upya wa rasilimali za Waislamu zinaweza kusaidia kukabiliana na hali ya hofu.
- Hakuna kitu kama Waislamu walio wacha Uislam, Waislamu mashoga, Waislamu wa wastani, au madhehebu katika Uislam. Wale wanaojiita kama hao wote wana upungufu wa akili na hawajui Uislam. Ama wewe ni Muislamu au la. Kulingana na Uislam, Muislamu ni yule anayejiitisha kwa mapenzi ya Mwenyezi Mungu - yule anayejisalimisha na kutii amri zake. (Rejea 'Vipengele Vikuu vya Uislam').

- Kuua wanadamu wasio na hatia ni marufuku katika Uislam

.....أَنْتُمْ مَنْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلْتُمُ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا

"... ikiwa mtu yeyote aliu binadamu kwa sio kulipiza kisasi, au (na) kueneza uovu katika nchi - ingekuwa kama aliu wanadamu wote, na ikiwa mtu yeyote aliokoa maisha, itakuwa kama aliokoa maisha ya wanadamu wote".

(Al Maaida 5:32) **AMB**

- Angalia habari kabla ya kuipitisha kwa mtu wa tatu (kusengenya / kusengenya)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ
"Enyi mlioamini! Ikiwa Fasiq (mtu mwovu) atakuja na habari yoyote, thibitisha, usije ukawadhuru watu kwa ujinga, na baadaye ukajuta kwa yale uliyoyafanya "

(al-Hujuraat 49:6) **AMB**

Sura ya 17 Changamoto kwa jamii za Waislamu zinazoishi Uingereza

Viongozi wengi wa misikiti hawajui jinsi ya kushughulikia shida zinazowakabili Waislamu nchini Uingereza. Wanafumbia macho na hawataki kuzungumza juu ya maswala haya wakidhani kuwa yataondoka tu. Shida hizi zitaongezeka tu ikiwa tutachagua kuzipuuza. Shida tunazokabiliana nazo ndani ya jamii ya Waislamu na vitisho vinavyotushambulia kutoka vyanzo vya nje ni shida za kipekee ambazo tunahitaji suluhisho la kipekee. Fikira ya mkakati yanahitajika kushughulikia shida kwenye:

(i) wimbi la kuongezeka kwa chuki dhidi ya Waislamu huko Magharibi na

(ii) kusimama kwa picha za kukera za Nabii wetu Muhammad (saw) katika media ya Waislam duniani.

Kwanza kabisa, tunahitaji kukubali utofauti kati ya jamii zetu na kuheshimiana kama sehemu ya jamii ya Waislamu. Itakuwa ya faida kwa wote ikiwa tutasimama pamoja kukubaliana na kila mmoja kwa alama kadhaa. Ukosefu wa umoja huu ndio umechangia sana kutofaulu kwetu na kuteseka.

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا

"Na shikamaneni kwa kamba (dini) ya Mwenyezi Mungu nyote, wala msigawanyike".

(Al Imraan 3:103) ASF

Waislamu kama wachache: Uislamu ni dini ya pili kwa ukubwa nchini Uingereza (Sensa ya 2011) na idadi ya Waislamu ya milioni 2.7, inayojumuisha 4.5% ya idadi ya watu wote. Hakuna shaka kwamba rekodi ya Waislamu nchini Uingereza ni nzuri kabisa. Kulingana na uchunguzi wa BBC ComRes (Feb 2015) 95% ya Waislamu katika nchi hii wanahisi uaminifu kwa Uingereza - jambo linalo ridhisha sana. Licha ya onyesho hasi la Uislamu, maelfu ya Waingereza wanarudi kwa Uislamu kila mwaka. Jamii ya Waislamu imekuwa ikitii sheria. Wamefanya kazi kwa bidii na wamesiriki katika mambo kadhaa ya kijamii na siasa ndani ya taifa hii. Waislamu pia wametoa mchango wao kwa uchumi wa Uingereza. Wote, Kansela Gordon Brown (2006) na David Cameron (2013), wameahidi kuunga mkono ukuaji wa fedha za Kiislamu za Shari'ah. Halafu, kwa nini bado kuna mitazamo ya kupinga Uislamu?

Chuki dhidi ya Uislamu: "Vyombo vya habari vingi vya magharibi vinatumia tukio la Septemba 11 mjini New York Marekani kukuza faida yake ya kisiasa. Vyombo vya habari hivi vinaonyesha Uislamu kama "msimamo wa kiitikadi na siasa kali". Kwa kweli, katika ulimwengu wa kisasa ambapo jukumu la vyombo vya habari ni kubwa, picha ya ukweli inaweza kupotosha ukweli halisi. Vyombo vya habari vimejaribu kuwakilisha Waislamu kama "magaidi" wakileta tishio kwa usalama wa magharibi. Kwa kufanya hivyo, wamejaribu kuhalalisha vita huko Afghanistan na Iraq. Katika miaka ya hivi karibuni, njia hii imesababisha kuibuka kwa "Chuki dhidi ya Uislamu". Walakini, juhudi ndogo imefanywa kujibu kampeni hizi hasi. Kinyume chake, vitendo vya vikundi vya kigaidi vinavyoua watu, haswa mateka wa magharibi, husaidia vyombo vyao vya habari kuonyesha kuwa wote ni wahanga wa ugaidi. (Mirza MEŠI?, Imam, Professor of Islamic History at the Zagreb)

Katibu Mkuu wa zamani wa Umoja wa Mataifa Kofi Annan (Februari 2006) alitoa maoni yake: "Uhuru wa kusema si leseni lakini unahusisha kutekeleza wajibu na uamuzi". Ningeongeza kuwa "sio leseni ya kukashifu, kufanya uhuni, kuharibu, kutisha hisia za Waislamu wa kawaida." Sheria zinahitajika ili kulinda mambo muhimu (dharuriyyat) ya Maqasid al Shariah: dini, maisha, utu, akili na mali ya wote na sio sehemu moja tu ya jamii.

Ufuatao ni muhtasari wa maswala yaliyoshughulikiwa na S Qureshi na J Khan katika kitabu chao kiitwacho "The politics of Satanic Verses Unmasking Western Attitudes" (1989):

Ubaguzi wa kihistoria: Chuki dhidi ya Uislamu katika jamii za Magharibi zina mizizi ya kihistoria. Matukio ya hivi karibuni yaliibua kila aina ya chuki dhidi ya Uislamu. Haya ni masuala ya kijamii na kisiasa ambayo yanapaswa kukabiliwa na kutatuliwa. Vyombo vya habari vinavyopinga Uislamu ambavyo vimechochewa kisiasa vimesababisha kosa kubwa na dhiki isiyo ya lazima kwa mamilioni ya Waislamu ulimwenguni. Vyombo vya habari havitetei 'uhuru wa kujieleza' lakini vinachangia 'matumizi mabaya ya uhuru huo'.

Uingereza Sekula na yenye Utamaduni nyingi: Jumuiya ya Waingereza imekuwa sekula, ya tamaduni nyingi na tofauti na vikundi tofauti vinavyofuata tamaduni na dini zao. Katika jamii yoyote ya kitamaduni ya kilimwengu, kuheshimu tamaduni na dini za kila mmoja ni muhimu kudumisha amani na maelewano. Hata hivyo, jamii ya sekula haizingatii kwamba walio wachache pia wana hisia. Inaonyesha kwamba ugonjwa wa kikoloni ambao watu wachache kutoka makoloni ya zamani bado walichukuliwa kama wakoloni na, kwa hivyo, hawakuwa na haki ya kupinga maoni yao. Kwa ujumla, jamii za Magharibi bado zilionyesha mawazo ya kizamani na ya kikoloni. Mawazo ya kibaguzi yalidhihirika katika ngazi za juu za vyama vya siasa.

Uhuru wa kujieleza / kutovumilivu wa Sekula: Kushindwa kutofautisha kati ya 'ukosoaji' na 'tusi' kumesababisha maoni potofu ya uhuru wa kujieleza kuwa sawa na tusi. Kuzingatia uhuru wa kujieleza kama haki ya kutukana chochote ni matumizi mabaya ya uhuru huo. Wakati watu wanazungumza juu ya 'uhuru wa kujieleza' au 'uhuru wa mawazo', watu hawa hawako juu ya sheria.

Uhuni ya kifasihi: Watu wanaweza kuwa na majadiliano ya busara ya kitaaluma juu ya mada yoyote ikiwa wanaheshimiana. Heshima hiyo inaonekana wazi kwa kuepuka lugha chafu. Ikiwa utamaduni wa kidunia umepoteza uwezo wa kutofautisha kati ya 'ukosoaji' na 'matusi' haswa katika eneo la fasihi, basi inaonyesha kufilisika kwake kamili. Fikiria jamii ambayo dhuluma na matusi hutupwa kwa dini na tamaduni tofauti. Mtu yeyote mwenye akili timamu anaweza kusema kwamba jamii kama hiyo itakuwa ya amani? Ingekuwa machafuko.

Je! Kweli Uingereza ni jamii yenye tamaduni nyingi? Ikiwa Uingereza ni jamii ya tamaduni nyingi na yenye vyama vingi, basi Waingereza hawawezi kuzungumza juu ya usawa na ubaguzi wa rangi kwa pumzi moja. Kwa hivyo katika jamii ya tamaduni nyingi mtu hawezi kuzungumzia 'tamaduni nyingi' na kutukana tamaduni zingine na dini kwa pumzi ile ile. Uislamu ni imani yenye nguvu na popote inapoweka mizizi, inaongeza utamaduni wake. Itakuwa ni kinyume na Uislamu kwa Waislamu kujitenga. Waislamu nchini Uingereza hufanya kazi kwa jamii ya kitamaduni, ambayo wanatarajia kushiriki, kufanya kazi na kuishi salama bila matusi kwa heshima yao ya kibinafsi na hadhi ya kutekeleza imani yao. Al-Qur'an inasema "hakuna kulazimishwa katika Uislamu", kila mtu yuko huru kuchagua, lakini sio kutukana na kudhalilisha.

Mazungumzo ya Uigaji / Ujumuishaji: Watetezi wa uigaji wanafanya aina fulani ya ubaguzi wa rangi. Wanataka wengine wafanane nao na bado hawako tayari kuwakubali wengine kwa misingi ya rangi, tabaka, nchi, asili, na kadhalika. Sura ya kuiga ya jamii ya Magharibi inafichuliwa. Watunga sera wa leo wanatuma ujumbe mzito kwa jamii nzima ya Waislamu, kwamba wanayo fursa moja tu ya kuishi Uingereza: "Uigaji". Wanataka iwe wazi kwetu kwamba maadili, kanuni, kawaiba na njia za maisha zinafafanuliwa na sehemu moja tu. Kuna njia moja tu ya maisha, hakuna chaguo kwa mtu yeyote kuwa na njia yake ya maisha. Wengi na tamaduni nyingi aidha zimekufa au zinapaswa kufungwa kwa tofauti za kiishara ambazo haziathiri maisha ya umma.

Unafiki: Tishio lililofunikwa na Waziri wa Mambo ya Ndani katika taarifa yake kwamba jamii ya Waislamu itatengwa ikiwa haitajiingiza katika 'maisha ya Waingereza'. Swali ni: kwa nini jamii ya Waislamu inapaswa kutengwa wakati ilijumuishwa kiuchumi katika 'tawala za maisha ya Waingereza'? Maoni kama haya ya kibaguzi ni ufafanuzi wa ubeberu wa kitamaduni. Ushauri lazima uelekezwe kwa wabaguzi katika jamii ya Uingereza na sio kwa wapoekaji wa ubaguzi wa rangi. Ikiwa serikali inatafuta uaminifu kutoka kwa raia wake, lazima ilinde haki, pamoja na haki za kidini za raia wake. Matokeo yake ni kwamba serikali imekuwa ikiunga mkono, kujua au bila kujua, matumizi mabaya ya uhuru wa kujieleza. Mawaziri wa Ofisi ya Mambo ya Ndani wanapaswa kuzingatia zaidi juu ya jinsi sheria zinaweza kutungwa ambazo zinaunda 'kuheshimiana'. Sheria lazima iheshimu masilahi ya watu ambao wanapaswa kuwa na imani na haki na haki yake. Wakati hakuna mtu aliye juu ya sheria, ni muhimu zaidi kuunda sheria ambazo zinaweza kulinda masilahi ya wachache dhidi ya kulazimishwa na wengi. Kama mtu yeyote ana haki ya kuwa 'mtu wa sekula' vivyo hivyo mtu yeyote anapaswa kuwa na haki ya kuwa 'mtu wa dini'.

Sehemu 3

Tukio ya kuhitimisha: Kagua asili ya mkakati - Mtazamo wa Kiroho

Lengo kuu la kitabu ni kutafuta radhi za Allah (swt). Hii ni kuwaongoza Waislamu katika juhudi za za kusimamia taasisi zao za Kiislamu kimkakati; kufahamu kanuni za usimamizi zinazoendana na Maadili ya Kiislamu; na ili kuwaangazia waumini kuhusu Muamalat na Ihsan katika usimamizi. Faida inayoweza kupatikana ni kufikia umoja wa makusudio, kuyaunganisha kwayo makusudio ya dunia na madhumuni ya akhera.

Mantiki nyuma ya kuwepo kwa Allah (swt) inatupeleka kwenye kanuni za kimsingi na vipengele vikuu vya Uislamu. Upande wa kiroho ni muhimu kubishana kwa ajili ya kuunganishwa kwa 'rasmi' na 'Elimu ya Kiislamu' yenye msingi wa Qur'an na Ahadith. Pia, kuonyesha kwamba mtazamo wa Kiislamu wa elimu unatokana na vyanzo vilivyoteremshwa (asili ya Mwenyezi Mungu) na kwamba ina muongozo wa Kimungu kwa wanadamu wote.

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ

شَيْءٍ شَهِيدٌ

"Tutawaonyesha Aya zetu katika ulimwengu na katika nafsi zao mpaka itakapokuwa wabainishie kwamba hii (Qur-aan) ndiyo haki. Je, haitoshi kwa Mola wako Mlezi? Kwamba Yeye ni shahidi juu ya kila kitu?" (Fussilat 41:53).

Kuna kutokuelewana kwa kawaida miongoni mwa 'Waislamu' fulani kwamba tusiwape Qur'ani wasiokuwa Waislamu. Hii ni kutokana na kusoma aya ifuatayo nje ya muktadha:

لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ

"Ambacho (hicho Kitabu kwa Mwenyezi Mungu) hawezi kukigusa ila waliotakaswa (yaani Malaika)" (al-Waakia 56:79).

Kuhusu kauli ya Mwenyezi Mungu, "... ambayo haigusi ila aliyetakasika", (kwa hakika, kiwakilishi "ambacho" kinamaanisha "Katika Kitabu kilichohifadhiwa [kwa Mwenyezi Mungu mbinguni yaani Al-Lauh Al-Mahfudh] (al-Waakia 56:78).

Na hili pia limetajwa kuwa ni "ubao uliohifadhiwa vizuri" na neno "takaswa" linawahusu Malaika, ambalo ni sawa na Aya, "(Ni) katika Kumbukumbu zilizowekwa (kubwa) kwa heshima (Al-Lauh Al Mahfudh), Limetukuka (katika hadhi), limetakaswa mikononi mwa waandishi (malaika), Waheshimiwa na watiifu". (Abasa 80 :13-16)

Sura ya 18 Kuwepo kwa Muumba

Sisi binaadamu ni viumbe vyenye ukomo na vitivo ambavyo vimepunguzwa katika upeo na maumbile. Hatuwezi kusikia sauti za kila masafa. Usikilizaji wetu kwa mfano hujibu mawimbi ya sauti ambayo yapo kati ya mizunguko 20 hadi 18000 kwa sekunde. Hii haimanishi kwamba mawimbi ya sauti juu na chini ya masafa hayapo.

Macho yetu hujibu mawimbi mepesi ambayo yapo kati ya ultra-violet na infrared ndani ya wigo wa mwaga. Tunataja kama **wigo wa mwangaza unaonekana**. Jicho la kawaida la mwanadamu litajibu urefu wa mawimbi kutoka karibu nanomita 390 hadi 700. Kilicho nje ya wigo huu hakionekani bila darubini maalum. Vivyo hivyo, akili zetu za ufahamu pia zina mipaka katika ufahamu wao wa ukweli.

Kuishi katika ulimwengu huu ulio na mwisho na hali ya mwisho hatuwezi kuona wala kuelewa kiumbe asiye na mwisho, Muumba. Utangamano wa ajabu wa maumbile unaonekana hata kwa macho. Kuangalia karibu nasi, tunaona vitu vilivyoundwa ambavyo vinaelekeza wazi kwa Muumba, Mbuni na Mlezi. Kugeukia sayansi kwa suluhisho, wacha tuone jinsi sayansi inakaribia shida hii.

Hoja isiyo ya moja kwa moja

Kawaida sayansi hutumia hoja moja kwa moja ili kuthibitisha uwepo wa vitu kama atomi na kadhalika. Walakini, hii sasa imebadilika kwani chembe ndogo za atomiki haziwezi kuonekana wala kuzingatwa lakini uwepo wao unatambuliwa na athari wanayozalisha. Kulingana na nadharia ya 'The Black Hole' ni 3% tu ya vitu huonekana, 97% yake hatuwezi kuona wala kuzingatia. Sayansi, kwa hivyo, sasa inakubali hoja isiyo ya moja kwa moja kama halali kuelezea vitu, i.e. kwa athari zake.

Dini inajali uwepo uhalisi na wa ukweli. Kwa kuwa Muumba ni Kiumbe Kiroho na hawezi kuonekana na macho ya kufa, uwepo wake unathibitishwa na udhihirisho Wake karibu nasi yaani vitu vilivyoundwa. Dini, kwa hivyo, pia hutumia hoja isiyo ya moja kwa moja kudhibitisha uwepo wa Muumba.

Uumbaji wa Ulimwengu na sayansi:

Mwanasayansi mashuhuri ulimwenguni, Stephen Hawking, alisema kuwa ugunduzi mzuri zaidi wa wakati wetu ni kwamba ulimwengu unapanuka. Hii pamoja na uzushi wa Mshido-Mkuu (big bang), ambayo sasa inakubaliwa kama ukweli uliowekwa wa kisayansi, inathibitisha kwamba ulimwengu ulikuwa na mwanzo na siku moja utaisha. Ulimwengu kwa hivyo sio wa milele.

أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا

Je! Hao walio kufuru hawakuona kwamba mbingu na ardhi zilikuwa (mara moja) kitu kimoja, kisha Sisi tukaachanisha?
(Al Anbiya 21:30) **AMB**

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ

"Na sisi ndio tumeumba ulimwengu kwa nguvu na, hakika, sisi ndio tunaupanua kwa utulivu"
(adh-Dhariyat 51:47) **AMB**

Mshindo-Mkubwa haukuwa mshindo mkubwa wa kawaida, bali ilikuwa na mvuto usio na kipimo wala ujazo wa sifuri na ulikuwa sahihi sana. Kama ingekuwa sehemu moja katika ukali mara bilioni zaidi, maada ingetawanyika na si kuungana tena na ikiwa chini ya makali ingeanguka karibu mara moja. Kwa hiyo haikuwa kwa bahati.

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

"Mungu Mwenyezi anaumba chochote atakacho kutoka kwa chochote"
(Faatir 35:1) **AMB**

Inawezekanaje kufikiria kuwa usawa katika ulimwengu ulitokea kwa kubahatisha tu? Marehemu Sir Fred Hoyle, mwanasayansi mashuhuri ulimwenguni alitoa maoni yake juu ya matokeo ya utafiti wake: kwa kusema "iawezekaaje kimbunga kilichopita kwenye uwanja wa takataka kisha kikasabibasha kuacha nyuma ndege iliyoundwa tayari kabisa kwa kuruka?" (Hoyle & Wickramasinghe, "Evolution from Space," 1981). Waandishi hawa hawaamini kabisa hoja kwamba maisha yamekuja kwa bahati mbaya duniani na walionyesha hivyo kihisabati kuwa haiwezekani.

Ulimwengu, Mfumo wa jua na Dunia:

Mbingu ina mabilioni ya galaxies na kila galaksi ina wastani wa nyota bilioni 300. Kikundi chenye hii dunia yetu kina nyota zipatazo bilioni 200. Mfumo wetu wa jua una jua na sayari tisa zilizotambulia hadi sasa. Sayari zingine pia zina satelaiti au miezi inayozunguka. Ugunduzi wa hivi karibuni unaonyesha kwamba "mishindo midogo" huhusika na uundaji wa mfumo wa jua, ikionyesha kwamba kwa kweli kuna Mbuni ambaye alipanga uundaji wa ulimwengu kwa undani zaidi. Tunasoma katika Qur'ani Tukufu kwamba Allah (swt) ameiumba anga yote na kwa kweli anaitunza, na kwamba nyota na sayari zote mbinguni huogelea kwenye njia zao zilizopangwa tayari. (al-Baqarah 2: 255, al-Anam 6: 101, Ibraheem 14:10, al-Anbiya 21:33, Yaseen 36:40)

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

"Na Yeye ndiye aliye umbaa usiku na mchana na jua na mwezi, nyote huogelea katika duara pamoja, kila moja kwa njia yake ya kuzunguka."
(Al Anbiyaa 21:33) **ASF**

Ubunifu sahihi na Mizani:

Wakati dunia inalinganishwa na sayari zingine, inadhihirika zaidi kwamba imeundwa kwa ajili ya mwanadamu. Ubunifu na kiwango sahihi cha maji, mzunguko wa maji, muundo wa gesi hewani, usawa wa nitrojeni na bakteria na kadhalika... Qur'ani takatifu inabainisha kuwa kila kitu kimeundwa kwa kipimo kinachostahili.

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْرُونَ

"Na ardhi tumeitandaza na tukaweka ndani yake milima na tumeotesha humo [kitu] cha kila kitu chenye usawa"
(al-Hijr 15:19) **AMB**

Vimondo vingi huanguka duniani lakini idadi kubwa haiathiri dunia kwani anga ina msuguanu mkubwa juu ya vimondo vinavyoanguka husababisha kuungua. Tunakumbushwa katika Qur'an:

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَفْهًا مَحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ

"Na tukaifanya mbingu kuwa dari iliyo hifadhiwa na iliyolindwa, lakini bado wanajiepusha na Ishara zake."
(Al Anbiya 21:32) **AMB**

Dunia ina tabaka nyingi; safu ya juu inaitwa ukoko. Ina tabia ya kuteleza juu ya tabaka chini. Hii inadhibitiwa na jukumu la milima. Milima iko theluthi moja juu ya ardhi na theluthi mbili chini ya uso unaopenya kwenye tabaka zingine. Hii inazuia safu ya juu kuteleza.

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا

"Je! Hatukuifanya ardhi kuwa tandiko Na milima kuwa kama vizingi (vya ardhi)"
(An Naba 78:6-7) **ASF**

Binadamu: Kuna zaidi ya 100,000 vitendo vya kikemikali zinazoendelea kwenye akili zetu kila sekunde. Ubongo wetu unafanya maamuzi ya kudumisha mwili. Hakuna mtu anayeelewa kabisa jinsi sehemu kuu ya ubongo wetu inavyofanya kazi. Tuna takriban Seli 100 trilioni mwilini mwetu. Kuna seli milioni 4 katika kila sentimita ya ujazo, wakati milioni 6 wanakufa kila sekunde na kubadilishwa na mpya. Hakuna mtu anayeelewa kikamilifu mfumo wa seli.

Kurani Tukufu inafafanua:

سُرِّيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ ۗ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ
"Tutawaonyesha Ishara zetu katika upeo wa mbali na katika nafsi zao wenyewe mpaka iwabainikie kwamba haya ni kweli. Je! Haikutoshi kwamba Mola wako Mlezi kuwa Yeye ni Shahidi wa kila kitu?"
(Fussilat 41:53) **AMB**

Maadili:

Mungu Mwenyezi amepanda ndani yetu maadili, vigezo vya kutofautisha kati ya mema na mabaya.

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا

"Na kwa nafsi (roho) na Aliyeitengeneza Kisha akaifahamisha uovu wake na wema wake"
(Ash Shams 91:7-8) **ASF**

Mboga:

'Mbegu za mboga' na 'jiwe la tende' hurejelea michakato miwili ya ukuaji wa mmea bila ambayo maisha duniani kwa wanadamu na wanyama hayangewezekana. Ili mbegu ipasuke na kuchipuka na kukua, hali nyingi zinapaswa kutoshelezwa. Udongo, joto la jua kwa nguvu inayofaa, hewa yenye muundo sahihi wa gesi, maji na muhimu zaidi ni bakteria, viumbe na vijidudu vya kurutubisha udongo, yote lazima viwepo kwanza katika mizani inayofaa ili yote yatendeke.

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ

Hakika! Ni Mwenyezi Mungu anaye fanya mbegu na chembe za matunda (kama jiwe la tende) zipasuke na kuchipua. Hutoa aliye hai kutoka kwa wafu, na ndiye anayetoa wafu kutoka kwa walio hai.
Huyo ni Mwenyezi Mungu, basi vipi unadanganywaje kwa ukweli?
(al-An'am 6:95) **AMB**

Ni nani aliyemuumba Mungu?

Mungu ni "Milele ambaye hajaumbwa", Mkuu, Muumba wa vyote; Ambao Musa (as) kwa Kiebrania alimwita Eloha, Yesu (as) kwa Kiaramu aliyeitwa Elohim na Muhammad (saw) kwa Kiarabu alimwita Allah.

فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

"Yeye ndiye Muumba wa mbingu na ardhi, amekujaalieni mke na mume katika nafsi zenu, na katika wanyama hoa dume na jike, anakuzidishieni namna hii. Hapana kitu kama mfano wake.
Naye ni Mwenye kusikia Mwenye kuona."
(Ash Shura 42:11) **AMB**

Sura ya 19 Kanuni za Uislamu

Kuelewa Uislamu

Uislamu ni jina lililopewa na Allah (swt) kwa dini hiyo ambayo ilihubiriwa na Nabii Muhammad (saw) huko Arabia miaka 1444 iliyopita. Uislamu ni neno la Kiarabu ambalo linatokana na mzizi wake 'Salima' ambalo linamaanisha 'amani na utii'. Kufanya amani na Allah (swt) ni kunyenyekea kwa mapenzi ya Allah (swt) na kutii amri zake. Mfuasi wa Uislamu anaitwa Mwislamu, ambayo inamaanisha amani na unyenyekevu. Lengo la kuyenyekeka huu ni Muumba wa ulimwengu mzima.

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

"Bila ya shaka Dini mbele ya Mwenyezi Mungu ni Uislamu."
(Al-i-Imran 3:19) **AMB**

Kuwepo kwa Allah (swt) kutoka kwa Qur'an

Sisi, Waislamu tunamwamini Allah (swt) kwa sababu ya aya ifuatayo katika Qur'ani Tukufu:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Sifa njema zote ni za Mwenyezi Mungu, Mola Mlezi wa viumbe vyote"
(Al Fatiha 1:2) **AMB**

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

"Hebu hawaizingatii hii Qur'ani? Na lau kuwa imetoka kwa asiye kuwa Mwenyezi Mungu bila ya shaka wangeli kuta ndani yake khitilafu nyingi "
(An Nisaa 4:82) **AMB**

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

"Soma kwa jina la Mola wako Mlezi aliye umba, Amemuumba binaadamu kwa tone la damu"
(Al Alaq 96:1-2) **AMB**

Ufafanuzi wa Allah (s.w.t) katika Qur'ani Tukufu:

1. "Sema: Yeye ndiye Mwenyezi Mungu, ni wa Pekee"	قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ
2. "Mwenyezi Mungu, Mtukufu, Mkamilifu"	اللَّهُ الصَّمَدُ
3. "Hakuzaa, wala hakuzaliwa"	لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ
4. "Wala hana anaye fanana naye hata moja"	وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

(Surah Ikhlas 112:1-4) **AMB**

Maana ya "La Ilaha Illa-Allah"

"Hakuna aliye na haki ya kuabudiwa isipokuwa Mwenyezi Mungu" ndio msingi wa Tauheed na Uislamu.

Tauheed (Imani ya Kiislamu) inahusisha uhusiano wa moja kwa moja kati ya mwanadamu na Allah (swt).

Ushahidi katika Qur'an:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

"Wewe tu ndiye tunayekuabudu, na wewe tu ndiye tunayekuomba msaada."
(Al Fatiha 1:5) **ASF**

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

"Na hakika, tumetuma miongoni mwa kila jamii Mtume (anayetangaza): Muabuduni Mwenyezi Mungu (Peke yake) na jiepusheni na miungu wa uwongo"
(an-Nahl 16:36) **AMB**

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

"Basi fahamu (ewe Muhammad) kwamba hakuna aliye na haki ya kuabudiwa isipokuwa Mwenyezi Mungu, na omba msamaha kwa dhambi yako, na pia dhambi za waumini wanaume na wanawake wanaoamini"

(Muhammad 47:19) **AMB**

أَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

"Na kwamba masjidi ni ya Mwenyezi Mungu, kwa hivyo msimwombe mwengine yetote zaidiyake yeye

(Mwenyezi Mungu)"
(al Jinn 72:18) **AMB**

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا

"Sema (ewe Muhammad) mimi namwomba Mola wangu Mlezi, wala simshirikishi Yeye na yeyote"

(al Jinn 72:20) **AMB**

Uislamu (kujitiisha kwa mapenzi ya Mwenyezi Mungu) ni mfumo kamili wa maisha, ambao kupitia huo aina zote za ibada (za Mwenyezi Mungu) zinatimizwa.

Maana ya "Muhammadur Rasulullah" (saw)

Kauli hii inaashiria imani kwamba "Muhammad ni mjumbe wa Mwenyezi Mungu". Kwa kuwa alitumwa kama Mtume na Mwenyezi Mungu, tunamtii kwa kila alichuamuru, tunajiepusha na chochote alichokataza, na tunamuabudu Allah (swt) kwa njia aliyoagiza.

Imesimuliwa na Umar (ra): Nilimsikia Mtume (saw) akisema, "Usiongeze chumvi kwa kunisifu kama Wakristo walivyofanya kwa (Yesu) mwana wa Mariamu, kwa kuwa mimi ni Mtumwa tu. Kwa hivyo, niite Mtumwa ya Mwenyezi Mungu na Mtume wake." (Sahih al-Bukhari 3445 Kitabu cha 60, Hadithi 115).

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ

"Kwa yakini wewe (ewe Muhammad) utakufa na wao pia watakufa."

(Az Zumar 39:30) **ASF**

Nyakati za mwisho za nabii Muhammad (saw) kama ilivyosimuliwa huko Bukhari inasema: Mjumbe wa Mwenyezi Mungu (swt) aliaga dunia katika nyumba ya Aa'ishah (ra). Abu Bakr (ra) alifunua uso uliobarikiwa wa Mtume (saw), alielekea chini, akambusu na kulia. Kisha akatoka nje na kusema: "Sasa, yule aliyemwabudu Muhammad (saw), Muhammad (saw) amekufa! Lakini anayemuabudu Mwenyezi Mungu ni Mzima milele na hafi kamwe.

Kumwita mwingine zaidi ya Mwenyezi Mungu (Shirki)

Uislamu ni njia rahisi ya maisha. Sisi Waislamu tunasujudu katika sala na tunaweza kuzungumza moja kwa moja na Mwenyezi Mungu (swt). Kila mwanadamu anajibika kwa Allah (swt). Siku ya Kiyama, hakutakuwa na mtu mwingine wa kuwaokoa; matendo yao yatazungumza yenyewe. Watu wengi wanavutiwa na uzuri wa Uislamu na unyenyekevu huu sana.

Ni wazi kabisa kutoka kwa Qur'ani na Sunnah kwamba tunamwabudu Allah (swt) moja kwa moja na sio Uumbaji wake. Katika Uislam hakuna mapapa au makuhani wanaotenda kwa niaba yao, wakitoa maarifa maalum au nguvu zilizofichwa. Walakini, shirki imeenea sana miongoni mwa watu wajinga hata wanaiona kuwa ni sehemu ya dini. Aina iliyoenea zaidi ya shirki inahusiana na kuanzisha wapatanishi kati ya mwanadamu na Allah (swt). Sababu ya shirki hii ni kwa sababu ya kuzidisha hadhi ya watu wacha Mungu. Tunayo makaburi ya Waislamu mashuhuri ambayo yanavutia mamilioni ambao wanamwomba aliye kaburini, wakitumaini kwamba atapeleka ombi lao kwa Allah (swt) Kuomba msaada kutoka kwa mpatanishi aliyekufa au aliye hai ni shirk wazi wazi.

Shirk ni kufanya mshirika na Mwenyezi Mungu: Mwenyezi Mungu (swt) ha-hitaji waamuzi wowote kukubali ibada yetu. Hatuabudu nabii yeyote, au mtu mcha Mungu, badala yake tunamtofautisha Mwenyezi Mungu peke yake na ibada.

فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أُنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

"Usifanye mshirika pamoja na Mwenyezi Mungu"
(al Baqarah 2:22) **AMB**

Shirk ni dhambi kubwa zaidi:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا

"Hakika Mwenyezi Mungu hasamehi kushirikishwa na kitu. Lakini Yeye husamehe yasiyo kuwa hayo kwa amtakaye. Na anaye mshirikisha Mwenyezi Mungu basi huyo amepotea upotovu wa mbali."

(An Nisa 4:116) **AMB**

Waislamu wengi wataanguka Shirki:

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ

"Na wengi wao hawamwamini Mwenyezi Mungu isipokuwa wanafanya shirki"
(Yusuf 12: 106) **AMB**

Jannah ni haram kwa yule anayefanya Shirki:

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

"Kwani anaye mshirikisha Mwenyezi Mungu, hakika Mwenyezi Mungu atamharimishia Pepo, na mahala pake ni Motoni. Na walio dhulumu hawatakuwa na wa kuwanusuru."

(Al Maida 5:72) **AMB**

Bid'ah ni nini?

Misingi ya Uislam, kati yao Aqida, Akhlaq na Ibada haibadiliki kamwe. Ubunifu wowote katika misingi hii huitwa bid'ah ambayo ni 'kumuabudu Allah (swt) kwa njia ambayo hajaiamuru' au kumwabudu Allah (swt) kwa njia nyingine tofauti na ile ya Mtume (saw). Hatari ya bid'ah inaweza kusababisha mafarakano na fitna katika Ummah. Ni jiwe la kukanyaga kwa kufr. Itasababisha Sunnah kufa na kuharibu Akhira ya mtu huyo. Toba ya mzushi haikubaliki. Walakini, udhihirisho katika Muamalat na shughuli zingine za ulimwengu zinahitaji kubadilika na maendeleo kulingana na wakati na nafasi.

Je! Taqleed ni nini?

Taqleed inamaanisha kukubali usemi wa mtu bila uthibitisho wowote au ushahidi. Kwa maneno mengine "kufuata kipofu". Imaam wanne waliwakataza watu wasiwafuate kwa upofu katika yote wayasemayo. Wanafunzi wa hawa Imaam wakubwa wangepuza fatawaa zao, ikiwa inapingana na Sunnah. Ni marufuku kuachana na yale aliyoyateremsha Mwenyezi Mungu (swt), na badala yake kuridhika na dhahaka za baba zao. Wengi wa wale ambao huita kwa madhhab, wanapinga Imaams wao katika maswala ya aqeeda. Kwa mfano, Abu Hanifah aliulizwa juu ya mtu anayesema: "Sijui ikiwa Mwenyezi Mungu yuko mbinguni au duniani?" Kwa hivyo Abu Hanifa alitoa maoni kwamba mtu huyo haamini tangu Mwenyezi Mungu, Aliye Juu anasema:

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى

"Ndiye Mungu Mwenye rehema Aliyetawala juu ya Kiti (chake) cha Enzi."
(TaHa 20:5) **ASF**

نُتِمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ

".....na Akatawala katika Arshi yake."
(As Sajdah 32:4) **ASF**

Walakini wasomi wengi wa leo wanashikilia imani kwamba Mwenyezi Mungu yuko kila mahali, licha ya ukweli kwamba Abu Hanifa aliona kuwa kufr.

Sura ya 20 Vipengele Vikuu vya Uislamu

Uislamu (kujisalimisha) unasima kwenye Nguzo 5 :

1. Shahada (ushuhuda),
2. Sala za wajibu (Iqamat-as-Salat)
3. Kutoa Zaka (Zakat)
4. Kufunga katika mwezi wa Ramadhan (Saum)
5. Kufanya Hija Makkah kwa mwenye kuweza (Hija Makkah)

Uislamu unajumuisha mambo matatu makuu, ambayo ni

- (1) Aqidah (Iman) (2), Akhlaq (Ihsan) na (3) Shariah.

(1) Aqidah inaonyesha ukweli wa Uislamu. Neno Aqidah limetokana na neno 'aqad', ambalo kimsingi linamaanisha 'dhamana au mkataba'. Aqida ni kama majukumu ya kimkataba ya mwanadamu na Allah (swt) katika kudhibitisha imani yake juu ya Tauheed. Uislamu unasema kwamba Allah (swt) alituma wajumbe na manabii katika zama zote na ujumbe wa "Tauheed", na "uwajibikaji" katika Akhera.

Muislamu anapaswa kudhibitisha katika Nguzo 6 za Aqidah / Iman. Imani ya Kiislamu inahusu kuamini:

1. Muumba, Allah (swt)
2. Malaika zake
3. Vitabu vyake vilivyofunuliwa: Taurati, Zaburi za Daudi, Injili ya Yesu, na Kurani.
4. Mitume wake: Kuanzia kwa Adam, Nuhu hadi wa mwisho wao, Muhammad, anakuwa muhuri wa Manabii.
5. Siku ya Mwisho: Siku ya uwajibikaji (Ufufuo).
6. Qadar: Utashi ya Mungu kwa ukamilifu wake na Hatima (Bukhari / Muslim)

(2) Akhlaq anaonyesha uzuri wa Uislamu. Maadili hushughulika na uhusiano wa mwanadamu na Muumba wake (ibadah), na Binadamu na Binadamu (muamalat). Inajumuisha thamani na huruma, utunzaji na kuzingatia, upendo na subira. Akhlaq mara nyingi huitwa 'Ihsan' ikimaanisha 'Ukamilifu' au 'Ubora'. Ni Nguzo moja. Mtume (saw) alisema: 'Ihsan ni kumuabudu Allah (swt) kana kwamba unamuona, lakini kwa kuwa huwezi kumuona, hakika Yeye anakuona wewe.' (Sahih Muslim). Akhlaq hutupatia maagizo juu ya jinsi kila mmoja wetu anapaswa kuishi mbele ya Allah (swt) na mbele ya wanadamu wenzetu.

(3) Shari'ah inaonyesha haki ya Uislamu. Neno Shari'ah linarejelea sheria ya Kiislamu kama ilivyofunuliwa katika Qur'an na kupitia Sunnah ya nabii Muhammad (saw). Mamlaka ya Shari'ah yametokana na vyanzo 5:

(i) kwanza kabisa mwongozo maalum uliowekwa katika Qur'ani.

(ii) chanzo kikuu cha pili ni **Sunnah**, ambayo ndivyo Mtume (saw) alisema, alifanya au kupitisha, na inahusu njia ambayo nabii (saw) aliishi maisha yake. Sayansi ya kusoma Shari'ah inajulikana kama Fiqh. Inatafsiriwa kama 'Sheria ya Kiislamu' Inamaanisha shughuli za kibinadamu ambazo zinalenga kusoma na kuelewa Shari'ah. Ukuzaji wa kanuni ambazo hutumiwa kusoma Shari'ah zinajulikana kama 'Usul al-fiqh' na hizi ni:

(iii) chanzo cha tatu ambacho ni **Ijma'a** (makubaliano), ambayo inajumuisha ufafanuzi na uchambuzi wa maswala mapya yanayotokana na wasomi mashuhuri wa fiqh.

(iv) chanzo cha nne ambacho ni **Qiyas** ni njia inayotumia mlinganisho kupata maamuzi ya kisheria ya Kiislamu kwa maendeleo mapya. Qiyâs, kwa hivyo, ni njia ambayo wanasheria wa Kiislamu hutumia kupata uamuzi kwa hali mpya ambazo hazishughulikiwi na Qur'an na Sunnah.

(v) chanzo cha tano ambacho ni **Ijtihad** ambapo wanasheria waliohitimu wa Kiislam wanatafsiri au kutafsiri tena vyanzo vya sheria ya Kiislam ambapo hakuna maagizo wazi.

Kanuni na maadili ya tawala katika Uislamu huitwa Ahkam. Kuna aina tano za Ahkam katika fiqhi ya Kiislamu kulingana na wanasheria wengi. Hizi ni:

Maadili Vilivyoagizwa	Fardh / Wajib (Lazima)	Sunnah / Mandub (imependekezwa)
Marufuku	Haram (Haramu)	Makruh (Haipendekezi)
Hiari	Mubah (kutojali)	

Source: Islamic Banking Pg 9-10 A A Karim(2005) PT Raja Grafindo Persada

Shariah imegawanywa katika:

(a) Fiqh Ibadah maana yake ni Ibadah ya Mtu kwa Allah (swt): Kila kitu ni marufuku isipokuwa kama imefunuliwa vinginevyo katika Qur'an au Sunnah. Kila tendo la ibada lazima lifanyike haswa kwa njia ambayo Mtume (saw) alitufundisha.

(b) Fiqh Muamalat maana yake ni shughuli za Mtu kwa Mtu. Kila kitu kinaruhusiwa isipokuwa ikiwa imekatazwa katika Qur'an au Sunnah. Muamalat inashughulikia shughuli za Kisiasa, shughuli za Uchumi na shughuli za Kijamii.

(c) Fiqh Munkahat maana yake ni mambo ya Familia au Sheria ya kibinafsi

(d) Fiqh Jinayat inamaanisha mambo ya Sheria ya Jinai ambayo hushughulikia Hudud (adhabu kubwa zaidi ya uhalifu inayopatikana katika Kurani), Qisas (uhalifu mbaya kabisa ambao ni moja ya kulipiza kisasi - inaweza kujumuisha Diya hulipwa kwa familia ya mwathiriwa) na Tazir (uhalifu ambayo hudhuru masilahi ya jamii).

(e) Fiqh Nizam al-Hukum wa al-qanuun al dusturiyy ambayo ni pamoja na ya kikatiba na sheria ya utawala.

(f) Fiqh Siyaar maana yake ni Sheria ya Kimataifa.

Deen ya Uislamu imekamilika kikamilifu: Allah (s.w.t) anasema:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا

"Leo nimekukamilishieni Dini yenu, na kukutimizieni neema yangu, na nimekupendeleeni Uislamu uwe Dini yenu"
(Al Maidah 5:3) **ASF**

Aya hii inasema wazi kuwa dini imekamilika na kwa hivyo haina haja ya kuongezwa na kufutwa. Hakuna ubunifu unaoruhusiwa katika Ibadah (ibada).

Matumizi mabaya ya neno Shari'ah

Kulingana na Profesa Shaya'a Othman, wasomi wengi wa Kiislamu, wanasiasa na mameneja haswa katika nchi za Kiislamu ulimwenguni kote wana hamu ya kutekeleza Shariah lakini walishindwa kuelewa Shariah, au jinsi Shariah inavyoweza kutumiwa, au kujumuisha shariah na usimamizi katika kusimamia ulimwengu wa kisasa. Anaandika, wengi huwa wanaelewa Shari'ah katika upeo mwembamba sana ambao umefungwa kwa Sheria ya Kiislamu inayohusiana na "Munkahat" na "Hudud". Wanafurahi ikiwa "Munkahat" au Sheria ya Familia ya Kiislamu inatekelezwa. Kwa upande mwingine, robo zingine za Waislamu wanashurutisha zaidi "Hudud" ambayo ni sehemu ndogo tu ya Sheria ya Jinai kutekelezwa. Vipengele vingine vya Shari'ah vimewekwa pembeni au havipewi msisitizo. Hudud ni sheria za adhabu za Uislamu. Inamaanisha kuzuia, kukataza na kadhalika.

Sura ya 21 Khutba ya Hajj-ul-Wida

Mahubiri haya yalitolewa na Mtume Muhammad (saw) siku ya Tisa ya Dhul-Hijjah 10 A.H katika 'bonde la Uranah la Mlima Arafat' huko Makkah.

Baada ya kumsifu na kumshukuru Mwenyezi Mungu (swt) Mtume (saw) alisema: "Enyi watu, nipeeni sikio la usikivu, kwani sijui ikiwa baada ya mwaka huu nitakuwa tena kati yenu. Kwa hivyo, sikilizeni kile ninachosema kwako kwa uangalifu sana na chukua maneno haya kwa wale ambao hawangeweza kuwapo hapa leo.

Enyi watu, kama vile mnavyochukulia mwezi huu, leo, mji huu kuwa mtakatifu, kwa hivyo angalieni maisha na mali ya kila Muislamu kama amana takatifu. Rudisha bidhaa ulizokabidhiwa kwa wamiliki wao halali. Usiumize mtu yeyote ili mtu yeyote asiweze kukuumiza. Kumbuka kwamba hakika utakutana na Mola wako Mlezi, na kwamba Yeye hakika atayahesabu matendo yako. Mwenyezi Mungu amekuharamisha kuchukua riba (kwa hivyo riba zote) zitaachwa. Mtaji wako, hata hivyo, ni wako wa kuweka. Hautaumiza au kupata ukosefu wowote wa usawa. Mwenyezi Mungu amehukumu kwamba hakutakuwa na riba na kwamba maslahi yote ya Abbas Ibn 'Abd'al Muttalib (mjomba wa nabii aliyekufa) yatafutwa.

Jihadharini na Shetani, kwa usalama wa dini yako. Amepoteza matumaini yote kwamba ataweza kukuongoza upotevu katika mambo makubwa, kwa hivyo tahadhari ya kumfuata katika vitu vidogo.

Enyi watu, ni kweli kwamba mna haki fulani kwa wanawake wenu, lakini pia wana haki juu yenu. Kumbuka kwamba mmewafanya kama wake zenu chini ya uaminifu wa Mwenyezi Mungu na kwa idhini Yake. Ikiwa wanakaa kwa haki yako, basi ni haki yao ya kulishwa na kuvikwa wema. Watendee wanawake wako vizuri na uwe mwema kwao kwani wao ni wenzu wako na wasaidizi waliojitolea. Na ni haki yako kwamba hawafanyi urafiki na yeyote ambaye haumkubali, na vile vile wasiwe wasio safi.

Enyi watu, nisikilizeni mimi kwa bidii, mwabuduni Mwenyezi Mungu, semeni sala zenu tano (Salah), funga wakati wa mwezi wa Ramadhani, na toeni utajiri wenu katika Zaka. Fanya Hajj ikiwa unaweza.

Wanadamu wote wametoka kwa Adamu na Hawa, Mwarabu hana ubora zaidi ya asiyekuwa Mwarabu wala asiye Mwarabu hana ubora wowote juu ya Mwarabu; pia mweupe hana ubora kuliko mweusi wala mweusi ubora wowote juu ya mweupe - isipokuwa kwa uchamungu na hatua nzuri. Jifunze kwamba kila Mwislamu ni ndugu kwa kila Muislamu na kwamba Waislamu wanaunda udugu mmoja. Hakuna kitu kitakachokuwa halali kwa Muislamu ambacho ni cha Mwislamu mwenzake isipokuwa kama kilipewa bure na kwa hiari. Basi, msijifanyie dhuluma.

Kumbuka, siku moja utatokea mbele ya Mwenyezi Mungu na kujibu matendo yako. Kwa hivyo jihadhari, usipotee kutoka kwenye njia ya haki baada ya mimi kuondoka. Watu, hakuna nabii au mtume atakayenifuata na hakuna imani mpya itazaliwa. Fikiria vizuri, kwa hivyo, Enyi watu, na muelewe maneno ninayowafikishia. Ninaacha nyuma yangu vitu viwili, Quran na mfano wangu, Sunnah (Hadith), na ukifuata hizi hutapotea kamwe. Wote wanaonisikiliza watapitisha maneno yangu kwa wengine na wale kwa wengine tena; na wa mwisho waelewe maneno yangu kuliko wale wanaonisikiliza mimi moja kwa moja. Uwe shahidi wangu, Mwenyezi Mungu, kwamba nimewasilisha ujumbe wako kwa watu wako. "

Sura ya 22 Kumhishimu Fatima al-Fihri

Hapa tunazungumzia mchango wa mwanamke maarufu katika historia yetu Waislamu. Ni mwanamke maarufu bali ni wachache miongoni mwa waislamu wanaofahamu historia na maisha ya mwanamke huyu, ambaye kwa hakika alistaarabisha ulimwengu. Naam, Waislamu hawajui urithi wao wenyewe! Hii ni hadithi ya msikiti wa chuo kikuu katika enzi za utawala wa Kiislam wa Al Adarisah (maarufu kwa jina la Idrisid) uliodumu miaka takriban 200 (788-974 miladia) huko maeneo ya Fez, Morocco na Algeria. Kwa lugha ya Kiarabu Chuo Kikuu huitwa 'Jamiah', jina ambalo linatokana na neno 'Jami' lenye maana ya msikiti. Kwa hivyo, katika Kiarabu mahali pa dini na mahali pa elimu ya juu vimefungamanishwa pamoja. Jambo kama ili halipatikani katika tamaduni au lugha zingine ulimweguni kote. Kwa hivyo twazugumzia Cho kikuu kilichotokana na msikiti.

Fatima al Fihri, mwanamke mvaa hijabu, ndie aliyejenga chuo kikuu cha kwanza cha kisasa duniani kutokana na mali yake ya urithi. Nyakati hizo nchi za Magharibi zikingali ndani ya dimbwi la zama za giza na wanawake wa nchi hizo za Magharibi hawakuwa na haki za urithi wala hawakuthaminiwa. Fatima binti Muhammad al-Fihriya al Qurashiyya, anayejulikana kwa ufupi kama Fatima al Fihri, alikuwa mwanamke Mwislamu mwenye asili ya Kiarabu ambaye anatajwa kama mwanzilishi wa Msikiti wa Al-Qarawiyyin mnamo mwaka 857-859 miladia, huko Fez, Morocco. Alikuwa msichana na hisia za kidini na mcha Mungu. Alikuwa na elimu ya kutosha, na aliapa kutumia mali yake yote kujenga msikiti/chuo kikuu kinachfaa kwa jumuiya yake huko Fez. Alitaka kuipa jumuiya ya Fez kituo cha kujifunza. Wakati wa uhai wake, anajulikana pia kama Umm al Banin (Mama wa Watoto). Kulingana na mwanahistoria Mohammed Yasser Hilali, "Jina hili la utani labda linatokana na hisani yake na ukweli kwamba aliwachukua wanafunzi chini ya mrengo wake."

Fatima al Fihri, alizaliwa Tunisia katika mji mkuu wa Qarawyyin. Alianza elimu ya awali ya Kiislamu ya kuhifadhi Quran, kusoma hadithi na kujifunza Fiqh. Alipokuwa na umri wa miaka 7, familia yake iliamua kuhamia Morocco huko Afrika Kaskazini. Huu ulikuwa wakati ambao watu wengi walikuwa wakimiminika na kuzunguka huku na huku, huku ulimwengu wa Kiislamu ukienea kutoka kwenye msingi wake huko Uarabuni. Uislamu ulikuwa umeenea hadi Misri na kisha kote Afrika Kaskazini na kisha kuingia Uhispania, na ukaenea kuelekea Mashariki kupitia Khorasan huko Uajemi, hadi India na kwingineko. Familia zilikuwa zikihama na kusonga na familia ya Fatima ilijikuta katika jiji jipya lililojengwa la Fez. Alizaliwa mnamo 800 A.D, binti ya Mohammed Bnou Abdullah al-Fihri, mfanyabiashara tajiri ambaye aliishi Fez na familia yake wakati wa utawala wa Idris II. Hadi leo, maisha ya Fatima yana siri nyingi hata kwa wanahistoria. Siri moja kama hiyo inazunguka tarehe ya kifo chake, ambayo inaweza kuwa karibu 880. Hadithi yake imesimuliwa na ibn Abi Zar (1310) katika Rawd al-Qirtas (Bustani ya Kurasa) kama mwanzilishi wa msikiti. Kulingana na yeye, Fatima alijenga Msikiti wa Al-Qarawuyyin, uliopewa jina la wahamiaji kutoka mji wake. Kulingana na mila, dadake Fatima, Mariam, pia alianzisha msikiti kama huo katika wilaya ng'ambo ya mto karibu wakati huo huo (859 BK) kwa msaada kutoka kwa familia za Waandulusian, ambao ulijulikana kama Msikiti wa Al-Andalusiyin.

Wakati Fatima alirithi kiasi kikubwa cha fedha kutoka kwa baba yake na pia mumewe, aliamua kuzitumia kujenga msikiti ambao jamii yake ya Kiislamu huko Fez waliuhitaji kwa haraka, mkubwa wa kutosheleza idadi inayoongezeka ya waumini. Baada ya kununua ardhi kutoka kwa mtu wa kabila la "Hawaara", Fatima alianza mradi wake wa ujenzi mwanzoni mwa mwezi wa Ramadhani wa mwaka wa 254 wa Hegira, yaani 859 miladia llichukua miaka 18 kujenga msikiti huu. Alipomaliza msikiti, jambo la kwanza alilofanya ni kwenda msikitini na kuswali rakaa mbili kwa kumshukuru Allah Azzawajal. Aliuita msikiti huo, Masjid Al Qarawyyin baada ya mji wake wa kuzaliwa nchini Tunisia. Ni msikiti mzuri katikati ya Jiji la Fez. Nje ya msikiti uwani kuna chemchemi inayonyunyuziwa maji ili watu waje kufanya wudhu. Kulikuwa na takriban milango 18 iliyomwongoza mtu huyo kutoka mitaani kuingia msikitini. Milango hii ilikuwa milango ya mbao ilioakshiwa kwa ustadi mkubwa wa kijiometria. Kulikuwa na maktaba ambayo ilikuwa maktaba kongwe zaidi ulimwenguni. Hadi leo maktaba hiyo ina

nakala zaidi ya elfu 4 za enzi za kati, na baadhi ya Quran kongwe iliyosalia. Pamoja na msikiti na maktaba yapo pia madarassa na kumbi zake kusomea ambapo wanafunzi walijaza tangu wakati ulipojengwa kwa zaidi ya miaka 1000.

Msikiti wa Al-Qarawiyyin baadaye ulikuzwa na kuwa mahali pa mafundisho ya kidini na majadiliano ya kisiasa, polepole ukipanua wigo wake wa elimu na ukajumuisha masomo yote, haswa sayansi ya asili, kwa hivyo ulipata jina lake kama moja ya chuo kikuu cha kwanza katika historia. Chuo kikuu hiki kilikuwa na vifaa vya kutosha, hasa vyombo vya astronomia, na 'chumba cha kupima wakati' kilikuwa na astrolabes, saa za mchangani na vyombo vingine vya kuhesabu wakati. Pamoja na unajimu, masomo yalikuwa katika Quran na theolojia, uandishi wa sheria na aya, mantiki, hesabu, jiografia na tiba. Mada hizi mbalimbali na ubora wa juu wa ufundishaji wake uliwavuta wasomi na wanafunzi kutoka pande zote. 'Chuo kikuu' cha msikiti hiki hakikuchukua wanafunzi wa ndani tu, bali wa kimataifa pia.

Kuanzia karne ya 10 msikiti maarufu wa Al-Qarawiyyin ulivutia wanafunzi wengi na wanasayansi mashuhuri. Kongamano na mijadala iliandaliwa mara kwa mara huko. Kulingana na hati zilizopo, afasi maalum za wakufuzi zilianzishwa katika chuo kikuu hiki na katika matawi yake kote Fez. Kumbukumbu hizi zinataja uwepo wa idadi kubwa ya maktaba. Chuo kikuu hiki kinachukuliwa kuwa chuo kikuu cha zamani zaidi ulimwenguni ambacho bado kinafanya kazi hadi leo hii, kikiwa kimevitagulia vyuo vikuu vya kwanza vya Uropa. Hii ni kwa mujibu wa UNESCO na "Guinness Book of World Records".

Tarehe ya kumbukumbu muhimu ni mwaka ambao Al-Qarawiyyin iliasisiwa kama msikiti, ambayo ina maana kwamba tabia yake ya kielimu inarudi kwenye mwanzo wake. Kwa maana hii, inautangulia Msikiti wa Sankore huko Timbuktu (ulioanzishwa mwaka 989 A.D.) kwa zaidi ya karne moja na Chuo Kikuu cha Bologna (1088 miladia) kwa zaidi ya karne mbili. Miongoni mwa baadhi ya wahitimu maarufu wa chuo kikuu hiki walikuwa Muhammad Idris, mwanajiografia na mchora ramani maarufu wa karne ya 12, mmoja wa wa kwanza kuweka ramani kwa usahihi Ulaya na Afrika Kaskazini. Wahitimu wengine ni pamoja na washairi kadhaa, Faqih (wanasheria wa Kiislamu), wanajimu, wanahisabati na wanafalsafa kutoka katika eneo lote. Majina mashuhuri ni yale ya mwanahistoria mashuhuri wa karne ya 14, mwanasosholojia, mwanafalsafa na mwanauchumi, Abdurahman Ibn Khaldun wa Andalusia; Abu Walid Ibn Rushd mwanafalsaf na tabibu, anayejulikana pia kama Averroes; Moses Ibn Maimoun, mwanafalsafa wa Kiyahudi wa karne ya 12; na Gerbert wa Aurillac, mwanafalsafa, mwanahisabati na mfasiri, ambaye alikuja kuwa Papa Sylvester II, Papa wa Ulaya yote ya Kikristo, ambaye alikuwa wa kwanza kupeleka Ulaya mfumo wa tarakimu za Kiarabu zenye kanuni ya "Sufuri" na kuodoa matumizi ya tarakimu za herufi za Kirumi zilizotumika hapo awali.

Fatima al-Fihri mwenyewe anachukuliwa kuwa shujaa na anaheshimika sana miongoni mwa waumini hasa katika Fez. Kwa hiyo, alikuwa bingwa wa elimu na ufaulu wa kiakili na hii inadhihirisha katika ujenzi wake wa msikiti huu na chuo kikuu. Alitamani kila mtu ajifunze wakiwemo hata wale wenye mahitaji maalum na masikini. Aliwalea watoto yatima na wahitaji na kuwapa elimu. Alikuwa mfano mzuri kwetu sote juu ya umuhimu wa kuwa na lishe bora ya maarifa yenye faida. Mnamo 2017, tuzo iliundwa nchini Tunisia kwa heshima yake. Inatuza mipango inayohimiza upatikanaji wa mafunzo na majukumu ya kitaaluma kwa wanawake. Zaidi ya hayo, programu ya kitaaluma na udhamini unaotolewa kwa wanafunzi kutoka Ulaya na Afrika Kaskazini hulipa kiasi kidogo kwa mfuko kwa Fatima al-Fihri. Hapo awali katika chuo kikuu cha Msikiti wa al-Qarawiyyin, wanafunzi hawakulipa ada, na walipewa posho ya fedha kwa ajili ya chakula na malazi. Haya yote yaliwezekana kwa ufadhili wa kutoka kwa familia za kifalme.

Marejeleo

Sehemu 1 - Mtazamo wa Jumla

1. Utangulizi

<http://muslimmatters.org/2014/12/20/reviving-the-role-of-the-masjid-part-1/>
<http://muslimmatters.org/2014/12/27/reviving-the-role-of-the-masjid-part-2-dr-hatem-al-haj/>
http://www.onislam.net/english/ask-the-scholar/dawah-principles/dawah-to-non-and-new-muslims/174908-non-muslims-touching-the-quran.html?New_Muslims=
<http://islamicstrategymanagement.blogspot.co.uk/2010/11/shayaa-othman-model-of-islamic.html>
<http://www.khilafah.com/why-has-the-muslim-world-made-no-contribution-to-science-and-technology/>
http://www.drSORoush.com/English/On_DrSorouh/E-CMO-20020900-Islam_and_Democracy.html
Dr O A Kaser Pg : 5 Islamic Influence on the European Civilisation (2010) Pub: Al Firdous Ltd

2. Usimamizi katika Uislamu

Islam and Management Principles: Evidence from Literature by G Zaman et al.
http://www.qurtuba.edu.pk/jms/default_files/JMS/7_2/JMS_July_December2013_207-212.pdf
Management In Islam
<http://www.scribd.com/doc/10926231/Management-in-Islam#scribd>
S I Beekun Chap1 Pg:4 Strategic Planning & Implementation for Islamic Organisation Pub: I I I Thought (2006)
Dr S A Rosly The Inseparable Shari' and Tabi' Principles in Business strategy
http://groups.google.com/forum/#!msg/imsc/msDVjpwvYGY/yH_AwtXrmKwJ
The Pillars of Islam & Iman by Shaikh Muhammad bin Jamil Zeno Pub: Darussalam (1996) Pg:19

3. Maqasid al-Shariah

Muhammad Ayub chap:2 Pg:23 Understanding Islamic Finance (2007) Pub: John Wiley & Sons Ltd
Dr M A Laldin Chap:2 Shari'ah & Legal N+Maxims (2007) Pub: Cert Publications
Dr M H Kamali (2015) <http://messageinternational.org/maqasid-higher-objectives-of-shariah/>
<http://islamicstrategymanagement.blogspot.co.uk/2010/11/shayaa-othman-model-of-islamic.html>

4. Usimamizi wa Mkakati wa Kiislamu

<http://islamicstrategymanagement.blogspot.co.uk/2010/11/shayaa-othman-model-of-islamic.html>
<http://www.kantakji.com/media/165577/file2761.pdf>
Dr Naceur Jabnoun, Islam and Management, 3rd Edition (2001) Pub: IIPH
<http://muslimsi.com/page/4/>

http://www.sobiad.org/ejournals/journal_IJBM/archives/2012_Vol_4_n_1/osman_chuah.pdf
<http://2012books.lardbucket.org/books/management-principles-v1.1/s05-04-planning-organizing-leading.html>
<https://managementinnovations.wordpress.com/2008/12/03/define-management-its-functions/>
Management In Islam
<http://www.scribd.com/doc/10926231/Management-in-Islam#scribd>

5. Usimamizi wa Kijapani na Hekima ya kanuni za Kiislamu

Management In Islam
<http://www.scribd.com/doc/10926231/Management-in-Islam#scribd>
<http://azgaralimd.blogspot.co.uk/2013/01/management-principles-in-holy-quran.html>

Sehemu 2 - Mtazamo wa Vitendo

6. Usimamizi wa Msikiti ya Uingereza - Umejitwa na wakati ?

R W Maqsood, (2005) The role of the Mosque in Britain Pub: The Muslim Parliament of GB.
<http://guide.muslimsinbritain.org/guide1.html>
<http://muslimmatters.org/?s=Reviving+the+roleof+the+masjid>
<http://www.soundvision.com/article/rethinking-the-masjid-in-america>
<http://www.soundvision.com/article/8-things-masjids-can-do-to-help-boost-social-services>
<http://www.soundvision.com/article/18-tips-for-imams-and-community-leaders-to-help-teens-become-better-muslims>
<http://www.virtualmosque.com/relationships/brotherhood-sisterhood/8-things-you-should-understand-about-converts/>
<http://www.ummah.com/forum/showthread.php?204505-Problem-with-Britain-s-mosques>

7. Kusimamia Usimamizi wa Msikiti

<https://www.ncvo.org.uk/practical-support/governance>
<http://muslimsi.com/shifting-our-communities-from-survival-mode-to-strategic-mode/>
<http://www.thirdsector.co.uk/leading-change-britains-mosques/governance/article/872711>
<http://www.onislam.net/english/reading-islam/research-studies/islamic-thought/461768-the-sunnah-of-planning-in-islam.html>

8. Waqf

http://www.jstor.org/stable/3312162?seq=1#page_scan_tab_contents
http://www.wynnechambers.co.uk/pdf/islamic_charitable_trust_26JUN14.pdf
<https://www.amanahawqaf.org/what-is-awqaf/>
<https://www.amanahawqaf.org/sunna-conditions/>
<https://www.amanahawqaf.org/history/>

<http://www.islamicbanker.com/education/origins-waqf>
<http://www.islamicbanker.com/education/waqf-overview>
<http://www.islamicbanker.com/education/waqf-vs-trusts>
<http://www.google.co.uk/url?sa=t&rc=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCMQFJAAahUKEwj8m7C8oLPIAhWFchQKHQghC3o&url=http%3A%2F%2Fconference.qfis.edu.qa%2Fapp%2Fmedia%2F7041&usq=AFQjCNGBBgVe6N8jK9PiLdpic10kU-BgIA>
<http://www.islamicbanker.com/articles/waqf-its-implications-modern-economy-part-1>
Measuring Performance of Awqaf by M K Dewi et al.

9. Uaminifu wa Hisani

http://www.wynnechambers.co.uk/pdf/Giving_and_Receiving_Charitable_Donations__31JUL10.pdf
<http://www.wynnechambers.co.uk/pdf/islamicCT.pdf>
<https://www.gov.uk/guidance/public-benefit-rules-for-charities>
<http://www.charityscorp.org/media/623825/charity-sorp-help-sheet-3.pdf>
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/269509/gd2text.pdf

10. Uhasibu wa Mfuko wa Msikiti

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/269509/gd2text.pdf
http://www.charityscorp.org/media/619092/frsse_complete.pdf

11. Maswala ya Shariah na hatari za kutofuata kanuni

http://www.academia.edu/11621719/ACCOUNTING_FOR_WAQF_INSTITUTIONS_A_REVIEW_ON_THE_ADAPTATION_OF_FUND_ACCOUNTING_IN_DEVELOPING_THE_SHARIAH-COMPLIANT_FINANCIAL_REPORTS_FOR_MOSQUE

12. Kuripoti Hisani na Uhasibu

<https://www.gov.uk/government/publications/charity-reporting-and-accounting-the-essentials-march-2015-cc15c/charity-reporting-and-accounting-the-essentials-march-2015>

13. Udhhibiti wa Fedha wa Ndani

<https://www.gov.uk/government/publications/internal-financial-controls-for-charities-cc8/internal-financial-controls-for-charities>

14. Taarifa za Uhasibu wa Fedha za Msikiti - Mfano

<https://www.gov.uk/government/publications/charity-reporting-and-accounting-the-essentials-cc15b/charity-reporting-and-accounting-the-essentials>
<https://www.gov.uk/government/collections/receipts-and-payments-accounts-pack-cc16>

15. Katiba ya Msikiti

<http://www.central-mosque.com/fiqh/ModelOfIslamicOrg.htm>

16. Uchambuzi wa Mkakati

<http://kitakyushumosque.org/berita-144-the-swot-analysis-of-kitakyushu-masjid-.html>

17. Changamoto kwa Jamii za Waislamu zinazoishi Uingereza

The Politics of Satanic Verses by S Qureshi & J Khan (1989) Pub: MCSI, Leicester
<http://www.culturelink.org/conf/dialogue/mesic.pdf>

Sehemu 3 - Mtazamo wa Kiroho

18. Kuwepo kwa Muumba

https://www.islamicvision.co.uk/index.php?route=product/product&path=1_21&product_id=4770
https://en.wikipedia.org/wiki/Visible_spectrum
<http://hypertextbook.com/facts/2003/ChrisDAmbrose.shtml>
<http://www.space.com/11642-dark-matter-dark-energy-4-percent-universe-panek.html>
<https://m.facebook.com/imamomarsuleiman/photos/a.261700930516622.63795.219543788065670/802479363105440/?type=3&p=10>
https://en.wikipedia.org/wiki/Junkyard_tornado
<http://www.universetoday.com/22285/facts-about-the-milky-way/>
<http://yearofthebrain2015.com/fact-sheets/fun-brain-facts/>

19. Kanuni za Uislamu

The Pillars of Islam & Iman by Shaikh Muhammad bin Jamil Zeno Pub: Darussalam (1996) Pg: 20 and 25

20. Vipengele Vikuu vya Uislamu

The Pillars of Islam & Iman by Shaikh Muhammad bin Jamil Zeno Pub: Darussalam (1996) Pg: 16 and 17
<http://islamicstrategymanagement.blogspot.co.uk/2010/11/shayaa-othman-model-of-islamic.html>

21. Khutba ya Hajj-ul-Wida

<http://mymf.com/blog/2373/the-khutbah-of-hajj-ul-wida-in-english/>

22. Kuheshimu Fatima Al Fihriya

<https://muslimheritage.com/people/scholars/fatima-al-fihriya-2/>
<https://www.youtube.com/watch?v=IMfqt98rtA>
<https://www.youtube.com/watch?v=1vklkMcqZVo>

"... ikiwa tunataka misikiti iwe na majukumu kamili na yenye maana katika jamii... mabadiliko lazima yaanzie mahali fulani. Kitabu hiki ni mahali pazuri pa kuanzia. Mwandishi ametupa chachu cha kuanzisha mjadiliano ambao limepitwa na wakati."

Ibrahim Hewitt

"Juhudi Kubwa"

Durham University Business School
Centre For Islamic Economics and Finance

Msikiti huo ni sehemu iliyotengwa kwa ajili ya mambo ya kiroho na vile vile kitovu cha shughuli za umma tangu zama za Mtume Muhammad (saw) ambaye alijenga msikiti wa kwanza katika ua wa nyumba yake huko Madina mwaka 622 A.D. Huu ni mchanganyiko kamili wa dunia na Akhera. Kuna ukosefu wa ufahamu kuhusu umuhimu, fadhila na jukumu la Misikiti kila mahali leo. Cha kusikitisha ni kwamba jukumu la msikiti limepunguzwa na kuwa mahali pa matambiko tu. Kuna ukosefu wa fikra za kimkakati.

Zingatia la kitabu hiki ni juu ya 'Usimamizi wa Misikiti kwa Ufanisi'. Lengo la mwandishi ni kukidhi mahitaji ya wasomaji wanaotaka kuelewa na kutumia kanuni za usimamizi wa kimkakati kwa mujibu wa Uislamu. Kitabu hiki kimeandikwa kwa mtindo rahisi kusomeka kwa wadau/waabudu pamoja na wadhamini, wasimamizi, watu wa kujitolea, wasomi na wataalamu. Kitabu kimeandikwa katika sehemu 3: Mtazamo wa Jumla, Mtazamo wa Kivitendo na Mtazamo wa Kiroho.

Mtazamo wa jumla hufunika usimamizi na usimamizi wa kimkakati na nukuu zilizochukuliwa kutoka kwa Qur'an na Ahadith.

Mtazamo wa vitendo hufunika udhaifu na pendekazo kwa taarifa za hivi punde kuhusu Tume ya Hisani kwenye vizingiti kuhusu utoaji wa ripoti za hisani na uhasibu. Taarifa fupi lakini za kina zimetolewa kuhusu hatari zinazohusika, udumishaji wa udhibiti wa ndani wa fedha, uwasilishaji wa taarifa za fedha, muhtasari wa katiba ya msikiti na uchambuzi wa SWOT.

Mtazamo wa kiroho unajumuisha mantiki ya kuwepo kwa Mwenyezi Mungu (swt) ambayo inatuongoza kwenye kanuni za msingi na vipengele vikuu vya Uislamu na khutba ya mwisho ya Mtume wetu kipenzi (saw). Upande wa kiroho ni muhimu kubishana kwa ajili ya kuunganishwa kwa 'elimu rasmi' na 'elimu ya Kiislamu' yenye msingi wa Qur'ani na Ahadith. Hii inaakisi Aqidah (ukweli wa Uislamu), Akhlaq (uzuri wa Uislamu) na Shari'ah (haki wa Uislamu).

Mwandishi:

M Bashir Khatri ni mhitimu wa uhasibu kutoka Shule ya Biashara ya Chuo Kikuu cha Thames Valley. Amefanya masomo ya uzamili katika Shule ya Biashara ya Chuo Kikuu cha Durham na alitunukiwa Shahada ya Uzamili ya Utawala wa Biashara (MBA) mnamo 2008. Baadaye alipata Diploma ya Uzamili katika Fedha za Kiislamu (MDIF) na uliothibitishwa Mtaalamu wa Uhasibu wa Uislamu (CIAP) akiwa na AIMS UK. Pia alipata Cheti cha ACCA katika Ukaguzi wa Kimataifa. Yeye ni Mshirika wa Taasisi ya Usimamizi wa Chartered na Mshirika wa Shirikisho la Washauri wa Ushuru.

Yeye ndiye mwandishi wa vitabu vifuatavyo vilivyochapishwa pia na PKA Books Limited:

'Accounting for General Medical Practitioners: A Practical Approach'

'Taxation Aspects for Medical Doctors : A Friendly Guide'

1st and 2nd Editions

Foreword by Ms Liz Densley FCA ATII

Secretary and Founder Member of AISMA

'Taxation Aspects for Dentists : A Friendly Guide'

1st and 2nd Editions

Foreword by Nick Leddingham BSc(Hons) FCA

Secretary and Founder Member of NASDA

FISABILILLAH
PUBLICATION

pka
Books Limited

10 Hamble Road
Oadby, Leicester, LE2 4NX
Tel: (0116) 2717010

Email: mbashirkhatri@hotmail.com
Website: www.pkabooks.com

